

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı
Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

VELİLERİNİN DUYUŞSAL ALANLA İLGİLİ FEN BİLİMLERİ
ÖĞRETMENLERİNDEN BEKLENTİLERİNİN TESPİTİ

Mustafa BAŞAK

Yüksek Lisans Tezi

VAN - 2010

VELİLERİNİN DUYUŞSAL ALAN İLE İLGİLİ FEN BİLİMLERİ
ÖĞRETMENLERİNDEN BEKLENTİLERİNİN TESPİTİ

Mustafa BAŞAK

2020

Van, 2020

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı
Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

VELİLERİNİN DUYUŞSAL ALANLA İLGİLİ FEN BİLİMLERİ
ÖĞRETMENLERİNDEN BEKLENTİLERİNİN TESPİTİ

DETERMINATION OF THE PARENTS' EXPECTATIONS FROM THE SCIENCE
TEACHERS ABOUT THE AFFECTIVE FIELD

Mustafa BAŞAK

Danışman
Prof. Dr. Naki ERDEMİR

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2020

KABUL VE ONAY

Mustafa BAŞAK tarafından hazırlanan ""Velilerinin Duyuşsal Alan ile İlgili Fen Bilimleri Öğretmenlerinden Beklentilerinin Tespiti" başlıklı bu çalışma, 18/06/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı (Danışman)

Prof. Dr. Naki ERDEMİR

Jüri Üyesi

Doç. Dr. M. Akif HAŐILIOĐLU

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Hasan BAKIRCI

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Doç. Dr. Fuat TANHAN

Enstitü Müdürü

Öz

Bu araştırma, değişim ve gelişmede topluma öncülük yapacak olan öğretmenlerden, öğrenci velilerinin Fen Bilimleri öğretmenlerinden duyuşsal alanla ilgili beklenti özelliklerinin ne olduğunu ve nasıl olması gerektiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Van merkezde yer alan; 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu'ndan 60, Zeve Ortaokulu'ndan 80, Bardakçı Ortaokulu'ndan 50, Fevzi Şengüller Ortaokulu'ndan 60 ve Mustafa Kemal Ortaokulu'ndan 70 toplamda beş farklı ortaokulunda yedinci ve sekizinci sınıfta öğrenim gören 320 öğrenci velileri ile yürütülmüştür. Öğrenci velilerinin öğrencisinin dersine giren Fen Bilimleri Öğretmenlerinden duyuşsal alanla ilgili özelliklerin beklentisi konusunda 5'li Likert tipi "Duyuşsal Alan Tutum Ölçeği (DATÖ)" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Nitel verilerin çözümlenmesinde içerik ve betimsel analizden yararlanılmıştır. Veliler Fen Bilimleri öğretmenlerinden, öğrencilerine örnek olacak toplumun kadim değerleriyle barışık ve uyumlu öğretmen profiline sahip olmalarını ve bu özellikleri de akademik başarıdan daha fazla dikkate alarak öğrencilere anlatarak değil, bir fiil yaşayarak kazandırmalarını beklemektedirler. Öğretmenlerin ortaokul 7. ve 8. Sınıf öğrencilerine ne kadar rol model olduğu ile ilgili daha detaylı çalışmalar yapılabilir.

Anahtar sözcükler: duyuşsal alan, velî beklentileri, fen bilimleri öğretmeni.

Abstract

This research, aims to identify the characteristics that parents expect from science teachers about the affective field from teachers who will lead the community in change and development and how they should be. The research was conducted with 320 parents of students who were educated in seventh and eighth grades in five secondary schools in Van; 80 students from Zeve Secondary School, 50 students from Bardakçı Secondary School, 60 students from 15 Temmuz Imam Hatip Secondary School, 60 students from Fevzi Sengüller Secondary School and 70 students from Mustafa Kemal secondary school. 5 Likert type “Affective Space Attitude Scale (ASAS)” and Semi-Structured Interview form were used on the expectation of Affective field characteristics from the parents of the science teachers who entered the course of the student. Content and descriptive analysis were utilized in the analysis of qualitative data. Parents expect science teachers to have a profile of teachers who are at peace with the ancient values of the society to be an example to their students, and to gain these characteristics by experiencing a verb rather than by explaining it to the students, taking into account academic success.

Keywords: affective field, parent expectations, leading teacher, effective teaching.

Teşekkür

Lisans ve Yüksek lisans öğrenimim boyunca öğrencisi olmaktan onur duyduğum, sadece akademik değil her alanda yol gösteren, çalışma sürecinde her konuda yardımcı olup bir danışmandan daha fazla destek veren ve yaşantıma yön vermemde büyük katkısı olan, alicenaplığını, fedakârlık ve özverisini asla unutmayacağım danışman hocam; Prof. Dr. Naki ERDEMİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmam süresince her an yanımdaymış gibi desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen, hayatımın her aşamasında beni yalnız bırakmayan her türlü güçlüklerle baş etmemde yardımcı olan ve bu süreçte maddi, manevi yardım eden ailemin tüm fertlerine kalbi teşekkürlerimi sunarım. Lisans ve yüksek lisans öğrenimim süresince bana yol gösterici olan ve değerli bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan ve öğretmenlik mesleğini sevdiiren başta Doç. Dr. Hasan BAKIRCI ve diğer tüm hocalarıma şükranlarımı sunuyorum.

Ayrıca, değerli vaktinden ayırıp başka bir ilden tez savunmam için gelen ve akademik birikimleriyle tezime katkı sağlayan Doç. Dr. Mehmet Akif HAŞILOĞLU hocama teşekkürlerimi sunarım.

“Benim için bu dünyadaki en değerlilerim olan anne ve babama ithafen...”

İçindekiler

Öz.....	i
Abstract.....	ii
Teşekkür.....	iii
Tablolar Dizini.....	viii
Şekiller Dizini.....	ix
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	x
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı.....	2
Araştırmanın Önemi.....	2
Araştırmanın Problemi.....	4
Sayıltılar.....	4
Sınırlılıklar.....	4
Tanımlar.....	4
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	6
Eğitimde Lider Öğretmen.....	6
Okul-aile İşbirliğinin Önemi.....	9
Öğrencinin Motivasyonu.....	10
Öğrenmenin Gerçekleştiği Alanlar.....	11
Bilişsel Alan.....	11
Psikomotor Alan.....	11
Duyuşsal Alan.....	12
Duyuşsal Alan Denilince Ne anlaşılıyor.....	12
Öğretmen Örnek Olmaktır.....	13
Eğitimin Ülke Kalkınmasında Önemi.....	14
Toplumun Kalkınmasında Eğitimin Önemi.....	15

Toplum İçin Duyuşsal Alanın (Ahlaki, Değerler Eğitimi) Önemi.....	16
Alanyazın Çalışmaları	17
Alanyazın Taramasının Sonuçları	22
Bölüm 3 Yöntem.....	24
Araştırmanın Deseni	24
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	27
İdari Düzenleme.....	28
Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi	28
Tutum Ölçeğinin Planlanması	29
Mülakat Formunun Hazırlanması	30
Mülakatların Kayıt Yöntemleri	31
Mülakatların Analizleri.....	31
Pilot Çalışma.....	32
Güvenirlilik.....	33
Geçerlilik	34
Tutum Ölçeğinin Pilot Uygulanması	35
Pilot Çalışmada Tutum Ölçeğinin Tanımlanması	35
Mülakatın Pilot Uygulanması.....	35
Tutum Ölçeğinin Pilot Uygulamasının Analizi.....	36
Tutum Ölçeğinin Asıl Uygulanması	37
Asıl Uygulanma Mülakatları	38
Asıl Uygulanma Mülakatlarının Analizleri	39
Elde Edilen Verileri İşleme	39
Duyuşsal Alan Ölçeği Verilerinin İşlenişi	39
Duyuşsal Alan Ölçeği İle Elde Edilen Verilerin Analizi.....	39
Bölüm 4 Bulgular ve Yorum.....	41
Ölçek Maddelerine Verilen Cevapların Genel Ortalama Düzeyleri.....	41

Eğitim Durumu İle Veli Beklenti Arasında İlişkinin İncelenmesi.....	47
Ölçeğin Her Maddesine Verilen Cevapların Yüzdesi Ve Grafik Gösterimi	52
Yapılandırılmış Mülakatta Elde Edilen Bulgular	57
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler	62
Kaynaklar	68
EKLER	73
Ek-1. Anket Formu.....	73
Ek-2. Mülakat Gözlem Formu.	74
Ek-3. Mülakat Görüşme Soruları.....	75
Ek-4: Etik Beyanı.....	76
ÖZGEÇMİŞ.....	77

Tablolar Dizini

Tablo 1 Velilere Yönelik Yapılan Çalışmalar	18
Tablo 2 Çalışmanın Yürütüldüğü Okullar.....	27
Tablo 3 Tutum Ölçeği Pilot Uygulama	35
Tablo 4 Ölçek Maddelerinin Ayrı Ayrı ve Genel Güvenirlik Katsayısı (Cronbach's Alphası)	36
Tablo 5 Duyuşsal Alan Ölçeğinin Asıl Uygulamasının Okullara Göre Dağılımı	38
Tablo 6 Örneklemin Duyuşsal Alan Ölçeğine Verdikleri Cevabın Ortalaması ve Standart Sapması	41
Tablo 7 İlişkisiz Örneklem İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi (One Way- ANOVA) Tekniği Sonucu	48
Tablo 8 Fen Bilimleri öğretmenlerinde bulunması gereken duyuşsal özellikler hakkında veli görüşleri.....	57
Tablo 9 Öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olmasının öğrenciler açısından sizce önemi hakkındaki veli görüşleri	58
Tablo 10 Öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olmasının toplum açısından önemi hakkındaki veli görüşleri.....	.60

Şekiller Dizini

Şekil 1. Araştırmaya Dayalı Çalışma Taslağı.....	26
--	----

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

DATÖ: Duyuşsal Alan Tutum Ölçeği

İH: İmam Hatip

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistik Programı)

YYÜ: Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Bölüm 1

Giriş

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Eğitim alanında yapılan araştırmalar irdelendiğinde yapılan çalışmalar öğrenmenin bilişsel, psikomotor alanda yoğunluk kazandığı bilinmektedir. Toplumların maddi ve manevi yönden gelişmesi, ahlaki yönden ilerlemesi eğitim ve öğretimin duyuşsal alan yönüyle çok yakın ilişkilidir. Ancak bu noktada her geçen gün bireylerin duyuşsal özelliklerden uzaklaştığı, yürütülen eğitim ve öğretimin duyuşsal alanda etkili olmadığı, sorun olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu noktada eğitim sisteminin topluma verdiği duyuşsal alan özellikleri kabul görmediği aşikârdır. Bu nedenle toplum ne tür özelliklerin yeni nesillere kazandırılmasını istediği araştırılması gerek bir problem olarak durmaktadır (Duman, 1987; Dülger, 2015; Karakelle, 2005).

Eğitim sistemlerinin temel sıkıntılarından biri verilen eğitimin kalitesiyle ilgilidir. Eğitimin niteliği mevzusundaki yapılan araştırmalarda da temel ölçütler olarak, zamanla yükselen bir şekilde bireylerin neyi öğrendiği ve ne kadar iyi öğrendiği esas almaktadır (Passos, 2009). Eğitimin niteliği öğretmen kalitesiyle doğru orantılıdır. Bilhassa karakterin ilerlemeye ve biçimlenmeye en uygun olduğu eğitim öğretimin ilk kademesinde öğretmenin duyuşsal alanla ilgili özellikleri daha da ehemmiyet arz etmektedir. Öğretmenler öğrencilerinin cemiyette ve iş hayatında saygın bir yer edinmeleri ve en temel manada yaşama hazır olmalarında kilit bir rol üstlenmektedir.

“Eğitimin arzusu ne olmalıdır?” şeklinde yöneltilen soruya bugüne kadar eğitim süreçlerinde yer alan eğitimciler ile veliler “ahlaki kişilik” cevabını dile getirmişlerdir (Durmuş, 2014; Karakelle, 2005; Selvitopu, 2014). Eğitimin bu amacına hizmet edebilmesi için okullar; şimdiki kuşağın sosyal davranışlarını, kıymetlerini, huylarını cezbedebilmelidirler. Dönemin doğurduğu olumsuz vaziyetler karşısında, okullar talebelerine iyi seçimler yapabilmek için gerekli seçeneklere yönlendirebilmeli ve bununla beraber bu tercihleri uygulayabilme yöntemlerini takdim edebilmelidirler.

Son dönemlerde toplumumuza baktığımızda ahlaki bir bozulmanın olduğuna şahit oluyoruz. Bu bozulmayı engelleyecek yegâne kurumlardan birisi de şüphesiz insanların karakterlerinin büyük bir kısmının şekillenmesine katkıda bulunan okullar ve okullardaki öğretmenlerdir. 1997 ile 2003 seneleri aralığında tatbik edilen türlü değerler ve kişilik eğitimi izlencelerinin verilerini araştıran Berkowitz ve Bier (2004) izlencelerin öğrenciler içerisinde şiddet ve madde kullanımının ve olumsuz hareketlerin mühim bir seviyede azalttığını, kişilik eğitiminin okulu güvenli bir ortam haline dönüştürdüğü neticesine varılmıştır. Millet ruhunu olgunlaştıran eğitimidir. Eğitimin düşmesi milleti millet yapan ruhun yerlere serilmesi demektir. Eğitime değer vermemiş millet ruhunun yıkılışına sebep olur. Eğitim bir millet için hangi yönde yürürse millet ruhu da o yönde yürür, eğitimin arkasından gider. Şu halde millet, eğitim demektir, eğitimle yükselir, eğitimle çöker. Ancak eğitim; eğitim olmalı, bu eğitim sisteminin en önemli unsuru ise öğretmen unsurudur. Bu noktada öğretmenler millet veya toplum gemisinin kaptanı mesabesinde.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın temel amacı velilerin Fen Bilimleri öğretmenlerinin duyuşsal alanla ilgili beklentilerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara da cevap aranmıştır.

- 1- Velilerin duyuşsal alanla ilgili beklentilerin inanç değerleriyle ilgisi var mı? Sorusuna cevap aramaktır.
- 2- Veliler Fen Bilimleri öğretmenlerinden nasıl bir öğretmen özelliği beklemektedir?
- 3- Velilerinin Fen Bilimleri öğretmenlerinden bekledikleri duyuşsal alan özelliklerinin eğitim durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır? Eğitim durumuna göre değişim göstermekte midir? Sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bilişsel alanda belirli bir konuya ilişkin “doğru” tektir; fakat duyuşsal öğrenmeler açısından baktığımızda tek bir doğru değil doğrular vardır. Bireylere ait inançlar, tutumlar, kişilik özellikleri özel ve önemlidir. Ayrıca duyuşsal alan özellikleri bireyin içinde yaşadığı toplumun olaylara bakışından ve toplumun inanç sisteminden doğmaktadır. Ne yazık ki Türkiye’de bu noktada araştırma yapanlar öğrenmelerin duyuşsal yönünü tarihsel, etkisel açıdan derinlemesine incelemeyen ve irdelenmeden batı kaynaklı araştırmalardan esinlenerek, kes kopyala yaparak,

kendi inanç değerlerinin, toplumunun kadim derelerinin farkına varmadan veya gözardı ederek duyuşsal alanın tanımlamakta ve savunmaktadırlar (Açıkgöz, 1994; Duman, 1987; Karakelle, 2005;). Milletlerin duyuşsal yönle ilgili olarak kadim değerlerinin bir birinden farkı olduğu bir vakıdır. Bu gün batı toplumunun kültür ve anlayışında diğerkâmlık, alicenaplık, kadirşinaslık gibi kavram ve olgulara rastlamak mümkün değildir. Bunlar Mezopotamya medeniyetinin garp medeniyetinden farkı denilebilir. Çünkü batı medeniyete kuvvet, Mezopotamya medeniyeti haktan doğar, güçlüyseniz haklısınız, Mezopotamya medeniyetinde ise haklı iseniz; kimliğinize, ne ve kim olduğunuza bakılmaksızın haklısınızdır. Bu anlayış ve duyuşta bir şeyin iyi, güzel, olumlu, olumsuz faydalı, faydasız, özgürlük, adalet, ahlak ve hakkaniyet ölçütleri izafidir. Her şeyde sonsuz bir göreceliğin insanı ve insan topluluklarını çözülmeye götüreceği, bunu önlemek için de eğitim, öğretim ve medeniyetin, ezeli ve ebedi, kadim birtakım değerlerin üstünde yükselmesi gerektiği tarihi bir gerçektir.

Duyuşsal yön bir şeyi iyi, güzel algılayıp algılamadığı, bu kadim değerleri ne derece kapsadığı ile ilgilidir. Kadim değerler bakış açısında duyuşsal alanın başat kavram ve olguları akıl, ahlak, adalet, adap ve aşktır. Akıl insan olmanın olmazsa olmaz şartıyla beraber tek başına yeterli değil. Çünkü ahlakın kontrolünde bulunmayan aklın er geç, fırsat bulduğunda ve çaresiz kaldığında kötülüğe meyletmesi ahlak ve adalet gibi destek yoksunluğundandır. Bu noktada adalet, ahlaki değerleri onurlandırmanın tek çıkar yoludur. Özgürlüklerden çok daha önemli, çünkü ahlaki değerlerin biçimlendiremediği özgürlükler de, tıpkı akıl gibi, kötülüğe meyledabiliyor. Çünkü ahlakın öncülük etmediği özgürlük insani değil, hayvani özgürlükleri çağrıştırır ve dürtülerin öncülüğünde ilerler. Adap, akıl-ahlak-adalet üçlüsünün kaynaştırma harcı ve aşk ise insanoğlunun varlığının sırrı, yaşama sevgisinin dürtüsüdür. Bu kadim değerleri hayata yansıtıran dürüstlük; adalete uymayan zorluğu ve imkânsızlığı ilkesel olarak reddetmek yiğitlik; bu kadim değerlere bağlanmak sadakat; uygulama nezaket ve denge duyuşsal alanın omurgası denilebilir (Durmuş, 2014; Selvitopu, 2014).

Duyuşsal alan, bilakis hisleri barındırır. Hislerin belirmesi, anlatılması, hafızada tutulması, farkında olarak veyahut farkında olmayarak yaşanması, davranışa tesir etmesi ve davranıştan etkilenmesi gibi vaziyetler duyuşsal alanın çalışma bahisleri içindedir (Balaban-Salı, 2006). Bu alan, insan davranışlarına yön veren ve onları şekillendiren tutum, inanç, değer ve yönelimleri kapsamaktadır

(Balaban-Salı, 2006; Selvi, 1999). Malmivuori (2001), duyuşsal alanın, bireyin malik olduğu olumsuz ya da olumlu önzezileri; önzezilerin biçimlendirdiği davranışları, kıymetleri, ilgileri, ahlakı, karakteri, kişisel ve toplumsal karar verebilme kabiliyetini içinde bulundurduğunu ifade etmiştir. Sosyal kıymetlerle fazlaca münasebeti olan ve gerçekte bunların benimsenmesiyle gerçekleşen duyuşsal alan maksatlarının öğrenciye muayyen seviyede, cemiyetin kıymetiharbiyesiyle tutarsız olmayacak bir biçimde verilmesi amaçlanmaktadır.

Ancak yapılan araştırmalar irdelendiğinde; duyuşsal alanın toplumun manevi yönde gelişmesine katkısı, toplumun kadim değerleriyle ilişkisi, öğretmenlerin duyuşsal alan özellikleri deyince ne anladıkları konusunda *yeterli ve açıklayıcı* çalışmalara rastlanmadığı görülmüştür. Eğitim sisteminin, eğitim öğretim programıyla öğrenciye sunulan duyuşsal alan özellikleriyle, toplumda kabul gören kendi değerlerimize özgü duyuşsal alan özelliklerinin karşılaştırılması, velilerin ne tür duyuşsal özellik beklediği konusunda araştırmalara rastlanmadığı fark edilmiştir. Bu açıdan araştırma alanında oldukça dikkat çekici ve önem arz edici çalışmadır.

Araştırmanın Problemi

Bu çalışmanın temel problemi, velilerinin Duyuşsal Alan ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenlerinden beklentileri var mıdır? Eğer varsa ne tür beklentileri vardır? şeklinde ifade edilmiştir.

Sayıtlar

Velilerinin anketleri kendilerinin okuyup doldurdıkları varsayılmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin eğitim seviyeleri ve siyasi görüş açısından heterojen bir yapıya sahip oldukları kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

Yapılan bu araştırmanın sınırlılığı Van ilinden görev yapan öğretmenlerle ve bu öğretmenlerin dersini yürüttüğü öğrenci velileriyle yürütülmüş olmasıdır. Çalışma homojen bir kültür ve inanç değer yargısına sahip velilerle yapılmıştır.

Tanımlar

Bilişsel alan: Düşünceye dayalı eğitsel hedeflerin sınıflanması yöntemidir. Bilişsel alan Bloom'un sınıflandırma yöntemi olarak da bilinir ve bir çocuğun düşünce seviyesini ortaya koyan davranışı içerir. Bu alanın en düşük düşünce seviyesinden en yükseğe doğru altı düzeyi vardır ve bu düzeyler şu şekilde sıralanır:

- 1) Bilgi (en düşük seviye) aktarma, belli bir parça aktarma,
- 2) Yorumlama -açıklama, bildirme, yeniden kelimelere dökme,
- 3) Uygulama -kullanım, gösteri, deneme,
- 4) Analiz -inceleme, araştırma, deney,
- 5) Sentez – oluşturma, tasarım, öngörme
- 6) Değerlendirme (en üst düzey) hüküm verme, oranlama, destekleme davranışlarıdır.

Psikomotor alan: Psikomotor davranışlar zihin ve kasların ortak çalışması sonucu ortaya çıkan davranışlardır. Yürümek, konuşmak, yazmak gibi günlük hayatımızda sürekli kullandığımız beceriler (uzvî maharetler); dans etmek, gitar çalmak, futbol oynamak gibi uzmanlık gerektiren beceriler de psikomotor becerilerdir

Duyuşsal alan: Duyuşsal alan insanın duygularını içeren davranışları ifade eder. Daha geniş bir deyişle; insana kazandırılmak istenen duygular, tercihler, değerler, ahlaki kurallar, istek ve arzular, güdüler, yönelimler duyuşsal alanın kapsamına girer. Kişi belli nesne ya da olgulara karşı sürekli ilgi gösterebilir. Onlara karşı kararlı bir tutumu vardır ve değerler sistemi geliştirir.

Bir sonraki bölümde araştırmanın kuramsal temeli ile ilgili araştırmalara ve bu araştırmaların sonuçları aktarılmıştır.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çalışmaya, altyapı oluşturmak amacıyla öğrenmenin gerçekleştiği alanlar ve geçmişten günümüze eğitim süreci ile ilgili bilgiler verilmiştir. Eğitimde lider öğretmen, okul-aile işbirliğinin önemi, öğrencinin motivasyonu, öğrenmenin gerçekleştiği alanlar, duyuşsal alan denince ne anlaşıldığı, Türkiye Milli Eğitim Sistemi'nin genel hedefleri arasında yer alan duyuşsal alan, eğitimin ülke kalkınmasındaki önemi, toplumun kalkınmasında eğitimin önemi ve toplum için duyuşsal alanın önemi çalışmanın amacına uygun bir biçimde sunulmuştur. Son olarak araştırmanın problem durumu ile ilgili alanyazın incelenerek çalışmaları özetlenmiştir.

Eğitimde Lider Öğretmen

Geçmişte ve günümüzde öğretmenin misyonu hakkı ile ele alındığında dünyanın en büyük mesuliyetine sahip insan öğretmendir. Kaderimizin hakikatinin işleyicisi, kişiliğimizin şekillendiricisi, kalbimizin doğruya güzele çeviricisi öğretmendir. Bir fert gibi, gelecek nesiller de öğretmenin eseri diyebiliriz. Fark edilse de edilmese de, her ferdin bireysel kişilik ve gelişiminde öğretmenin izlerini bulmak mümkündür. Devletleri ve medeniyetleri yükselten de, çökertende öğretmenler ordusu diyebiliriz. Öğretmene kısaca eğitimciye değer verildiği, itibar addedildiği, öğretmenin saygı, hürmet gördüğü tarihte ve ülkelerde insanlar mesut ve faziletlidir. Öğretmenlerin itibarsızlaştırıldığı, mesleğinin hor, hakir görüldüğünde milletler düşmüştür, ülkeler çöküşe geçmiştir. Ülkelerin fazilet ve saadet ülkesi olmasını istiyorsak öğretmenin değerini anlamak ve takdir etmek zorundayız. Tarihte "Babam beni gökten yere indirdi. Hocam ise beni yerden göğe yükseltti" diyen İskender öğretmenin değerini anlamıştır. Öğretmenler, sade zekâların değil beşaretimizin, ibadetlerimizin müjdecisidir. Öğrencilerin beyinlerine bir takım formülleri sadece enjekte eden, ezberleten öğretmenler aslında benliğimizi iktidarından parça parça zamanla yok etmekte diyebiliriz. En iyi öğretmen, dış çevremizde cereyan edeni, yaşananı iç dünyamızda canlandırabilen öğretmenlerdir. Bunun öneminde yatan saik ise en iyi öğretmen şüphesiz hayatın kendisi olmasıdır. İşte öğretmenler bu hayatla benlimiz arasında köprü kurmayı başara bilen sanatkârlardır. Günümüzde bu tür öğretmenlere her gün daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun yanında herkesin öğretmen ve idareci yapıldığı,

öğretmenlerin, okul idaresinin öğrenci ve velinin nokta-yı nazarında yaptırım gücünün kalmadığı günümüzde çok daha fazla ihtiyaç olduğu aşikârdır. Alanyazın irdelendiğinde bu tür misyon ve vizyonu karşılayacağı düşünülen lider öğretmen kavramı karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada öğretmene yüklenen misyona dikkat ettiğimizde; eğitim tertibatının asıl unsuru olarak kabul görülen öğretmen, icra ettiği görev itibarıyla insan tutumlarını ve karakterini şekillendiren bir ustadır (Şişman, 2001). Hususi ihtisas öğrenimini ve maharetini lazım kılan öğretmenlik mesleğini yürüten öğretmenlerin bu mesleğin icaplarını genel manada yerine getirebilmeleri için bir kısım birikimlere sahip olması gerektiğini ifade eden Şişman ve Acat'a (2003) göre, yaptıkları araştırmalar neticesinde tabanda dört yeterlilik sahasından söz etmektedirler. Bunlar:

- 1) Branş(alan) öğrenimi alanında doyum,
- 2) Öğretmenlik meslek formasyonuna dair doyum,
- 3) Genel kültür anlamında doyum,
- 4) Ahlaki değerleri barındırma safhasındaki doyumdur.

Alan bilgisi alanındaki doyum, öğretmenin ihtisas alanına dair bilgi seviyesini göstermektedir. Öğretmenlik meslek formasyonuna dair doyum, öğretmenin öğretme ve öğrenme aşamalarına dair bilgi, beceri, uzmanlık ve maharet seviyesini ifade etmektedir. Genel kültür safhasındaki doyum, öğretmenin çevresindeki tüm olaylara bakış açısını ve genel kültür seviyesini ifade etmektedir. Ahlaki değerleri barındırma safhasındaki doyum ise, öğretmenin öğretmenlik mesleğini icra ettiği safhada ahlaki prensiplere, mesleğe ve bireye dair bir kısım değerlere uyma seviyesini ifade etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün (2006) araştırmalarında öğretmenlik mesleğine ilişkin temel ehliyetler aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır:

- a) Bireysel ve Mesleki Değerler - Mesleki Aksiyon: Öğretmenlerin bu yeterlik sahasında öğrencilere saygı gösterme, değer verme, anlama, öğrencilerinin öğrenmeyi başarabileceğine ve muvaffak olabileceğine güvenme; milli ve evrensel değerlere ehemmiyet verme; bireysel ilerlemeyi sağlama ve öz değerlendirme yapma; uğraşı ilerlemeleri takip etme ve katkı sağlama, okulun iyileştirilmesine ve ilerletilmesine katkı sağlama, mesleki kanunları

takip etme, görev ve sorumluluklarını yerine getirme yeterliklerine sahip olması istenmektedir.

- b) Bireyi bilme: öğretmenlerin bu ehliyet sahasında öğrencilere kıymet verme, alaka ve ihtiyaçlarına özen gösterme, gelişim hususiyetlerini bilme, onlara yol gösterici olma kapasitesini barındırması beklenmektedir.
- c) Öğretme ve Öğrenme safhası: Öğretmenlerin bu doyum safhasında dersi tasavvur etme, araç-gereç hazırlama, öğrenme ortamlarını tertipleme; ders dışı aktiviteleri tertipleme; kişisel özellikleri göz önünde bulundurarak öğretimi çeşitli hale getirme; süre kontrolüne ve tutumları idare etme kabiliyetlerini bulundurması istenmektedir.
- d) Öğrenmeyi, Gelişimi Takip ve Sonuçlandırma: Bu doyum safhasında ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini tayin etme; farklı ölçme becerilerini uygulayarak öğrencilerin öğrenmelerini kontrol etme; bulguları irdeleyerek analiz etme, öğrencinin ilerlemesi ve öğrenmesine dair geri dönüt elde etme; çıkan neticelere binaen öğretme-öğrenme aşamasını irdeleme kabiliyetine malik olması istenmektedir.
- e) Okul, Aile ve Toplum Münasebetleri: Öğretmenlerin bu doyum safhasında etrafını bilme ve etrafındaki imkânlarından faydalanma; okulu kültür odağı haline dönüştürme; aileyi bilme ve ailelerle olan münasebetlerde objektiflik; aileyi sürece katma ve ortak çalışmaya teşvik etme doyumlarını barındırması istenmektedir.
- f) İzence ve Muhteva Bilgisi: Öğretmenlerin bu doyum safhasında Türkiye Milli Eğitiminin gayelerini ve prensiplerini öğrenme ve hayata geçirme; özel alan öğretim programı bilgisi ve pratik mahareti; özel alan öğretim izlencesini takip etme, yorumlama ve iletme becerilerini barındırması istenmektedir.

Liderliğin eğitimde, siyaset alanında yönetsel bir makam olduğu fikrinin yerini son dönemlerde geçerliliğini yitirmiştir. Geçmişten günümüze süregelen anlayışla öğretmenin görevi öğretmek, idarecinin vazifesi ise yönetmek şeklinde öngörülmüştür. Böylelikle öğretmen, yöneticiliği okul idaresine bırakmakta bir engelin olmayacağını bununla beraber öğretmene önemsiz bir yöneticilik vasfı kalmaktadır. Fakat nihai dönemlerdeki yeni yöntemlerde öğretimi uğraşı şeklinde gösterme fikri daha ön plana çıkmıştır. Bunu uygulayabilmek adına öğretimle ilgili

liderlik mefhumu ön plana çıkarılmış, öğretimle ilgili yöneticilik ile yalnızca okul idaresi değil, sahasında uyguladığı öğretimde öncülük edecek öğretmenler de işaret edilmiştir.

Calderhead, öğretmenin bir rol model olarak görevinin *“Öğrenciyle bütünleşerek onların duygularını anlaması, öğretim ortamını düzenlemesi, meslektaşları ve anne-babalar ile sürekli etkileşim halinde olması gerekir”* izahında bulunmuştur (Calderhead, 1997). Öğretmenin ebeveynlerle irtibat halinde olması gerektiğinin önemi vurgulayan Biller, *“Öğretmen öğrencilerle ilgili ebeveynler ile yakın temas halinde olmalı, yapabilirse onları derse katılmalarını sağlamalı, kişisel sıkıntıları hakkında onlara yardımcı olmalı ve öğrencilerin gelişimlerini takip etmek için ebeveynlerle iletişimde olmalıdır”* diye fikir beyan etmiştir (Biller, 1997).

Eğitim idarecisinin karşılaştığı bu güçlükler, onun bazı becerileri ve yetenekleri bulundurma ihtiyacını doğurmaktadır. Kimi araştırmacılara göre etkili bir eğitim yöneticisinde bulunması gerekli olan maharetler; teknik, bireysel ve kavram ile alakalı becerilerdir (Açıkgöz, 1994).

Okul-Aile İşbirliğinin Önemi

Her koşulda karşımıza çıkan eğitim, yalnızca okulda gerçekleşmekte olan bir süreç olarak görülmemelidir. Okul ile birlikte ebeveynlerde kaliteli bir eğitimin muhtevasında pay sahibidir. Eğitim bakımından etki derecesi olarak okuldan hemen sonra gelen çevre ailedir ve bireyin şekillenmesinde yalnızca etkili olacağı gibi bununla beraber eğitim ile ilgili birinci derece pay sahibi olan okulun da mühim bir destekleyicisi konumunda görülebilir. Bundan dolayı eğitim bakımından okul ile aile arasında güçlü bir bağın kurulması elzemdir (Erdoğan, 2004).

Ne yazık ki okulda verilen eğitimle ülke olarak ailede verilen eğitim bilhassa duyuşsal alan boyutundaki eğitim paralellik, bir birini destekleyici özellik göstermemektedir. Okul ve aile kurumundan alınan eğitimin paralellik ve bir birini destekleyici özellik göstermemesi geçmişte eğitim kurumlarında acı durumların yaşanmasına sahne olmuştur. Her iki kurumda alınan eğitimin uyumlu olması için okul-aile işbirliğine büyük görev düştüğü söylenebilir. Ancak Türkiye’de durumun böyle olmadığı görülmektedir.

Günümüzde sürekli bir değişim halinde olan teknolojik yenilikler ve gelişmeler, okulları, daimi gelişim sürecinde etraftaki faktörlerle birleşen, dönüşüm ve yenileşme sürecine ayak uyduracak dinamik teşkilatlar halinde olmalarını gerektirmiştir. Eğitim konusunda büyük pay sahibi olan okullar, sosyal ihtiyaçları ve beklentileri gidermenin yanı sıra, sosyal ihtiyaçları iletebilmek, toplumla birleşmek, toplumun desteğini yanına alması gerekir (Özmen ve Harktı, 2005).

Değer eğitiminde ailelerin çocuklarında iyi bir karakter oluşturmalarında Ryan ve Bohlin (1999) onlara aşağıdaki tavsiyelerde bulunmuşlardır:

- 1. Öncelikle iyi bir örnek ve model olunuz.*
- 2. Bu ağır yükü tek başınıza taşımayarak yardım alınız.*
- 3. Çocuğunuzun okul hayatında etkili olmalısınız.*
- 4. Çocuğunuzun aklına ve kalbine nelerin girdiğini kontrol etmelisiniz.*
- 5. Temel kuralların, değerlerin öğrenilmesi konusunda sabırlı olmalısınız.*
- 6. Ceza verirken dahi çocuğunuzun seven bir kalple cezalandırmalısınız ve ceza gerekebilecek durumda çocuk nedenini bilmeli.*
- 7. Konuşmalarınıza dikkat etmelisiniz ve ahlaki bir dil kullanmalısınız.*
- 8. Karakter eğitimini yalnızca kelimelere indirgememelisiniz.*
- 9. Evinizde iyi karakterin oluşmasının önemli bir önceliği olmalı.*

Öğrencinin Motivasyonu

Eğitimde verilmek istenen mesajın alıcıya yani öğrenciye ulaşması için öğrencinin motive edilip mesajı almaya hazır hale getirilmesi gerekir. Buna öğrencinin motivasyonu denir. Motivasyon, kişiyi güdüleyip, tutum adına iş yapacak pozisyona girmesinde rol oynadığından, öğrenme-öğretme aşamasının başarılı olmasında en mühim faktörlerdendir (Akbaba, 2006). Motivasyonun yanı sıra öğrencinin derse karşı merakının uyandırılması ve güdülenmesi de önemlidir. Bu konuda yapılan çalışmalar, bireyin güdülenmesi ve bireyin başarısı arasında birbirinin tamamlayıcı bir etkinin olduğunu göstermektedir (Öncü, 2004).

Bayraktar (2015)'e göre öğretmenin, öğretim ortamıyla alakalı metot, teknik, araç-gereç ve argümanları verimli bir tarzda kullanması, mesleki bilgi ve donanımına sahip olması yanı sıra öğretimde kullanılan metot, teknik ve ders ile ilgili

argümanları verimli bir tarzda kullanması, öğrencilerin konuyla ilgili güdülenmelerini sağlayıp ders boyunca bunu devam ettirmesi, etkili ve randımanlı öğrenme-öğretme ortamı için önemli faktörler olduğunu belirtmektedir.

Öncü (2004)'ün yaptığı araştırmada motive olmuş bir öğrencinin; öğrenilen bilgiyi derinlemesine işleyebildiği, karşılaştığı zor problemleri çözümede pes etmeme ve okulu doyurucu bulma, okula karşı olumlu duygular beslediğini belirtmektedir.

Öğrenmelerin Gerçekleştiği Alanlar

Temel olarak öğrenme üç alanda gerçekleşir. Bunlar; bilişsel, devinışsel ve duyuşsal öğrenme alanlarıdır. Öğrenmenin alanları veya boyutları kısaca aşağıda ifade edilecektir. Eğitim öğretim konusunda eğitim programı geliştirilirken bu üç alan programlarda ana temayı oluşturur.

Bilişsel Alan

Bilişsel Alan davranışları, zihinsel bilgi ve becerileri içermektedir. Hedeflerin sınıflaması içerisinde bilişsel alanın sınıflaması ilk olarak Benjamin Salih Bloom'un (1956) başkanlığındaki bir grup tarafından yapılmış ve bu sınıflama eğitimciler tarafından oldukça kabul görmüş ve uygulanmıştır. Alternatif sınıflamalar Bloom'un sınıflamasını temel alarak bu sınıflamayı daha doğru ve hatasız hâle getirmeyi amaçlamıştır. Bu alanla ilgili öğrenmelerin değerlendirilmesi daha çok öğrencilerin zihinsel yeteneklerini dikkate alır. Genellikle, öğrenciye verilen kavramı öğrenci tanır, hatırlar, karşılaştırma yapar, yorumlar ve onunla ilgili problem çözer. Bunun sonucu olarak öğrencinin bilişsel yönde öğrendiği kabul edilir. Öğrenmelerde kişinin öğrenilmiş davranışlardan zihinsel yönü ağır basanlar genel olarak bu muhtevada ele alınır. Ancak böyle olmakla beraber öğrenilmiş hiçbir davranış tek bir alana ait değildir. Üç alanda bir biriyle ilişkilidir. Örneğin, Fen Bilimleri dersinde kanın yapısını ve görevlerini açıklamada bilişsel davranışlar daha ağır basarken, kan ihtiyacı olan birine kan verme, canlıları sevme, trafik kurallarına uyma, saygılı olma, toplumun ahlaki kurallarına itina gösterme gibi davranışların duyuşsal yön daha ağır basar.

Psikomotor Alan

Ferdin uzvî maharetiyle ilgili davranışlarına bağlı olarak kaslarını, organlarını bir veya birkaçını kullanarak kazandığı becerilerdir. Genellikle fiziksel

özellik taşırlar. Belirli hareketlerin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlenerek belirlenen standartlara uygun olarak öğrenilmesidir. Bu alan kapsamında beden uzuvlarının birisi tarafından gerçekleştirilen veya gerçekleşmesi birden fazla uzvun eş güdümünü gerektiren hareketler tetkik yapılır (Demirel, 2011). Çepni'nin (2010) dile getirdiği gibi Simpson'ın psikomotor davranışları uyarılma düzeyi, rehber kontrolünde gerçekleştirme ve meydana getirme biçiminde tasnif ettiği görülmüştür. Örneğin bisiklete binme, yüzme, bir müzik aleti çalma, bir şekil çizme, on parmak daktilo yazma, bir otomobilin lastiğini değiştirme gibi hareketler devinişsel alana giren davranışlar bu kapsamda ele alınır.

Duyuşsal Alan

Eğitim çalışmalarında bireylere kazandırılmak istenen özelliklerin bir bölümü ilgi, tutum, özgüven isimleriyle belirtilen farklı seviyelerdeki duyu ve davranış eğilimlerinden oluşmaktadır (Özçelik, 1998). Bu duyu ve davranış eğilimleri duyuşsal özellikler olarak adlandırılmakta ve bu niteliklerin kazandırılmasına ilişkin yapılan kategoriye duyuşsal alan kategorisi denilmektedir. Bu öğrenmeler veya kabul edişler öğrencilerin sınıf içi sosyal faaliyetleri ile ilgi, tutum ve bireylerin sahip olacakları değer yargılarıyla ilgilidir. Bu hedeflerin öğrencilerin öğrenmesinde önemli rol oynadıkları alanyazında sıkça ifade edilmektedir. Duyuşsal öğrenmedeki varyasyon ve tekâmül eğitim-öğretim aşamasının evvelinde ve ahirinde gerçekleştirilen takiplerde belirlenebilir. Duyuşsal öğrenmeler, bir varlık, bir vaka, bir mevzuya ilişkin, tutum, davranış ve his gibi tutum meyillerini barındırır (seçim, sevme ya da sevmeme, yaklaşma ya da kaçınma meyilleri gibi) duyuşsal bellemler, bilişsel veya psikomotor tutumlarının edinilmesine katkı sağlar. Duyuşsal öğrenme birçok duyuşsal özellikler, direkt müşahede edilemeyen belirtilerdir. Duyuşsal alanla alakalı tutumların tabiatı ve aksiyonu alenen ön görülemediğinden, bunlarla ilgili kazanımlar doğrudan ölçülmezler, ancak birey yaşam tarzında ortaya koyabilir. Duyuşsal davranışların eğitim yoluyla öğrencilere kazandırılması sırasında öğrencilerin beden ve ruh sağlıkları önem arz etmektedir.

Duyuşsal Alanın Boyutları Denince Ne Anlaşılıyor?

Genel manada duyuşsal alan, insan hareketlerinin nasıl olacağını bildiren ve bu hareketleri biçimlendiren davranış, öğretimi, yönelim ve değerleri içermektedir (Balaban-Salı, 2006; Selvi, 1999). Malmivuori (2001), duyuşsal alanın, bireyin malik olduğu olumlu ve olumsuz duyguları; duyguların biçimlendirildiği

davranışları, değerleri, rağbetleri, ahlakı, şahsiyeti, kişisel ve toplumsal değerlendirme uygulayabilme potansiyelini içinde bulundurduğunu belirtmiştir. Sosyal kıymetlerle mühim münasebeti olan ve gerçekte bu değerlerin benimsenmesiyle oluşan duyuşsal alan ereklarının bireye makul bir miktarda ve hem birbiriyle hem de toplumun değerleriyle çelişmeyecek şekilde öğretilmesi amaçlanmaktadır (Özçelik, 1998).

Duyuşsal hedeflerle ilgili yapılan alanyazın araştırmalarında hedeflerin hem göz ardı edildiği hem de öğretilme aşamasında bazı sorunların yaşandığı gözlemlenmektedir. Tyler (1973), duyuşsal alanın eğitim-öğretim programlarında hak ettiği seviyede olmamasının nedenlerine ilişkin en çok benimsenen iki görüşü şu şekilde belirtmektedir (Malmivuori, 2001; Reigeluth, 1983). Duyuşsal özelliklerin, bilişsel özelliklerden çok da farklı tefekkür edilmemesi gerektiğine; bilişsel öğrenmeler gerçekleştirilirken onların da doğal sonuçlar olarak meydana gelebileceklerine duyulan inançtır. Son zamanlarda gerçekleştirilen çalışmalarda öğrenmenin duyuşsal boyutunun daha çok önem arz ettiği zamanımızda (Lehman, 2006); duyguların düşünceleri yanı sıra tutumları da etkilediği (Broekens, Kosters ve Verbeek, 2007; Picard, 1997), göz önünde bulundurulursa bireylerin yaşantısındaki işlevinin ne kadar gerekli olduğu görülür (Lopes, Brackett, Nezlek, Schütz, Sellin ve Salovey, 2004).

Öğretmen Örnek Olmaktır

Öğretmen sadece kitaptan aldığı ilmi ve akademik bilgiyi öğrenciye aktarmakla kalmayıp yaşantısıyla da öğrencilere örnek olması gerekir. Bir toplumun şekillenmesindeki en büyük rolü öğretmen üstlenmektedir. Bunun için öğretmenin toplumdaki tüm bireylerden daha özverili daha sabırlı daha başarılı ve daha insani duygulara önem veren bir kişilikte olması beklenir. Çünkü toplumlardaki değişik meslek gruplarını, yönetici konumundaki bireyleri yetiştirenler öğretmenlerdir. Öğretmen demek topluma yön veren toplumu şekillendirmede en büyük pay sahipleri arasında yer alır. Onun içindir ki öğretmenliğin sorumluluk ve yükü her zaman diğer meslek gruplarına göre daha ağırdır. Bir öğretmen yeri geldiğinde bir çocuk şefkatli bir anne, merhametli bir baba, sahiplenici koruyucu ve kollayıcı bir abi görevini üstlenmektedir. Özellikle öğretmenlerin birinci derecede muhatapları; toplumu şekillendiren ve geleceği inşa edecek olan gençler olduğu için öğretmenler diğer meslek gruplarına göre daha dikkatli ve daha zor bir görev üstlenmektedir. Öğrencileri yetiştirirken özellikle

öğretmenlerin fikri ile zikrinin uyuşması diğer bir ifadeyle eylem ve söylem birliğinin sağlanması önemlidir.

Bilgi 5 harflidir, 5'te 4'ü ilgidir" cümlesi bu bakımdan yerinde olacaktır. Eğitim, kişide istendik davranışlarını değişikliğini meydana getirme sürecini kapsar. Biz öğretmenler okuttuğumuz öğrencilerin herhangi bir problemi ortaya çıktığında, onu eleştirmek, yanlışlarını göstermek ve başarısız damgası yapıştırmak çocuklar için faydalı değildir. Her birey eşit seviyede, eşit hızda öğrenemez. Bununla tüm öğretmenlerin karşılaşması olası durumların başında geliyor.

Her öğretmenin sınıfında karşılaşılabileceği 'özel öğrenci' kategorisinde olan öğrenciler olabilir. Öğretmen farklı sıkıntıları olan öğrencilerle karşılaşabilir. Bu öğrenciler sosyal çevreden soyutlanmış biri de olabilir, ailesindeki türlü olaylar karşısında akranlarına yetişmekte zorluk yaşayan bir de olabilir. Biz öğretmenlere düşen en büyük sorumlulukta her öğrencideki cevheri olması gereken en güzel bir şekilde ortaya çıkarmaktır. Çocukların içindeki cevheri ortaya çıkarmak bir sanat işidir. Bu sanatı icra edecek yegane meslek ise öğretmenliktir. Çocukların ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarıp kendilerine olan öz güvenlerini, başarıma duygularını da geliştirmeli ve hissettirmeliyiz.

Özellikle sınıf yönetiminde öğretmenlere düşen sorumluluklardan biride öğrencinin sınıfındaki diğer akranlarından soyutlamadan ona gerekli eğitimi en iyi bir şekilde vermektir. Yani örneklendirmek gerekirse bir öğretmen için sınıfı bir meyve bahçesine benzer, bu bahçeden meyve almak emek ister, her meyve ağacı ayrı ayrı ilgi ister. Tabiri caizse öğretmen bir çiftçi, bir bahçıvan edasıyla fidanları(öğrencileri) en iyi şekilde yetiştirebilmelidir. Hiçbir fidanı göz ardı etmemesi gerekir. Her meyvenin ayrı bir tadı ve güzelliği vardır.

Eğitimin Ülke Kalkınmasındaki Önemi

Bir toplumdaki eğitim seviyesindeki olumlu ilerleme, emeğin vasfını yükselterek üretim potansiyelini artırır. Emeğin vasfındaki yükseliş, insan metasına mevduat aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Bu da gösteriyor ki insan gücünün eğitim seviyesinin büyümesi ile ekonomik genişleme arasında bir olumlu bir bağıntı bulunmaktadır (Erdoğan, 2006).

Adem (2005)'e göre kalkınma, insanların mutluluk seviyelerini yükseltmek gayesi ile siyasal erkin belli iktisadi politikaları takip ederek, cemiyetin bünyesini

tebdil girişimidir. Bu bakımdan kalkınma, toplumsal aşamanın yanı sıra ekonomik bir aşama olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumdaki genç bireylerin, kalkınan bir ekonomi ve anayasal çerçeveye elverişli şekilde yetiştirilmesi eğitimin, psikolojik, kültürel ve toplumsal etkilerinin beraberinde ekonomik etkisinin varlığını göstermektedir.

Toplumun Kalkınmasında Öğretmenin Önemi

Devletin yönetiminde görev alacak, fabrikaların kurulmasını planlayacak, inşa edecek, bunları başarılı şekilde işletecek, üretilen ürünleri dağıtacak, üretim ve tüketim dengesini sağlayacak, tabiatı koruyacak ve ondan yararlanacak, ev yapacak, aile kuracak, okul, yol, baraj yapacak, ya da tüm bunları yıkacak veya toplumda sorun çıkaracak ya da çıkan sorunlara çözüm üreterek çözüme kavuşturacak akıllı sahibi insandır. Hal böyle olunca insanı bir takım beceri, davranış ve özelliklerle donatmak zorundayız. Bu iş ise eğitimle başarılır. Eğitimin baş aktörü öğretmen bu noktada en büyük mesuliyete sahiptir (Altınışik ve Peker 2012).

Toplumların kalkınmasında eğitimin küçümsenmeyecek bir yere ve öneme sahiptir. Bu noktada eğitimin temel yapı taşlarından ve belki de en önemlisi öğretmendir. Dolayısıyla verilen eğitimin kalitesini belirleyen öğelerden bazıları da öğretmenin branş bilgisi, diksiyonu, öğrencilere iyi bir rol model oluşu, kendini akademik ve ahlaki düzeyde geliştirmesidir. Alanında başarılı öğretmen eğitimin kalitesini, eğitimin kalitesi de toplumun kalkınmasını ve gelişmesine olumlu katkı sağlamaktadır.

Korkmaz (2006) yapmış olduğu araştırmada eğitim ile ekonomi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Eğitimin ekonomideki insan gücüne yani üretime katkısının olduğunu belirtmiş. Ayrıca eğitim faaliyetlerinin de yürütülmesi için ekonomiye ihtiyacın olduğunu, eğitimin bireysel ve toplumsal seviyede potansiyelinin olduğunu belirtmektedir.

Bir ülkedeki ekonomik kalkınmayı o ülkedeki yurttaşların bireysel ve toplumsal gelişmeleriyle güçlü bir ilişkisinin olduğunu savunmuş, eğitimle ihya edilen ve toplumsal tutumlarla da kalkınmanın gayesine münasip çerçevede yeni değer yargılarının, ekonomik büyümeye ivme kazandırması yönünden gayet mühim olduğunu vurgulamıştır (Kaya, 1984).

Toplum İçin Duyuşsal Alanın (ahlaki, değerler eğitimi) Önemi

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerde eğitimde modernizme ayak uydurma arayışları, Türkiye Cumhuriyeti'nde de devam etmiştir. Osmanlı Devleti'nden gelme olan medreselerin ve eğitim kurumlarının, 3 Mart 1924 tarihinde çıkartılan Tevhid-i Tedrisat Kanunuyla eğitim öğretim sahasındaki faaliyetleri tamamen sona erdirilmiştir. Medreselerin faaliyetlerinin sona erdirilmesi eğitim sistemi yönünden, eğitimdeki beklentileri karşılayacak, öncekinden daha iyi olacak bir çözüm olmamıştır. Sürekli daha iyi alternatif arayışları devam etmiştir. Ne yazık ki ülkenin içinde yer aldığı toplumsal, siyasi ve ekonomik durumlarla bağlantılı olarak eğitim sistemi radikal tedbirlerle yenilenmiş veyahut baştan düzenlenmiştir (Özsoy, 2002). Köklerinden kopan bir ağacın zamanla kuruması ve canlılık görünümünü, ağaç olma özelliği kaybetmesi gibi, köklerinden koparılan toplum daha farklı ve büyük sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Günümüzde bile hala illegal yöntemlere başvurarak toplumun barış ve huzurunu bozan bireyler bu eğitim sisteminin bir ürünü diyebiliriz. Ne için var olduğunu, yaşadığını bilmeyen gagesiz, vizyonsuz bir neslin doğmasına, hayatı makineleşmekten ibaret gören, güçlü olanın zayıfı ezmesini doğanın bir kanunu olarak gören neslin var olmasına neden olmuştur.

Farklı arayışlar bu amaçla, yaşanan çağdaki eğitimde ilerde olan ülkelerin eğitim felsefeleri temel alınmış, eğitim sistemi baştan aşağı tüm boyutlarıyla değişim yaşamıştır. Bazı alınan eğitim fikir ve öğretileri toplumumuzun köklü kültüründen ziyade Batı kültürü özelinde boyut kazanmaya başlamıştır. Öğretmenlerin nitelikleri konusu, eğitimin asıl felsefesi farklılaşmaya devam etmişse de popülerliğini devam ettirmiştir. Bu sebeple geleceğin şekillenmesine ve nitelikli bireyleri eğitecek olan öğretmen, eğitim sisteminin asıl ögesi olma niteliğini sürdürmüştür. Ancak mesleği icra edecek öğretmendeki karakter, kişilik, özellik, yaşam, duyuş ve anlayış tarzı farklı mecraya kaydığı söylenebilir.

Zira öğretmenin bireysel özellikleri, alan yeterlilikleri, eğitim düzeyi, tecrübeleri, bulunmuş olduğu sosyal ortam, düşünce yapısı direkt veya dolaylı tarzda eğitim öğretim ortamına aksetmektedir. Bu yüzden öğretmenin bireysel nitelikleri öğrenciler üzerinde olumlu veya olumsuz etki oluşturabilmektedir. Öğrencilerin derse yönelik davranışı, sınıf içi hal ve hareketleri, sınıf içinde arkadaşlarıyla olan ilişkileri, psikolojik ve dinsel gelişimleri öğretmenden olumlu ya da olumsuz yönde etkilenir veya esinlenebilir.

Öğretmenin olumlu yönleriyle etkilediği öğrencilerin bireysel ahlakını geliştirerek, okul başarısını arttırarak toplumun inşasında rol alırken; öğretmenin olumsuz tesirinin izleri kolay giderilemeyeceğinden hem kişi hem de toplum açısından uzun vadede meşakkatli aşamaların oluşmasına sebebiyet verecektir. Bu bakımdan öğretmenin bireysel nitelikleri, sadece kendisiyle sınırlı kalmayıp eğitime yansımakta, bireyle toplum arasında bir bağlantı fonksiyonu olmaktadır. Öğretmenin olumsuz özellikleri bireyin yanı sıra toplumun geleceğini de olumsuz etkilemekle birlikte, toplum vicdanını rahatsız ederken aynı zamanda mesleğinin gereğini yerine getiren öğretmenleri de zan altında bırakmaktadır. Bundan dolayı toplumların birey yetiştirme zanaatkarları rolünü üstlenmiş olan öğretmenleri ayırmada, yetiştirmede ve takip etmede çok dikkatli olmanın yanında, köklü medeniyetimize sırtımız dayamak gerekmektedir. Bununla birlikte toplumsal değişimin ön gördüğü şartlardan en çok etkilenenlerin başında öğretmenler gelmektedirler (Sanal, 1999). Öğretmen, toplumun bugününün ve geleceğinin şekillenmesinde baş aktörlerdendir. Bu yüzden içinde bulunduğu cemiyetin değerlerinden, sosyal ve ekonomik şartlarından ayrı bir tarzda öngörülemezler. Çağımızda öğretmenin kimi liyakat sahaları tanımlıdır: Bu sahalar; “genel kültür bilgisi, öğretmenlik alan bilgisi ve öğretmenlik formasyon bilgisidir” (Celep, 2004). Ancak bu yeterlilikle toplumu medeniyet bakımından geleceğe transfer etmede kifayetsizdir. Öğretmenlerden yeterlilik beklentilerine göz atıldığında bilgi ve beceri aşamasında daha çok beklentilerin bulunduğu görülmektedir. Hâlbuki öğretmenin, hem rol model olmasında hem de mesleki maharetlerini günlük hayatta uygulamada asıl gerekçesini oluşturan manevi inşa, onun ahlakıyla açıklanabilir. Öğretmenin tutumlarında, malik olduğu değer yargıları hem öğrencileri hem de toplumun üzerinde biçimlendirici bir tesire sahiptir.

Alanyazın Çalışmaları

Tablo 1'de çalışmanın amacı doğrultusunda da velilerin öğretmen beklentileriyle ilgili çalışmalar; yazar(lar), amaç, veri toplama aracı, örneklem, yöntem ve sonuç(ları) şeklinde özetlenerek verilmiştir.

Tablo 1

Velilere Yönelik Yapılan Çalışmalar

Yazarlar	Amaç	Veri Toplama Aracı	Örneklem	Yöntem	Sonuç
Özkan (2018)	Beşinci sınıf velilerinin okuldan ve okul yönetiminden, öğretmenlerden, çalışanlardan beklentilerinin neler olduğunun belirlenmesi ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.	Anket	Öğrenci velileri	Nicel araştırma yöntemi	Velilerin okulun; temizlik ve hijyen konusunda duyarlı olmasını, güvenlik hizmetlerinin yetkili personel tarafından sağlanmasını, çocuğa sorumluluk anlayışı kazandırmasını, çocuğun akademik başarıları ve başarısızlıkları hakkında veliyi bilgilendirmesini ve çalışan bütün personelinin çocuğa gereken ilgiyi, saygıyı ve sevgiyi göstermesini beledikleri sonucu ortaya çıkmıştır.
Ayaydın ve Katılmış (2017)	Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak velilerin okuldaki eğitim-öğretim faaliyetlerine ilişkin görüş ve beklentilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu, Anket	Öğrenci velileri	Karma yöntem	Velilerin okulların öğrencilere değerleri kazandıramadığını, öğrencilerin ailede kazandığı değerlerin bozulmasına sebep olduğunu düşündükleri görülmüştür. Veliler çocuklarının okulda daha çok arkadaşlık, hoşgörü, saygı, sevgi, yardımlaşma, dayanışma, vatanseverlik, dürüstlük gibi değerleri kazanmasını beklemektedir.
Turan (2017)	Bu çalışmanın amacı, velilere göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinde bulunması yeterliliklerin neler olması gerektiği ile ilgili verileri elde etmek ve bunların analizlerini yaparak değerlendirmelerde bulunmaktır.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu.	İlkokul 4 ve 5. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin velileri.	Araştırmada nitel araştırma tekniğinden durum çalışması deseni kullanılmıştır.	Veliler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinden örnek olmalarını (ahlaklı), dini korkutmadan doğru bilgi vererek sevdirmelerini, konularına hakim olmalarını, kendileri ile çocukları hakkında paylaşımda bulunmalarını, ırk, cinsiyet, mezhep ayrımı olmadan eşit davranmalarını, DKAB öğretmeninden ve derslerinden olumlu yönde davranış geliştirmelerini beklemektedirler.

Dülger (2015)	Bu araştırmanın amacı; ilkokullarda öğrencisi bulunan ailelerin görüşlerinden yararlanarak okul-aile, öğretmen-veli arasındaki işbirliğini güçlendirmek, velilerin sınıf öğretmenlerinden ne tür beklentileri olduğunu belirleyerek karşılaşılan aksaklıkların belirlemektir.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	Öğrenci velileri	Nitel araştırma yöntemi	Aileler çocuklarının akademik başarısından çok güzel davranışlı olmasını önemsemektedirler. Öğretmenin öğrencileri milli manevi değerler konusunda yetiştirmesini ve onlara örnek olmasını beklemektedirler. Veliler çocuklarının başarılarını geliştirmesi, davranışlarını güzelleştirmesi açısından sosyal kültürel faaliyetlere katılmalarını önemli buldukları görülmektedir. Veliler öğretmenlerin kendilerini ve çocuklarını eğitim konusunda motive etmelerini beklemektedirler
Meydan ve ark. (2015)	Araştırmanın amacı ortaokul ve lise velilerinin çocuklarının öncelikle sahip olmasını istediği değerleri, bu değerlerin okul tercihlerine etkisini okul türü değişkenine bağlı olarak inceleyerek okullarda değerler eğitiminin yapılandırılması ve program geliştirme çalışmalarında velilerin beklentilerinin daha fazla dikkate alınmasına katkıda bulunmaktır.	Anket	Öğrenci velileri	Nicel araştırma yöntemi	Araştırma sonucunda velilerin değer tercihlerinin dindar, ihtiyatlı, vatansever, girişimci, uyumlu, sosyal güç, öz yönelimci değer boyutlarında odaklandığı görülmüştür. Velilerin genel olarak çocukları için en çok tercih ettikleri değerlerin dindar, vatansever ve ihtiyatlı gibi gelenek, yerel ve toplumsallığa vurgu yapan değerler olduğu; öz yönelim, sosyal güç ve girişimci değer kategorilerinin oransal olarak daha az tercih edildiği; çocuklarda görülmek istenen değerler açısından genel olarak meslek liseleri ve imam-hatipler ile diğer okul velileri arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu belirlenmiştir.
Durmuş (2014)	Bu araştırma, ortaokul kademesindeki öğrenci velilerinin eğitim sürecinden beklentilerini ortaya koymak amaçlanmıştır.	Anket	Öğrenci velileri	Nicel araştırma yöntemi	Yapılan değerlendirmelere göre veliler eğitim sürecinden, çocuklarının en iyi şekilde eğitim alarak hayata hazırlanmaları ve memleket için erdemli insanlar olarak yetiştirilmelerini beklemektedirler.

Selvitopu (2014)	Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerine kazandırılması gereken değerlere ilişkin velilerin ortaöğretim okullarından beklentilerini belirlemektir.	Yarı Yapılandırılmış görüşme formu, İçerik analizi	Ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin velileri.	Nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik (görüngü bilim) desende kullanılmıştır.	Çalışma bulgularına göre, veliler, okulun çocuklarına insani, milli ve manevi değerleri kazandırması gerektiği fikrindedirler. İnsani değerlerin kazandırılması gerektiğini düşünen veliler, en fazla sağlıklı sosyal ilişkiler kurma ve büyüklere saygı duyma değerlerine önem vermişlerdir. Milli değerlere daha fazla önem veren veliler, okulun çocuklara öncelikli olarak vatan, millet ve tarih sevgisini aşılması gerektiğini düşünmektedirler
Seyfullahoğulları (2012)	Bu araştırmanın amacı özel eğitim bünyesindeki ana sınıflardaki eğitimin anne babaların beklentilerine cevap verip vermediğini ortaya koymaktır	Yarı yapılandırılmış görüşme formu.	Çocukları özel eğitim kurumlarında eğitim gören öğrenci velileri.	Nitel araştırma yöntemi, İstatistiksel analiz yöntemlerinden tanımsal (betimsel) analiz yöntemi kullanılmıştır.	Çalışmada anne babalar okuldaki eğitimden en çok davranış geliştirme alanında beklentileri olduğunu, daha sonraki beklentilerin ise, sosyal beceriler ve okuma yazma alanında olduğu görülmektedir.
Bakioğlu (2010)	Velilere göre okulların imajlarını geliştirme ve yönetme sürecinde dikkate alması gereken faktörlerin neler olduğu tespit etmektir.	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.	Öğrenci velileri	Nitel araştırma yöntemi	Okul imajının oluşmasına ilişkin; okul binası ve fiziki tasarım, öğretmen niteliği, okul güvenliği, okul tarafından çeşitli kaynaklardan bilgilendirilme kriterlerinin önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
Gökçe (2000)	Bu çalışmanın amacı, ilköğretimde okul-aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenci velilerinin beklenti ve önerilerini belirlemektir.	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.	Okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenci velileri.	Nitel araştırma yöntemi, betimsel analiz.	Hem okul yöneticileri, hem öğretmenler hem de velilerin tamamına yakını sürekli etkileşim ve işbirliğinin sağlanması gerektiği konusunda görüş birliği içerisinde olduğu görülmektedir.

Tablo 1’de (ss.18-19), Velilerin öğretmen beklentilerine yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu konunun ülkemizde eğitim bakımından önemli yere sahip olduğu ve 2010 yılından itibaren bu alana yönelik ilginin arttığı görülmektedir. Velilerin öğretmen beklentilerine yönelik çalışmalar konu ve amaç bazında incelendiğinde; velilerin öğretmenlerde bulunması gereken yeterlilikler (Dülger, 2015; Özkan, 2018; Turan, 2017), velilerin okuldan ve yöneticilerden beklentileri (Bakioğlu, 2010; Gökçe, 2000; Özkan, 2018; Selvitopu, 2014) eğitim ve eğitim sürecinden beklentileri (Ayaydın ve Katılmış, 2017; Durmuş, 2014), öğrencilerin sahip olması gereken değerler (Meydan, Hasanov ve Dikmen, 2015; Selvitopu, 2014), verilen eğitimin velilerin beklentilerini karşılayıp karşılamadığı belirleme (Seyfullahoğulları, 2012) gibi konular üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Yapılan araştırmalarda araştırmanın amacına yönelik nitel araştırma yöntemi (Bakioğlu, 2010; Dülger, 2015; Gökçe 2000; Selvitopu, 2014; Seyfullahoğulları, 2012; Turan, 2017), nitel araştırma yöntemlerinden; betimsel analiz (Gökçe, 2000; Seyfullahoğulları, 2012), durum çalışması (Turan, 2017), fenomenolojik çalışma (Selvitopu, 2014) kullandıkları görülmüş, nicel araştırma yöntemi (Durmuş, 2014; Meydan ve ark., 2015; Özkan, 2018), karma yöntem (Ayaydın ve Katılmış, 2017) kullanıldığı görülmektedir.

Yapılan alan yazı taraması sonucunda velilerin öğretmenlere yönelik beklentilerine yönelik çalışmaların örneklem gruplarını; ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin velileri (Ayaydın ve Katılmış, 2017; Bakioğlu, 2010; Durmuş, 2014; Dülger, 2015; Meydan ve ark., 2015; Özkan, 2018; Selvitopu, 2014; Turan, 2017), özel eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin velileri (Seyfullahoğulları, 2012), okul yöneticileri-öğretmenler-veliler (Gökçe, 2000) oluşturmaktadır.

Veliler ile yapılan çalışmalar sonucunda, velilerin öğretmenin öğrencileri milli manevi değerler konusunda yetiştirmesini ve onlara örnek olmasını, çocuklarının başarılarını geliştirmesi, davranışlarını güzelleştirmesi açısından sosyal kültürel faaliyetlere katılmalarını önemli buldukları (Selvitopu, 2014), okuldaki eğitimden en çok davranış geliştirme alanında beklentileri olduğunu, daha sonraki beklentilerin ise, sosyal beceriler ve okuma yazma alanında olduğu (Seyfullahoğulları, 2012), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinden örnek olmalarını (ahlaklı), dini korkutmadan doğru bilgi vererek sevdirmelerini, konularına hâkim olmalarını, kendileri ile çocukları hakkında paylaşımda bulunmalarını, ırk,

cinsiyet, mezhep ayrımı olmadan eşit davranmalarını ve derslerinden olumlu yönde davranış geliştirmeleri beklenmektedir (Turan, 2017). Bunun yanı sıra hem okul yöneticileri, hem öğretmenler hem de velilerin tamamına yakını sürekli etkileşim ve işbirliğinin sağlanması gerektiği (Gökçe, 2000), okul binası ve fiziki tasarım, öğretmen niteliği, okul güvenliği, okul tarafından çeşitli kaynaklardan bilgilendirilme kriterlerine önem verdikleri (Bakioğlu, 2010) sonuçlarına ulaşmıştır. Öğretmenin öğrencileri milli manevi değerler konusunda yetiştirmesini ve onlara örnek olmasını, öğretmenlerin kendilerini ve çocuklarını eğitim konusunda motive etmeleri (Dülger, 2015), okulun; temizlik ve hijyen konusunda duyarlı olmasını çocuğa sorumluluk anlayışı kazandırmasını, çocuğun akademik başarıları ve başarısızlıkları hakkında veliyi bilgilendirmesini bekledikleri belirlenmiştir (Özkan, 2018). Eğitim sürecinden, çocuklarının en iyi şekilde eğitim alarak hayata hazırlanmaları ve memleket için erdemli insanlar olarak yetiştirilmeleri (Durmuş, 2014) öğrencilerin okulda daha çok arkadaşlık, hoşgörü, saygı, sevgi, yardımlaşma, dayanışma, vatanseverlik, dürüstlük gibi değerleri kazanması gerektiği saptanmıştır (Ayaydın ve Katılmış, 2017). Genel olarak çocukları için en çok tercih ettikleri değerlerin dindar, vatansever ve ihtiyatlı gibi gelenek, yerel ve toplumsallığa vurgu yapan değerler olduğu; öz yönelim, sosyal güç ve girişimci değer kategorilerinin oransal olarak daha az tercih edildiği; çocuklarda görülmek istenen değerler açısından genel olarak meslek liseleri ve imam-hatipler ile diğer okul velileri arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu (Meydan ve ark. , 2015) gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Alanyazın Taramasının Sonuçları

Duyuşsal hedeflerle ilgili yapılan alanyazın araştırmalarında hedeflerin hem göz ardı edildiği hem de öğretilme aşamasında bazı sorunların yaşandığı gözlemlenmektedir. Eğitim ve öğrenme bireylerin yalnızca kendilerini bilişsel bakımdan geliştirmesi kafi gelmeyecektir. Bunun için kişiler kendilerini bilişsel açıdan yanı sıra duyuşsal açıdan da donanımlı bir hale getirmeleri gereklidir. Bu sebeple geleceğin belirleyicisi vasfında bulunan ve bilşsel boyut ile ayrı düşünülmemesi gereken duyuşsal boyuta dair daha çok araştırmanın yapılması gerekli görülmektedir. Öğrenme alanlarına yapılan çalışmalarını göz önünde bulundurduğumuzda, ağırlıklı olarak bilişsel ve devinişsel (psikomotor) alan üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir. Özellikle bilişsel hedeflere yönelmiş eğitim öğretim çalışmalarının fonksiyonelliğinin, duyuşsal boyuta biraz daha değer

görmesiyle sağlanabileceği belirtilebilir. Bu durum öğrenmenin duyuşsal boyutuna ya da duyuşsal öğrenme konusuna dair araştırmaları zaruri bir hale getirmektedir.

Bir sonraki bölümde; araştırmanın yöntemi, örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili ayrıntılı bilgiler sunulmaktadır.

Bölüm 3

Yöntem

Araştırmanın bu kısmında çalışmanın tasarlanması, çalışmada kullanılması gereken yöntem, çalışma evreni ve örnekleme, pilot çalışmanın nasıl yapıldığı, materyallerin geliştirilmesi, asıl uygulama için kullanılacak araçlarının geliştirilmesi ve kullanılması düşünülen diğer yöntemler, asıl uygulamanın nasıl yapıldığı, toplanan verilerin kaydı, işlenişi ve analiz edilmesinde kullanılan basamakların ayrıntılı şekilde bilgisi verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Çalışmada duyuşsal alanla ilgili beklenti (tutum) ölçeği ve yarı yapılandırılmış mülakat tekniğini kullanılması sebebiyle araştırmada özel durum yaklaşımı kullanılmıştır. Bir olay veya vakanın özel durum yaklaşımı ile araştırılması için anket, mülakat ve gözlem tekniklerinin berberce kullanılmasını gerekli kılar. Ancak burada duyuşsal alan beklenti ölçeği ve yapılandırılmış mülakat formu kullanılmasından dolayı, alanyazın incelendiğinde bu araştırma için en uygun yaklaşımın özel durum yaklaşımına olduğu görülmüştür.

Özel durum yaklaşımında vaka; bireysel ve grup olabildiği gibi araştırmacıyı ilgilendiren, merakları üzerine çeken başarı ve başarısızlık durumları da olabilir. Özel durum çalışması; birden fazla delil ya da veri kaynağının berberce kullanılmasını gerektiren durumlarda, gözleme dayalı bir araştırma yöntemi (Yin, 1989) olurken, geniş bir çalışma alanına da sahip olduğu söylenebilir (Bromley, 1986). Bu yüzden araştırmanın sınırlılığı olarak kabul edilebilecek durum, sadece Van'daki ilköğretim ortaokulda öğrenim gören öğrenci velilerinin çalışmaya katılması düşünülebilir.

Bilimsel araştırmalarda kullanılmak üzere tamamen farklı yaklaşımlardan geliştirilmiş olan özel durum yaklaşımı bir araştırma yöntemidir (Yin, 1989). Çok yönlü metodu kullanma ise araştırmacılara, araştırma sürecinde daha fazla seçenek imkanı vermenin yanında, yapılan çalışmaya ilginin artmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca çalışmanın derinlemesine ve değişik boyutlarıyla ele alınmasına da fırsat vermektedir (Atkins, 1984; Merriam, 1988; Simons, 1989).

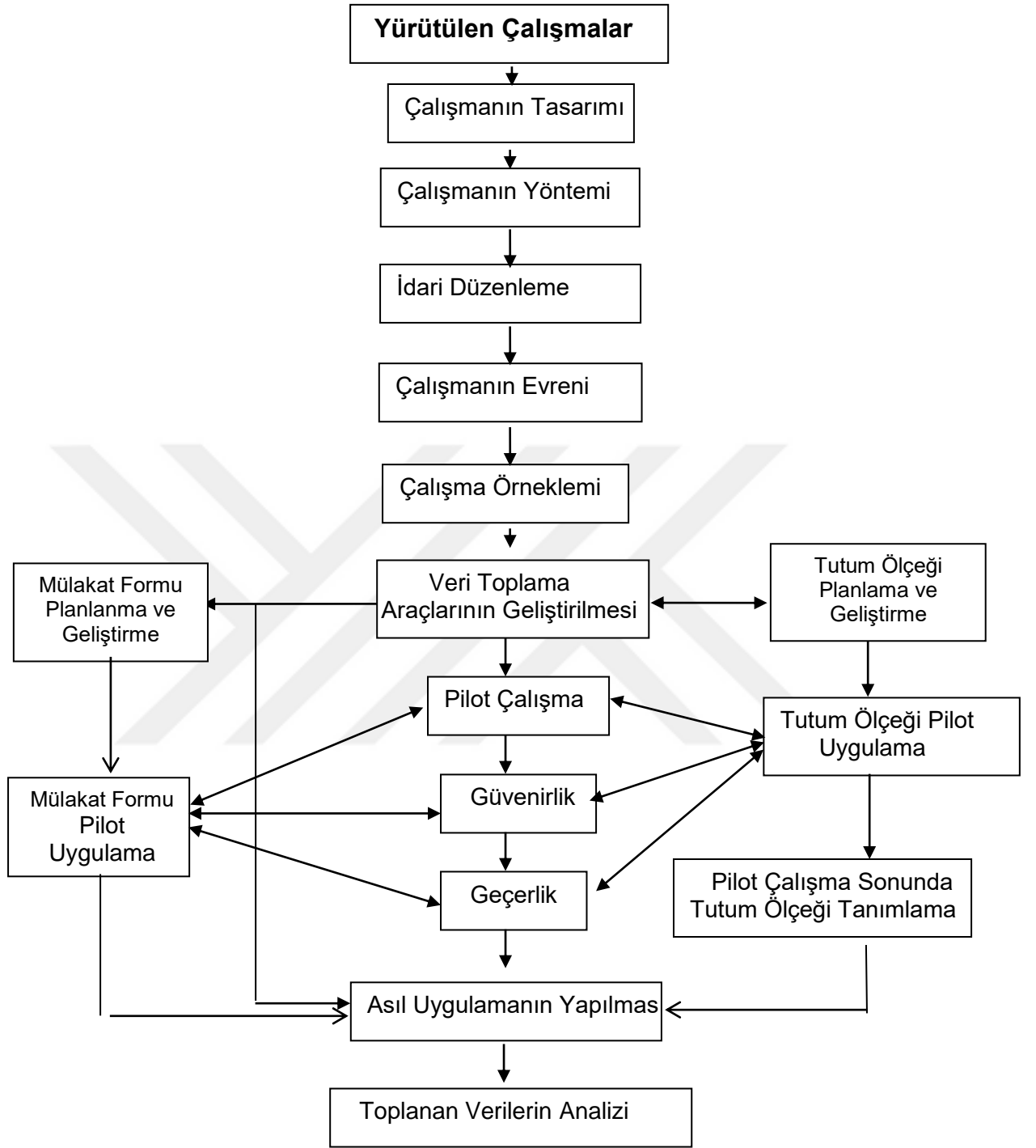
Bu çalışmada nitel veri araçlarından yarı yapılandırılmış mülakat formu ve nicel veri toplama araçlarından duyuşsal alan beklenti (tutum) ölçeği kullanılmıştır.

Özetle yapılandırılmış mülakat formları ve tutum ölçeği ilköğretim ortaokulda öğrenim gören öğrenci velilerine uygulanmıştır. Yürütülen araştırmada kullanılan yöntemin benzer çalışmalarına alan taramasında da rastlamak mümkündür. Araştırmada özel durum yaklaşımının kullanılmasını gerektiren durumlar ise, çalışmanın amacı, örnekleme ve bunların yöntemine benzeyen araştırmaların alanyazın tutum ölçeği ve mülakat tekniklerinin ifade edilmesidir. Bu sebeple yürütülen bu araştırmada, öğrenci velilerinin öğrencisinin dersini yürüten öğretmenlerden duyuşsal alanda beklentilerinin ne olduğunun tespitinde 5'li Likert tipi ölçeğin kullanılması uygun görülmüştür.

Yürütülen bu çalışmada kullanılacak ölçme araçlarının geliştirilmesine karar verildikten sonra ölçekle ilgili parametreler belirlenmeye başlanmıştır. Bu sebeple, alanda yapılan çalışmalarla ilgili alan taraması yapılmıştır. Akabinde Zeve Ortaokulunda öğrenim gören birkaç öğrenci velisiyle informal görüşme yapılarak, velilerin duyuşsal alanla ilgili görüş ve düşüncelerine ilişkin beklentilerinin alınması planlanmıştır.

Duyuşsal alanla ilgili ölçeklerin hazırlama ve geliştirilmesinde alanyazın taraması sonucunda ortaya çıkan görüş ve düşüncelerden yararlanma amaçlanmıştır. Hazırlanacak olan ölçme araçları tutum ölçeği ve yapılandırılmış mülakat formu olacağından bu iki ölçme aracının geliştirilmesi üzerinde durulmuştur. Bu nedenle yapılan inceleme sonunda duyuşsal alanla ilgili tutum ölçeğinde hangi önermelere yer verileceği tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada kullanılacak ölçeklerin geliştirilmesinde önermelerin özellikleri tespit edildikten sonra, çalışmada kullanılacak yöntem ve basamaklar hakkında bilgi toplama çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya ilişkin çalışma taslağı Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Yürütülen Çalışmanın Taslağı

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Yürütülen bu araştırmanın evrenini Van merkez Edremit, İpekyolu ve Edremit ilçesindeki ortaokullarındaki 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrenci velilerini kapsadığı kabul edilmektedir.

Araştırmanın amacı “ortaokulda öğrenim gören öğrenci velilerinin öğrencisinin dersine giren Fen Bilimleri Öğretmenlerinden duyuşsal alanla ilgili bekledikleri özelliklerin ne olduğunu tespit etmek” olduğundan ilköğretim ikinci kademe (ortaokul) öğrenci velileri örneklem olarak seçilmiştir. Uygulama alanı olarak Van merkezdeki beş adet ilköğretim ortaokulunda yedinci ve sekizinci sınıfta öğrenim gören 120 öğrenci ebeveynlerinin örneklem olarak seçilmesi uygun görülmüştür.

Örneklemi teşkil eden ilköğretim okullarının veli profili olarak farklı sosyo-ekonomik, kültür ve inanç özelliklerini örnekleyici olmasına itina gösterilmiştir. İlgili okullara araştırmacı bizatihi kendisi giderek okul idaresi ile görüşüp öğretmen desteği ile uygulamayı gerçekleştirmiştir. Çalışmanın yürütüldüğü okullar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Çalışmanın Yürütüldüğü Okullar

İli	Okulu	Sınıfı	Öğrenci Veli Sayısı
Van Merkez	Zeve Ortaokulu	7 ve 8. Sınıf	80
Van Merkez	Bardakçı Ortaokulu	7 ve 8. Sınıf	50
Van Merkez	15 Temmuz Şehitleri İH Ortaokulu	7 ve 8. Sınıf	60
Van Merkez	Fevzi Şengüller Ortaokulu	7 ve 8. Sınıf	60
Van Merkez	Mustafa Kemal Ortaokulu	7 ve 8. Sınıf	70
Van Merkez	Okullarda uygulanan genel toplam	7 ve 8. Sınıf	320

Sosyo-ekonomik durumları da genel olarak şöyledir: “Zeve Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerin velileri, genel olarak okul Yüzüncü Yıl Üniversitesi kampüsü içerisinde olduğundan velilerin büyük çoğunluğu, öğretim elemanıdır. Bardakçı Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerin velileri ise genel olarak köylerde oturmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu öğrenim gördüğü okula taşınmalı olarak ulaşım sağlamaktadır. Velilerin çoğunluğunun en fazla ilk veya

ortaokul öğrenimine sahip olduğu söylenebilir. Hayvancılık, çiftçilik yaparak, Van şehir merkezinde veya sanayi bölgesinde herhangi bir işte çalışarak ekonomik olarak geçimini ağıladıkları bilinmektedir. 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin velilerinin geneli Van merkezde ikamet etmekte, velilerin bir kısmı memur, bir kısmı serbest çalışmakta, eğitim durumları ilk, orta ve lise düzeyinde olduğu bilinmektedir. Fevzi Şengüller Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin velilerinin büyük çoğunluğu yaklaşık 30-40 yıl önce ilçe ve köylerden Vana göçen ailelerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Velilerin sosyoekonomik durumları ortalama düzeyde ve biraz altında olduğu söylenebilir. Genelde velilerin eğitim durumu ilk, orta, lise ve çok az üniversite mezunu olduğu söylenebilir. Mustafa Kemal Ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerin velilerinin büyük çoğunluğu daha önce köy ve ilçe il merkezine göç eden ailelerdir. Sosyoekonomik durumları normaldir. Belirli bir sabit işlerinin olmadığı, serbest çalıştıkları veya başka illerde çalıştığı bilinmektedir.

İdari Düzenleme

Hazırlanmış olan ölçeklerin örnekleme oluşturan ilköğretim okullarında uygulanması için, ilgili ilköğretim ortaokul müdürleriyle görüşülerek çalışmanın detayları konusunda bilgi verilmiştir. İkili ilişki ve iyi niyete dayalı olarak üniversite aracılığıyla uygulama gerçekleştirilmiştir. Hem zamandan kazanım hem de çalışmanın sağlığı açısından verimli olduğu düşünülmüştür. Okul idaresiyle görüşülmesi sonucunda çalışmada kullanılacak ölçeklerin uygulanma aşaması, öğretmenlerin aracılığıyla ölçeklerin öğrencilerin velilerine ulaştırılması ve geri toplanması şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Öğrenci velilerinin öğrencisinin dersine giren Fen Bilimleri öğretmenlerinden duyuşsal alanla ilgili özelliklerin beklentisi konusunda 5'li Likert tip "Duyuşsal Alan Turum Ölçeği (DATÖ)" geliştirilmiştir. Yapılandırılmış mülakat formu da bu meyanda olduğundan ölçeklerin geliştirilme aşaması ayrı ayrı ele alınmıştır. Kısaca öncelikle Duyuşsal Alan Tutum Ölçeği geliştirilmesi, daha sonra yapılandırılmış mülakat formunun geliştirilmesi açıklanmıştır.

Tutum Ölçeğinin Planlanması

Öğrenci velilerinin Fen bilimleri öğretmenlerinden duyuşsal alanla ilgili beklenti özelliklerine dair anket maddeleri oluşturulmadan önce alanyazın taraması yapılmıştır. Bu tarama sürecinde konu ile ilgili ne tür çalışmaların yapıldığı, ne tür ölçüm araçlarının kullanıldığı, nasıl bir yöntem takip edildiği ve ne tür sonuçlara ulaşıldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan alanyazın taramasında benzer çalışmalarda kullanılan materyal ve tutum ölçekleri incelenmiştir. Buna bağlı olarak 10 öğrencinin velisiyle öğrencisinin dersine giren bir öğretmenden duyuşsal alanla ilgili ne tür özellikler beklediği, öğretmende olmasını arzu ettiği veya öğretmende görmek istediği davranış ve tutumların neler olması gerektiği konusunda informal mülakat tekniği yöntemiyle açık uçlu sorular sorularak görüş ve düşünceleri alınmıştır.

Duyuşsal alanla ilgili yapılan alanyazın taramasından duyuşsal alan ölçeği madde yazımı ve seçiminde yararlanılmıştır (Duatpe ve Çilesiz, 1999; Erdemir, 2004). Bu araştırmaya benzer daha önce yapılan araştırmalarda kullanılan ölçek maddelerinden yararlanarak bu çalışmanın duyuşsal alan ölçeğine uyarlamalar da yapılmıştır.

Öncelikle duyuşsal alan ölçeği maddeleriyle ilgili soru maddesi havuzu oluşturulmuştur. Bu soru maddesi havuzu, daha önce yürütülen benzer araştırmalarda kullanılan ölçek maddelerinden ve alanyazın taramasında elde edilen bilgi ve dokümanlardan yararlanılarak oluşturulmuştur. İkinci aşamada araştırmamızın amacına ve duyuşsal alan ölçeğine uygun olmayan, anlaşılmayan, okunurluğu zayıf maddeler soru madde bankasından ayıklanmıştır. Üçüncü aşamada araştırmanın amacına, yöntemine ve öğrenci velilerinin anlayış seviyesine uygun soru maddeleri belirlenip tespit edilmiştir. Bundan dolayı oluşturulan soru maddesi havuzundan ve ilgili alanyazından, genel olarak duyuşsal alanı ölçek maddeler seçilmiştir. Oluşturulan bu ölçek madde havuzundaki önermeler ölçmek istenilen özelliklerin tamamının aynı nitelikte madde olmasını yani yapı geçerliliğine özen gösterilmiştir. Dördüncü aşamada araştırmanın pilot çalışması için alanyazın taraması ve mülakat sonuçlarından yararlanılarak, en uygun soru maddeleri ile oluşturulan soru madde havuzundan seçilen 45 madde tutum ölçek formu şeklinde yazılmıştır.

Bu 45 öneri maddesinden meydana gelen denenecek (ham) ölçek, Van Yüzücü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesinde ilgili uzmanlara okutulmuş ve kapsamlı

ilgili öneriler alınmıştır. Yapılan bu öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenen ölçek, uzmanlarla değerlendirildikten sonra, önce 40 maddeye, ikinci değerlendirmenin sonunda ise 35 maddeye indirilerek rehber materyal hazırlanmıştır. Böylece duyuşsal alanla ilgili beklenti ölçeği beş seçenekli Likert tipinde oluşturulmuştur. Tutum ölçeği uygulamasına katılanlara sunulan alternatif seçenekler kesinlikle aynı fikirdeyim, aynı fikirdeyim, kararsızım, aynı fikirde değilim ve kesinlikle aynı fikirde değilim şeklinde yer almıştır. Bu seçeneklere 1 den 5'e kadar değerler verilerek cevapların alınması amaçlanmıştır. Pilot uygulama sonucunda güvenilirliği düşük ve aynı özelliği ölçtüğü varsayılan maddeler çıkartılarak asıl uygulamaya 30 madde seçilmiştir.

Mülakat Formunun Hazırlanması

Bireylerin bir olay hakkında ne düşündükleri, nasıl düşündükleri, niçin bu şekilde duygu ve düşünceye sahip oldukları en iyi şekilde mülakat yapılarak anlaşılabilir. Ancak bireylere bu konuda açık uçlu, görüş ve düşüncelerini güven içinde ifade edebilecekleri sorular yöneltilerek detaylı veriler elde edilebilir. Mülakatın amacı insanların bilinen yönleri yanında, bilinmeyen yönleri hakkında da bilgi sahibi olmayı sağlamak denilebilir (Merriam 1988). Mülakatlar, bir araştırma veya inceleme amacını gerçekleştirmek için bir ölçme aracı olarak yaygın bir şekilde kullanılan planlı bir tekniktir. Mülakat genel olarak bir kişinin konuşup diğerinin dinlemesi şeklinde olur. Bilgi toplamak amacıyla her zaman gerçekleşmesi kolay olan mülakat tekniği bir anlamda bir çeşit konuşma şekli olarak ifade edilebilir (Hovardaoğlu, 2000).

Yapılan alanyazın taramasında duyuşsal alanın kapsamın ne olduğu, öğretmenlerin öğrencileri hangi alanlarda etkilediği, sadece bilişsel alanın öne çıkartılmasının öğrenci üzerinde ve toplumda ne tür etki oluşturduğu konuları ele alınmıştır. Yapılan incelemeler paralelinde çalışmanın amacı kapsamında 5 adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Soruların kapsayıcılığı, mülakat sorusu olabilme, soru sorma teknikleri hususunda gerekli çalışmaların yapılması ve düzeltilmesi sonucunda; duyuşsal alanı ifade eden çalışmanın amacına hizmet edecek kapsamlı *üç açık uçlu soru maddesi* altında toplanmıştır. Okuyucunun doğru ve ölçmek istenen davranışı ölçebilecek şekilde anlaması için hazırlanan yapılandırılmış mülakat formu uzmanların görüşü alınarak gerekli düzeltmelerle şekillendirilmiştir.

Mülakatların Kayıt Yöntemleri

Mülakatların genelde üç değişik şekilde kayıt yapılması mümkündür. Birincisi, mülakat esnasında hiçbir bilginin kayıp olmaması, gözden ve dikkatlerden kaçmaması için kayıt amaçlı herhangi bir cihaz kullanılmasıdır. İkincisi ise mülakat esnasında mülakatçı önemli gördüğü veya bulduğu yerleri not almasıdır. Ancak bununda bazı eksiklikleri ve sakıncaları olabilir. Bir diğer kayıt yöntemi de mülakat bittikten sonra mülakatçı aklında kalan, hatırlayabildikleri veya önemli bulduğu yerleri not etmesidir. Bu şekilde bir yöntemin ise çok sakıncalı olduğu bilinmektedir. Mülakat yapılanın ne dediğinden daha ziyade mülakatçının kendi duygu, düşünce ve görüşlerini yazması mümkündür. Netice olarak mülakatların güvenilirliği açısından kayıta son derece iyi güvenli olan yöntemlerden biri mülakatçının makine gibi davrandığı biçimlendirilmiş mülakattır (Bell, 1989). Bir diğeri ise daha az ayrıntı gerektiren durumlar hakkında araştırma yapmak için, biçimlendirilmiş mülakatın ki bunun için analiz ve kontrol etmede oldukça uzman kişiler gereklidir. Bir de Merriam (1988)'in önerdiği bizimde bahsettiğimiz gibi üç yöntemden biri olan, bilgiyi cihaza kayıt etme tekniğidir. Genelde çok yaygın olarak kullanılan bu yöntemde araştırmacı, mülakatın orijinalliğini ve gidişatını bozmadan mülakat boyunca herhangi bir cihaza kayıt yapabilir. Bu şekilde yapılan kayıtlar tekrar dinlenerek önemli noktaların dikkatten kaçması önlenmiş olur.

Mülakatların Analizleri

Bu çalışmada velilerin Fen Bilimleri öğretmenlerinin duyuşsal alan beklentileri ile ilgili görüşleri, içerik ve betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analiz yardımıyla veriler, öncelikli olarak temalandırılmış daha sonra kodlar oluşturulmuştur. Bu kodların, okuyucular tarafında anlaşılabilirliği kolaylaştırmak için betimsel analizden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Betimsel analizde, verilerin önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi, yorumlanması ve görüşülen bireyin görüşünü çarpıcı bir biçimde ifade etmek amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir (Kalaycı, 2005).

Mülakattan elde edilen verilerinin analizinde sık kullanılan mühim iki teknik olduğu yapılan çalışmalarda vurgulanmaktadır (Yin, 1989). Ancak her geçen gün çalışmaların amacına ve örnekleme uygun teknik ve yöntemler de icat edilmektedir. Biz burada herkesin çok iyi bildiği yaygın kullanılan, ayrıca çalışmanın amaç ve örnekleme, mülakatın yapılış biçimine uygun olanı kullandığımızdan, verilerle ilgili ortak ve farklı noktaları, orijinal ifadeleri olduğu gibi

verme tekniğini dikkate alacağız. Genel olarak vurgu yapılan ortak noktalar mülakat soruları başlığı altında sınıflandırma şekline dönüştürülerek frekanslanır. Diğer bir yöntem ise mülakattaki farklı orijinal cümleler alınarak mülakat yapılına ifadeleri olduğu gibi verilir. Böylece verilerin yorumu okuyucunun kendi anlayışına bırakılmış olur.

Pilot Çalışma

Pilot çalışma, yürütülmesi düşünülen araştırmanın örneklem boyutunda gerekli faaliyeti gerçekleştirmeden önce, örneklemin özeti niteliğini taşıyan bir ön araştırmadır. Pilot çalışma araştırmalar için hipotez özelliği taşıması açısından kapsamlı çalışmalar için oldukça önemli olduğu vurgulanabilir. Kapsamlı çalışmalar için hazırlanmış standart ölçekler kullanılır. Eğer yapılacak çalışma için standart ölçek kullanılmazsa, test/ölçek geliştirmede araştırmanın örneklemini oluşturacağı düşünülen örneklem içinden, küçük bir gruba özet şeklinde ön test uygulanır. Ön testin örneklemini temsil eden bir gruba uygulanma süreci, normal test gibi bütün süreçlerden geçer.

Kapsamlı çalışmalarda kullanılması gerekli olan ölçü araçlarının araştırmanın yapısına uygun olup olmadığını test etmek önemli basamaklardan biridir. Çalışmada hazırlanan tutum ölçeğinde gerekli düzeltme ve değişikliklerin yapılması, araçlara son şeklinin verilmesi için her bir aracın pilot uygulaması kaçınılmazdır.

Yin (1989) pilot denemenin (ön denemenin) yapılacak çalışma için önemli olduğunu belirtmektedir. Ona göre pilot deneme, bilgi içeriğine uygun yöntemin belirlenmesinde, gereksiz bilgilerin çıkarılmasında ve eksikliklerin giderilerek gerekli düzenlemenin yapılmasında araştırmacıya yardımcı olur. Araştırmacı; bir pilot çalışma ile birkaç farklı düşünceyi aynı zamanda test etme fırsatı bulur. Genelde küçük ölçekli pilot çalışma, gelecekte yürütülmesi düşünülen bir çalışmanın orijinal şekilde tanımlanmasına ve organize edilmesine yardımcı olacak teknik ve yöntemleri sağlar. Pilot çalışma neticesinde ölçekler geliştirildikten sonra, ortaya çıkacak materyal daha geniş çalışmaların yapılmasına fırsat verecektir.

Pilot çalışma, birtakım küçük deneyimlerin geliş güzel planlanması değildir. Muhtemel planın özel yönlerini sistematik olarak test etmeyle ortaya çıkaracak başarının çekirdek çalışmasıdır. Pilot çalışmada bilinçli olarak değişiklik yapılır. Çalışmada bir birine uyumlu olmayan boyutlar yöntem olarak uzlaştırılır. Bu

şekilde pilot çalışmada elde edilen bilgi genellenebilir özellik kazanır. Daha açık ifade ile pilot çalışmanın önemli avantajlarından biri de genişlik azalırken derinliğin artması şeklinde ifade edebiliriz (Lawrence ve Pallrand, 2000). Pilot çalışma, farklı bilgileri kapsamlı alanlarda kullanabilme fırsatı tanır. Ancak bunun için pilot çalışma esnasında nitelikli bilgi toplandığından emin olunması gerekir.

Güvenirlilik

Genel anlamda ölçme, ölçülmek istenen olay ve varlıkların bilinmeyen özelliklerinin bilinen özelliklerle (standartla) kıyaslanarak sayı ve sembollerle ifade edilmesidir. Bilinmeyen bir şeyin miktarı, eldeki bir ölçme aracıyla ölçüm yapıldığında ne derece ölçme hatası karıştığı, hangi özelliği ölçüyorsa onun bu özelliğinin gerçek değerlerine ne derece yaklaştığı ile ilgilidir. Özelliği ölçülen varlık veya olayların bu özelliğinde bir değişme olmadıkça onları hep aynı sıraya koyan ölçüler vermelidir. Ölçme aracı neyi ölçmeyi amaçlıyorsa onun, bu özelliğini kararlı bir şekilde ölçmesidir. Ölçme aracının güvenirliliği kısaca bu şekilde tanımlanabilir.

Güvenirlilik tahmininde kullanılan yöntem ne olursa olsun, güvenirlilik tahmin sonucu 0,00 ile 1,00 arasında, güvenirlilik korelasyon katsayısı -1,00 ve +1,00 arasında elde edilir. Korelasyonun 1,00'a yakın olması testin güvenirliliğinin yüksek olduğu, 0,00'a yakın olması da testin güvenirliliğinin düşük olduğu anlamına gelir (Özçelik, 1997).

Bir ölçme aracının güvenirliliğinin belirlenmesinin farklı metotları vardır. Bu çalışmada güvenirlilik, Cronbach alfa katsayısı kullanılarak belirlenmiştir. Güvenirlilik ölçümleri çok geniş alanda kullanılmaktadır. Alfa güvenirlilik katsayısı bir testin iç tutarlılığı üzerine kurulur. Bu testteki maddeler arasındaki korelasyona dayanır. Cronbach alfa, test için (Cronbach, 1951) 0,70 düzeyi güvenirlilik için yeterli kabul edilir. Bu değer mutlak bir standart olmasına rağmen bazen 0,70 değerleri altında da kabul edilmektedir (Hair, 1995). Duyuşsal Alan Ölçeğinde yer alan soru maddelerinin toplam güvenirlilik katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur.

Likert tipi tutum ölçeğinde, bir maddeden elde edilen puan dağılımının sürekli değişken olduğu varsayılmaktadır. Ölçekte cevap seçenekleri ikiden daha fazladır ve seçenekler içinde tek bir doğru cevap bulunmamaktadır. Bunun dışında, bu ölçeğin temel varsayımlarından biri, ölçekteki her bir maddenin ölçülen tutumla birebir bir ilişki içinde olduğudur. Bunun anlamı, her bir maddenin aynı tutumu ölçtüğüdür. Bundan dolayı, Likert tipi bir tutum ölçeğinde güvenirlilik

düzeyini saptamak için iç tutarlılığın bir ölçütü olan ve Cronbach tarafından geliştirilen “Cronbach Alpha” katsayısının kullanılması uygun olmaktadır. Bu nedenle, hazırlanan ölçeğin güvenilirliği, Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Buna göre 30 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.83'tür.

Geçerlik

Bir ölçme aracının, ölçmek istenilen özelliği ölçme derecesine, ölçülmek istenen amaca uygunluk derecesine ve onun bu özelliği ölçmedeki geçerliliği denir. Ölçülmek istenilen özelliği gerçek özelliğe en yakın ölçebilen ölçüm aracı en geçerli ölçüm aracıdır.

Veri toplamak için ölçme planı yapmak yeterli değildir. Çünkü standart testler dışında, araştırmacının geliştirdiği kendi anket maddelerini veya ölçeklerini kullanması, ölçümlerinin geçerli ve güvenilir olup olmadığı konusunda bazı şüpheleri de beraberinde getirmektedir. Bundan dolayı araştırma planıyla kurulan yapının ve özellikle ölçümün güvenilirlik ve geçerlilik düzeyinin belirlenmesi önemlidir. Bir ölçme aracının güvenilirliğini ve geçerliğini belirlemenin çok değişik yöntemleri olması nedeniyle araştırmada ölçme aracının geçerliği, içerik geçerliğinin araştırılmasıyla belirlenmiştir. Çünkü Churchill (1987) de bir ölçme aracının geçerliğinin yapı ve içerik geçerliğinin araştırılmasıyla belirlenebileceğini belirtir. İçerik geçerliği ne olacağını doğrudan mantıklı bir ölçekle ölçebilen profesyonel kişilere sormakla belirlenebilir. Ölçme aracının geçerliliği test geliştirme alanında uzman olanların görüşü alınarak sağlanmıştır.

Ön çalışmanın veri analizi SPSS 10.0 paket programının gerekli alt programları kullanılarak yapılmıştır. Eğer kademeli ölçeklerle ölçülen değişkenler varsa ve araştırma maddeleri karşılaştırmayı gerektiriyorsa, yeterli sayıda deneklerde varsa, o zaman istatistiksel yöntem olarak “correlation coeff” tekniği kullanılmalıdır. Bu nedenle ölçme aracının iç geçerliliği (Correlation coeff), faktör yük değeri, toplam madde korelasyonu ve güvenilirlik katsayısı olarak hesaplanmıştır.

Her maddenin güvenilirliği bilgisayar ortamında SPSS 10.0 programı ile hesaplanmıştır. Alpha değerinin en düşük değeri .80 çıkarken en yüksek alpha değeri .84 çıkmıştır. İki soru maddesinin alpha değeri .801 çıkarken üç soru maddesinin alpha değeri de .802 ve üzeri çıkmıştır. Geri kalan diğer soruların

alpha değerlerinin bu iki değer arasında olduğu gözlenmiştir. Uzmanların görüşü alınarak beş madde çıkartılarak 30 soru maddesine indirilmiştir (Ek-1).

Tutum Ölçeğinin Pilot Uygulanması

Pilot çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Mart-Nisan ayının ilk haftalarında yapılmıştır. Uygulama ise Zeve ve Bardakçı Ortaokullarında öğrenim gören 15'er öğrenci velisiyle olmak üzere 30 veli ile yürütülmüştür. Tutum Ölçeği Pilot uygulaması Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Tutum Ölçeği Pilot Uygulama

İlköğretim Ortaokulları	Uygulama Yılı	7.Sınıf	8.Sınıf	N
Zeve Ortaokulu	2019	7	8	15
Bardakçı Ortaokulu	2019	7	8	15
Toplam	2019	14	16	30

Pilot Çalışmada Tutum Ölçeğinin Tanımlanması

Tutum ölçek formu, Zeve ve Bardakçı ortaokullarında öğrenim gören toplam 30 öğrencinin velilerine uygulanması uygun görülmüştür. Ölçekteki birbiriyle ilişkili maddelerin bir arada olmamasına dikkat edilmiştir. Deneklerin vermiş olduğu cevapların tutarlı ve rastgele olmamasına özen gösterilmiştir. Soru maddeleri üzerinde uzmanlar ile gerekli değerlendirme ve tartışma yapıldıktan sonra asıl uygulamada kullanılacak olan tutum ölçeğinin oluşturulması kararlaştırılmıştır. Ön uygulama verileri, alan taraması tespitine göre ölçeklerin yapı geçerlilikleri, iç tutarlılık ise Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ile sınanmıştır. Böylece ölçekteki asıl uygulama için madde sayısı, 30'a indirilerek ölçek hazır hale getirilmiştir(Ek-1).

Mülakatın Pilot Uygulanması

Beş adet açık uçlu sorudan oluşan yapılandırılmış mülakat formu 8 öğrencinin velisine öğrenci ile gönderilerek, velilerin Fen Bilimleri öğretmenlerinden duyuşsal alanla ilgili ne tür özellikleri beklediklerine ilişkin görüş ve düşünceleri alınmıştır. Net cevap verilen, verilen cevapların sınırlarını birbirinden ayıran üç adet soru seçilerek asıl uygulamanın yapılandırılmış mülakat sorusu olarak kullanılmıştır. Mülakatçı; çalışmanın ne olduğu, amacı ve süreçleri,

soruların nasıl sorulacağı, deneğin etki altında kalmadan cevaplandıracağı ve yönlendirilmeyeceği, sorulara nasıl başlanıp nasıl sorulacağı, nasıl kaydedileceği, nasıl bitirileceği, konularında yeterli özeni göstererek mülakatın gerçekleşmesine çalışmıştır. Alınan cevaplar forum üzerine yazılı olarak alınmıştır. Daha sonra bu yazılı veriler sadece anlamlı ve düzgün cümle olması düzenlenmiştir.

Tutum Ölçeğinin Pilot Uygulanmasının Analizi

Merriam (1988) mülakatların geçerliliğini etkileyen en önemli faktörlerden birisinin araştırmacının deneyimi olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle araştırmacının becerisine ve ilgili ölçeğin geçerliliğine katkı sağlamak amacıyla araştırmacının geliştirdiği sorular son kez uzmanların incelemesine sunulmuştur. Gerekli inceleme yapıldıktan sonra pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin ışığında, pilot mülakatın bulguları elde edebilme niteliğinde olup olmadığı konusunda uzmanlarla sorular üzerinde tartışılmıştır. Aynı cevabı çağrıştıran, çalışmanın amacıyla ilişkisiz olan, araştırmanın problemlerinin çözümüne yönelik veri elde edilemeyen iki soru forumdan çıkartılmıştır. Ayrıca sorulardan kapalı olanlar anlaşılır ve açık bir şekilde olması için tekrar düzeltilmiştir. Uzmanlarla gerekli düzenleme yapıldıktan sonra sorular asıl uygulamada kullanılabilir hale getirilmiştir. Ölçek maddelerinin ayrı ayrı ve genel güvenilirlik katsayısına yönelik veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Ölçek Maddelerinin Ayrı Ayrı ve Genel Güvenirlik Katsayısı (Cronbach's Alphası)

Ölçek Maddeleri	Cronbach's Alpha (α)
1 Öğretmenin toplumun değerlerine bence saygılı olması gerekir	.810
2 Öğretmenin inançlı olması benim açımdan önemlidir.	.816
3 Eğitici olarak bir öğretmenin sigara içmemesi benim için önemlidir.	.826
4 Öğrenciye model olacağından öğretmenin giyim tarzı çok ta önemlidir.	.825
5 Öğretmen öğrencilerine alkol kullanmayın demesine rağmen kendisinin kullanması önemli değildir.	.823
6 Öğretmen temizlik konusunda dikkatli olması gerekir.	.807
7 Öğretmen, öğrenciler için daima rol model olmalıdır.	.812
8 Öğretmen insan ilişkilerinde iletişim kurallarını dikkat etmelidir.	.810
9 Öğretmenin ne tür kitaplar okuduğu benim için önemlidir.	.829
10 Öğretmenin boş vakitlerinde ne yaptığı benim için önemli değildir.	.829
11 Öğrencimin öğretmeninin siyasi görüşü benim için önemli değildir.	.820

12	Öğretmenin derse zamanında girmesi tertip ve düzen için önemlidir.	.808
13	Öğretmen öğrencilere karşı otoriter olmalıdır.	.820
14	Çok kitap okuyan öğretmenleri tercih ederim.	.817
15	Öğretmenin öğrencilerine lakap takmasını ahlaki bulmuyorum.	.824
16	Öğretmenin argo terimler kullanmasında benim için bir sakınca yoktur.	.817
17	Öğretmenin, öğrencilerin okul dışındaki uygun olmayan davranışlarına müdahale etmesi gerekir.	.818
18	Öğretmenin neye inandığı beni fazla ilgilendirmez.	.824
19	Öğretmen israf konusunda öğrencileri özenli davranmaya teşvik etmelidir.	.814
20	Öğretmenin öğrenci karşısında sevgilisiyle laubali konuşmasında bir sakınca görmüyorum.	.843
21	Öğretmenin öğrencisini koruyucu ve sahiplenici olması gerekir.	.811
22	Öğretmenin kişilik ve karakterinin düzgün olmasını önemserim.	.808
23	Öğretmen laboratuvar malzemelerini kullanırken temizliğe dikkat etmelidir.	.808
24	Öğretmen öğrencilerin görgü ve nezaket kurallarına uyması konusunda gerekli takibi yapmalıdır.	.809
25	Öğretmen izlediği kötü bir diziyi sınıf ortamında paylaşabilir.	.821
26	Öğretmen önce faydalı kurallara kendisi uymalı sonra öğrenciye uygulamalıdır.	.814
27	Öğretmenin hangi dinden olması benim için önemli değildir.	.813
28	Öğretmen sabah okula geldiğinde öğretmen ve öğrencilere selam vermelidir.	.809
29	Öğretmen yardımsever olmalıdır.	.835
30	Öğretmenin toplumun ahlak kurallarına saygılı olması ve değer vermesi önemlidir.	.806
Ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alphası)		$\alpha=.837$

Tutum Ölçeğinin Asıl Uygulaması

Araştırmada kullanılan tutum ölçek formu 30 soru maddesinden oluşan bir sayfa şeklinde düzenlenmiştir. Ölçme araçları çoğaltılarak, uygulamada yardımcı olacak olan ilgili ilköğretim okullarındaki öğretmenlere teslim edilmiştir. Öğretmenlerden öğrencilerin demografik ebeveyn yapılarına göre ölçeklerin öğrencilerle velilere gönderilmesi istenmiştir. Duyuşsal alanla ilgili beklenti ölçeğinin uygulanması için ortalama bir hafta süre tanınmıştır. Duyuşsal alan ölçeğinin asıl uygulamasının okullara göre dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Duyuşsal Alan Ölçeğinin Asıl Uygulamasının Okullara Göre Dağılımı

Uyg. Yeri	Ortaokullar	7.Sınıf	8.Sınıf	N
Van Merkez	Zeve Ortaokulu	34	46	80
Van Merkez	Bardakçı Ortaokulu	20	30	50
Van Merkez	15 Temmuz Şehitleri İH Ortaokulu	25	35	60
Van Merkez	Fevzi Şengüller Ortaokulu	30	30	60
Van Merkez	Mustafa Kemal Ortaokulu	25	45	70
Toplam	Beş Ortaokulu	134	186	320

Asıl Uygulama Mülakatları

Bu araştırmada yapılandırılmış mülakat formu her okuldan beş adet olmak üzere 20 öğrenci velisine öğrenci ile gönderilmiştir. Çünkü amaç daha fazla öğrenci velisinin görüşünün alınmasıdır. Bu nedenle yapılandırılmış mülakat tekniğinin kullanılması çalışmanın amacı ve gerekli bilgilerin elde edilmesi açısından uygun görülmüştür.

Öğrenci velisi ismini yazmadan istediği şekilde samimi olarak görüşünü belirtmiştir. Önceden hazırlanan açık uçlu sorular her veliye olduğu şekli ile verilmiş oldu (Ek-2). Mülakatta adayın kendisini ve ne düşündüğünü olduğu gibi ifade etmesine özen gösterilmiştir.

Bu şekilde deneğin sözünü ağızda bırakıp konuşması kesilmemiş, istediği kadar istediği cevabı vermiş olmasına özen gösterilmiştir. Yazıyla sözsüz iletişim tekniğiyle veli daha fazla güvenilir bilgi vermiş oldu.

Okul idarelerinden alınan bilgiye göre, mülakat yapılan öğrenci ebeveylelerinin sosyoekonomik ve demografik yapıları iyidir ve bu okulun öğrenci velilerinin genel anlamda ekonomik durumu iyi olan, eğitim ve öğretimin önemini bilen ailelerin öğrencileridir.

Öğrencilerin genelinin babaları üniversite mezunu ve bazı öğrenci velileri ise ekonomik durumu iyi olan esnaftır. Bunun yanında öğrenci velilerinin çok azı bölgedeki sıkıntılı süreçte köyden, mezradan göçüp gelen ailelerdir. Birkaç öğrenci velisi ise kenar mahallelerde ikamet etmektedir. Asıl uygulamada kullanılan mülakat verileri yapılandırılmış forumdan teker teker bir kez okunmuş, orijinal

ifadelerin altı çizilmiş, benzer ifadeler belirli bir rakamla katlanmış. İkinci okumada ise analiz yapılmaya hazır hale getirilmiştir.

Asıl Uygulama Mülakatlarının Analizi

Yapılandırılmış mülakat formuyla elde edilen veriler analiz edilmek için iki teknik kullanılmıştır. Öğrenci velilerine yapılandırılmış mülakat formuyla yöneltilen sorulara alınan cevaplar okuyucuya kolaylık sağlaması açısından anlamlı ve düzgünce düzenlenmiştir.

Velilerden elde edilen birtakım ilginç ve orijinal ifadeler düzgün cümle haline sokularak olduğu gibi verilmiştir. Yapılandırılmış açık uçlu mülakat soru ve yanıtları bulgular kısmında detaylıca ele alınmıştır.

Elde Edilen Verileri İşleme

Toplanan nitel verilerin anlamlı hale gelmesi ve yorumlanması açısından, standart nicel veriler şeklinde analiz yapılmak üzere bilgisayar ortamına aktarılması gerekli görülmüştür.

Duyuşsal Alan Ölçeği Verilerinin İşlenişi

Tutum ölçeğinde adaylara alternatif seçenekler sunulmuştur. Sunulan önermelerde, kesinlikle katılmıyorum bir (1) sayısı, katılmıyorum iki (2) sayısı, kararsızıma üç (3) sayısı, katılıyorum dört (4) sayısı karşılık gelirken, kesinlikle katılıyorum beş (5) sayısı karşılık gelmiştir. Karşılık gelen bu rakamlar veri olarak 2019 yazında SPSS paket programında analiz yapmak için bilgisayara aktarılmıştır.

Duyuşsal Alan Ölçeği ile Elde Edilen Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına ve desenine uygun istatistik yöntem uygulanmıştır. Verilerin aritmetik ortalaması, frekansı hesaplanmıştır. Bu amaçla önermelerde elde edilen puanların ortalaması alınarak 1' den 5' e kadar puan sıralamasında hangi aralıkta olduğuna veya hangi aralığa yakın olduğuna bakılmıştır. Böylece yapılan istatistiksel işlemlerde bu ortalama puanlar dikkate alınmıştır. Duyuşsal alan ölçeğinde puan sistemi dikkate alındığında en düşük puan bir (Kesinlikle katılmıyorum) en yüksek puan beş (Kesinlikle katılıyorum) olarak belirlenmiştir. Kısaca Likert tipi dereceli ölçek olduğundan beş üzerinden puanlama yapılmıştır. Duyuşsal alan ölçeği olumlu yönde ilerlemesi, $3 \leq X \leq 5$ aralığında, olumsuz yönde

ilerlemesi de $3 \leq X \leq 1$ aralığındadır. Duyuşsal alan ölçeği puanının birden beşe doğru ilerlemesi olumlu gelişmeyi göstermektedir. Kesinlikle aynı fikirdeyim (1–0.79), aynı fikirdeyim (1.80-2.59), kararsızım (2.60-3.39), aynı fikirde değilim (3.40–4.19) ve kesinlikle aynı fikirde değilim (4.20–5.00) puan aralıklarına tekabül etmektedir. Bu nedenle 2.60 (kararsızımın alt sınırı) ve daha aşağı ortalama puanlar anlamlı olarak kabul edilmiştir (Erdemir, 2009) Analiz için işlem basamakları konumuzun dışında olduğu için burada yer verilmemiştir. Bununla ilgili daha fazla bilgi için istatistik ve veri analizi kitaplarına bakılabilir.

Bu bölümde araştırmanın desenine, araştırmanın örnekleme ve evrenine, idari düzenlemelere, pilot uygulamaya, uygulama sürecine, veri toplama araçlarına ve verilerin analizine yer verilmiştir. Uygulamalar sonucunda elde edilen verilere bir sonraki bulgular bölümünde yer verilmiştir.

Bölüm 4

Bulgular ve Yorum

Duyuşsal Alan Ölçeği ile toplanan veriler analiz edilirken, doğru ve güvenilir istatistik işlem yapmak için, ölçekteki 4, 5, 11,15, 16,18 ve 25 nolu maddeler olumsuz olduğu için, verilen cevap SPSS programı yardımıyla transform (çevirme/dönüştürme) yapılmıştır. 1'den 5'e, 2 den 4'e çevrilmiştir.

Ölçek Maddelerine Verilen Cevapların Genel Ortalama Düzeyi

Ölçek maddelerine verilen cevapların genel ortalama düzeyini ve standart sapmasını tespit etmek için tanımlayıcı istatistik kullanılmıştır. Bu amaçla 320 katılımcının verdiği cevapların ortalaması ve standart sapması hesaplanmıştır. Örneklemin duyuşsal alan ölçeğine verdikleri cevapların ortalamaları sapma değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Örneklemin Duyuşsal Alan Ölçeğine Verdikleri Cevabın Ortalaması ve Standart Sapması

		N	Ortm.	S.Sapma
S-1	Okuryazar değil	20	4.60	1.231
	İlkokul	52	4.34	1.186
	Ortaokul	106	4.18	1.155
	Lise	70	4.7	.662
	Üniversite	72	4.58	.599
	Toplam	320	4.44	.99
S-2	Okuryazar değil	20	4.30	1.301
	İlkokul	52	3.73	1.173
	Ortaokul	106	3.84	1.371
	Lise	70	3.51	1.188
	Üniversite	72	3.94	1.254
	Toplam	320	3.80	1.27
S-3	Okuryazar değil	20	3.10	1.803
	İlkokul	52	4.07	1.250
	Ortaokul	106	3.84	1.315
	Lise	70	3.57	1.389
	Üniversite	72	3.77	1.235
	Toplam	320	3.76	1.35
S-4	Okuryazar değil	20	4.40	.502
	İlkokul	52	4.07	.736
	Ortaokul	106	4.33	.754
	Lise	70	4.51	.558
	Üniversite	72	4.30	.663
	Toplam	320	4.33	.69
S-5	Okuryazar değil	20	4.60	.680
	İlkokul	52	4.65	.556
	Ortaokul	106	4.77	.539
	Lise	70	4.54	.556

	Üniversite	72	4.52	.604
	Toplam	320	4.64	.58
S-6	Okuryazar değil	20	4.60	.680
	İlkokul	52	4.19	1.120
	Ortaokul	106	4.05	1.177
	Lise	70	4.54	.556
	Üniversite	72	4.44	.870
	Toplam	320	4.31	.98
S-7	Okuryazar değil	20	3.80	1.436
	İlkokul	52	3.92	1.311
	Ortaokul	106	3.69	1.332
	Lise	70	4.11	1.015
	Üniversite	72	4.52	.649
	Toplam	320	4.02	1.18
S-8	Okuryazar değil	20	4.60	.502
	İlkokul	52	4.26	1.173
	Ortaokul	106	4.01	1.226
	Lise	70	4.45	.879
	Üniversite	72	4.63	.483
	Toplam	320	4.33	1.01
S-9	Okuryazar değil	20	1.40	.502
	İlkokul	52	2.80	1.343
	Ortaokul	106	2.49	1.318
	Lise	70	2.77	1.229
	Üniversite	72	3.19	1.158
	Toplam	320	2.69	1.30
S-10	Okuryazar değil	20	4.10	1.410
	İlkokul	52	3.34	1.480
	Ortaokul	106	3.15	1.357
	Lise	70	3.20	1.336
	Üniversite	72	3.22	1.141
	Toplam	320	3.27	1.34
S-11	Okuryazar değil	20	4.30	.801
	İlkokul	52	4.50	.700
	Ortaokul	106	4.22	.665
	Lise	70	4.31	.578
	Üniversite	72	4.16	.650
	Toplam	320	4.28	.66
S-12	Okuryazar değil	20	4.20	.894
	İlkokul	52	4.38	1.190
	Ortaokul	106	4.26	1.173
	Lise	70	4.68	.525
	Üniversite	72	4.52	.871
	Toplam	320	4.43	.99
S-13	Okuryazar değil	20	3.90	1.071
	İlkokul	52	3.80	1.085
	Ortaokul	106	3.94	1.240
	Lise	70	3.74	1.163
	Üniversite	72	3.75	1.171
	Toplam	320	3.83	1.17
S-14	Okuryazar değil	20	2.90	1.682
	İlkokul	52	4.00	1.188
	Ortaokul	106	3.66	1.186
	Lise	70	3.65	1.047
	Üniversite	72	3.72	1.051
	Toplam	320	3.68	1.18
S-15	Okuryazar değil	20	4.90	.307
	İlkokul	52	4.69	.611
	Ortaokul	106	4.47	.719
	Lise	70	4.51	.607

	Üniversite	72	4.58	.599
	Toplam	320	4.57	.64
S-16	Okuryazar değil	20	4.10	.967
	İlkokul	52	4.65	.622
	Ortaokul	106	4.50	.746
	Lise	70	4.71	.514
	Üniversite	72	4.69	.521
	Toplam	320	4.60	.67
S-17	Okuryazar değil	20	4.50	.945
	İlkokul	52	3.96	1.413
	Ortaokul	106	3.94	1.286
	Lise	70	4.17	1.006
	Üniversite	72	3.55	1.197
	Toplam	320	3.94	1.23
S-18	Okuryazar değil	20	4.40	.502
	İlkokul	52	4.19	.741
	Ortaokul	106	4.18	.806
	Lise	70	4.00	.798
	Üniversite	72	4.33	.712
	Toplam	320	4.19	.76
S-19	Okuryazar değil	20	4.70	.656
	İlkokul	52	4.23	1.436
	Ortaokul	106	3.88	1.375
	Lise	70	4.31	.956
	Üniversite	72	4.33	1.113
	Toplam	320	4.19	1.23
S-20	Okuryazar değil	20	2.10	.852
	İlkokul	52	2.34	1.582
	Ortaokul	106	2.32	1.641
	Lise	70	2.17	1.413
	Üniversite	72	1.77	1.302
	Toplam	320	2.16	1.48
S-21	Okuryazar değil	20	4.60	.502
	İlkokul	52	4.07	1.453
	Ortaokul	106	4.22	.988
	Lise	70	4.37	.593
	Üniversite	72	4.19	.944
	Toplam	320	4.25	.98
S-22	Okuryazar değil	20	4.40	1.231
	İlkokul	52	4.19	1.314
	Ortaokul	106	3.96	1.393
	Lise	70	4.45	.652
	Üniversite	72	4.16	.964
	Toplam	320	4.18	1.16
S-23	Okuryazar değil	20	4.00	1.213
	İlkokul	52	4.11	1.262
	Ortaokul	106	3.77	1.213
	Lise	70	4.40	.840
	Üniversite	72	4.44	.767
	Toplam	320	4.13	1.09
S-24	Okuryazar değil	20	4.300	.923
	İlkokul	52	4.38	1.285
	Ortaokul	106	3.88	1.361
	Lise	70	4.48	.737
	Üniversite	72	4.50	.769
	Toplam	320	4.26	1.12
S-25	Okuryazar değil	20	4.70	.656
	İlkokul	52	4.80	.397
	Ortaokul	106	4.67	.640
	Lise	70	4.68	.525

	Üniversite	72	4.58	.644
	Toplam	320	4.68	.58
S-26	Okuryazar değil	20	4.90	.307
	İlkokul	52	4.19	1.372
	Ortaokul	106	4.09	1.073
	Lise	70	4.31	.826
	Üniversite	72	4.25	1.286
	Toplam	320	4.24	1.11
S-27	Okuryazar değil	20	3.90	.967
	İlkokul	52	4.03	1.203
	Ortaokul	106	3.98	1.272
	Lise	70	4.08	1.086
	Üniversite	72	4.50	.731
	Toplam	320	4.12	1.11
S-28	Okuryazar değil	20	4.50	.688
	İlkokul	52	4.26	1.269
	Ortaokul	106	4.18	1.070
	Lise	70	4.31	.893
	Üniversite	72	4.44	.767
	Toplam	320	4.31	.99
S-29	Okuryazar değil	20	3.30	1.301
	İlkokul	52	2.92	1.631
	Ortaokul	106	3.16	1.362
	Lise	70	3.22	1.342
	Üniversite	72	3.52	1.266
	Toplam	320	3.23	1.39
S-30	Okuryazar değil	20	4.70	.470
	İlkokul	52	4.23	1.292
	Ortaokul	106	4.15	1.270
	Lise	70	4.57	.553
	Üniversite	72	4.72	.45
	Toplam	320	4.48	.80

Duyuşsal Alan Ölçeğinin birinci “*Öğretmenin toplumun değerlerine bence saygılı olması gerekir*” maddesine velilerinin genelinin vermiş olduğu cevapların ortalaması= 4.44 çıkarken, standart sapması = .99 çıkmıştır. Bu aralık ise katılıyorum ile kesinlikle katılıyorum görüşü arasındadır. Ölçeğin ikinci “*Öğretmenin inançlı olması benim açımdan önemlidir*” öneri maddesine velilerinin geneli vermiş oldukları cevapların ortalaması = 3.80 çıkarken, standart sapması ise= 1.27 olarak bulunmuştur. Araştırmada kullanılan ölçeğin üçüncü “*Eğitici olarak bir öğretmenin sigara içmemesi benim için önemlidir*” tavsiye maddesine velilerin tümünün verdikleri cevap ortalaması= 3.76 çıkarken, standart sapması ise= 1.35 olarak tespit edilmiştir.

“*Öğrenciye model olacağından öğretmenin giyim tarzı çok ta önemlidir*” şeklinde verilen araştırmanın dördüncü öneri cümlesine katılımcı velilerin genelinin dile getirmiş olduğu yanıtların ortalaması = 4.33 çıkarken, standart sapması ise= .69 şeklinde hesaplanmıştır. Yöneltilen ölçekte geçen beşinci “*Öğretmen*

öğrencilerine alkol kullanmayın demesine rağmen kendisinin kullanması önemli değildir” maddesine velilerin tamamının verdikleri cevapların ortalaması= 4.64 çıkarken, standart sapması ise= 0.58 olduğu görülmüştür. Velilerinin duyuşsal alan ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenlerinden beklentilerinin tespiti konulu ölçekte yer alan altıncı *“Öğretmen temizlik konusunda dikkatli olması gerekir”* öneri maddesine tüm katılımcı velilerin vermiş olduğu cevapların ortalaması = 4.31 çıkarken, standart sapması ise= .98’dir.

Araştırmada kullanılan ölçekte yer alan yedinci *“Öğretmen, öğrenciler için daima rol model olmalıdır”* şeklindeki soruya velilerinin hepsinin verdikleri cevap ortalaması = 4.02 çıkarken, standart sapması ise= 1.18 şeklinde tespit edilmiştir. *“Öğretmen insan ilişkilerinde iletişim kurallarını dikkat etmelidir”* şeklinde verilen ölçeğin sekizinci maddesine katılımcıların tamamının dile getirdikleri yanıtların ortalaması = 4.33 çıkarken, standart sapması ise= 1.01 olduğu saptanmıştır. Ölçeğin dokuzuncu *“Öğretmenin ne tür kitaplar okuduğu benim için önemlidir”* öneri maddesine velilerinin geneli vermiş oldukları cevapların ortalaması = 2.69 çıkarken, standart sapması ise= 1.30 şeklinde hesaplanmıştır.

Yöneltelen ölçekte geçen onuncu *“Öğretmenin boş vakitlerinde ne yaptığı benim için önemli değildir”* maddesine velilerin tamamının verdikleri cevapların ortalaması = 3.27 çıkarken, standart sapması ise= 1.34 olduğu görülmüştür. Duyuşsal Alan Ölçeğinin on birinci *“Öğrencimin öğretmenin siyasi görüşü benim için önemli değildir”* şeklindeki soruya velilerinin genelini verdikleri cevap ortalaması = 4.28 çıkarken, standart sapması ise= .66’dır. *“Öğretmenin derse zamanında girmesi tertip ve düzen için önemlidir”* şeklinde verilen ölçeğin on ikinci maddesine katılımcıların tümünün dile getirdiği yanıtların ortalaması = 4.43 çıkarken, standart sapması ise= .99 şeklinde saptanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekte yer alan on üçüncü *“Öğretmen öğrencilere karşı otoriter olmalıdır”* şeklindeki soruya velilerinin hepsinin verdikleri cevap ortalaması = 3.83 çıkarken, standart sapması ise= 1.17 olduğu görülmüştür. Velilerinin duyuşsal alan ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenleri beklentilerinin tespiti konulu ölçekte yer alan on dördüncü *“Çok kitap okuyan öğretmenleri tercih ederim”* öneri maddesine katılımcı velilerin genelini vermiş olduğu cevapların ortalaması = 3.68 çıkarken, standart sapması ise= 1.18 şeklinde hesaplanmıştır.

Yöneltelen ölçekte geçen on beşinci *“Öğretmenin öğrencilerine lakap takmasını ahlaki bulmuyorum”* maddesine velilerin tamamının verdikleri cevapların

ortalaması= 4.57 çıkarken, standart sapması ise= .64 olduğu görülmüştür. Duyuşsal Alan Ölçeğinin on altıncı “*Öğretmenin argo terimler kullanmasında benim için bir sakınca yoktur*” maddesine velilerinin genelinin vermiş olduğu cevapların ortalaması = 4.60 çıkarken, standart sapması ise= .67 çıkmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekte yer on yedinci “*Öğretmenin, öğrencilerin okul dışındaki uygun olmayan davranışlarına müdahale etmesi gerekir*” şeklindeki soruya öğrenci velilerinin verdikleri cevap ortalaması = 3.94 çıkarken, standart sapması ise= 1.23’tür. “*Öğretmenin neye inandığı beni fazla ilgilendirmez*” şeklinde verilen ölçeğin on sekizinci maddesine katılımcıların dile getirdikleri yanıtların ortalaması = 4.19 çıkarken, standart sapması ise= .76 olarak saptanmıştır.

Öğrenci velilerinin duyuşsal alan ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenleri beklentilerinin tespiti konulu ölçekte yer alan on dokuzuncu “*Öğretmen israf konusunda öğrencileri özenli davranmaya teşvik etmelidir*” öneri maddesine katılımcı velilerin tümünün vermiş olduğu cevapların ortalaması = 4.19 çıkarken, standart sapması ise= 1.23 çıkmıştır. Yöneltilen ankette geçen yirminci “*Öğretmenin öğrenci karşısında sevgiliyle laubali konuşmasında bir sakınca görmüyorum*” öneri maddesine katılımcı velilerin genele yakınının vermiş olduğu cevapların ortalaması = 2.16 çıkarken, standart sapması ise= 1.48 olduğu görülmüştür. Araştırmada kullanılan ölçekte yer yirmi birinci “*Öğretmenin öğrencisini koruyucu ve sahiplenici olması gerekir*” şeklindeki soruya öğrenci velilerinin verdikleri cevap ortalaması= 4.25 çıkarken, standart sapması ise = .98’dir.

Benzer şekilde Duyuşsal Alan Ölçeğinin yirmi ikinci “*Öğretmenin kişilik ve karakterinin düzgün olmasını önemserim*” maddesine öğrenci velilerinin genelinin vermiş olduğu cevapların ortalaması = 4.18 çıkarken, standart sapması ise= 1.16 çıktığı saptanmıştır. “*Öğretmen laboratuvar malzemelerini kullanırken temizliğe dikkat etmelidir*” şeklinde verilen ölçeğin yirmi üçüncü maddesine katılımcıların dile getirdikleri yanıtların ortalaması = 4.13 çıkarken, standart sapması ise= 1.09 çıkmıştır. Ölçekte yöneltilen yirmi dördüncü “*Öğretmen öğrencilerin görgü ve nezaket kurallarına uyması konusunda gerekli takibi yapmalıdır*” öneri maddesine katılımcı velilerin genele yakınının vermiş olduğu cevapların ortalaması = 4.26 çıkarken, standart sapması ise= 1.12 olduğu görülmüştür.

Öğrenci velilerinin duyuşsal alan ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenleri beklentilerinin tespiti konulu ölçekte yer alan yirmi beşinci “*Öğretmen izlediği kötü*

bir diziyi sınıf ortamında paylaşabilir” öneri maddesine katılımcı velilerin tümünün vermiş olduğu cevapların ortalaması = 4.68 çıkarken, standart sapması ise= .58 çıktığı görülmüştür. Araştırmada kullanılan ölçekte yer alan yirmi altıncı “*Öğretmen önce faydalı kurallara kendisi uymalı sonra öğrenciye uygulamalıdır*” şeklindeki soruya öğrenci velilerinin genelinin verdikleri cevap ortalaması = 4.24 çıkarken, standart sapması ise= 1.11 olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Duyuşsal Alan Ölçeğinin yirmi yedinci “*Öğretmenin hangi dinden olması benim için önemli değildir*” maddesine öğrenci velilerinin genelinin vermiş olduğu cevapların ortalaması = 4.12 çıkarken, standart sapması ise= 1.11 çıktığı saptanmıştır.

“*Öğretmen sabah okula geldiğinde öğretmen ve öğrencilere selam vermelidir*” şeklinde verilen ölçeğin yirmi sekizinci maddesine katılımcıların dile getirdikleri yanıtların ortalaması = 4.31 çıkarken, standart sapması ise= .99 olarak saptanmıştır. Yöneltilen ankette geçen yirmi dokuzuncu “*Öğretmen yardımsever olmalıdır*” öneri maddesine katılımcı velilerin tamamına yakınının vermiş olduğu cevapların ortalaması = 3.23 çıkarken, standart sapması ise= 1.39 olduğu görülmüştür. Son olarak ölçekte yer alan otuzuncu “*Öğretmenin toplumun ahlak kurallarına saygılı olması ve değer vermesi önemlidir*” maddesine öğrenci velilerinin genelinin vermiş olduğu cevapların ortalaması = 4.72 çıkarken, standart sapması ise= .45 şeklinde hesaplanmıştır.

Eğitim Durumu ile Veli Beklenti Arasında İlişkinin İncelenmesi

İlişkisiz örneklemeler için tek faktörlü varyans analizi (One Way- ANOVA) tekniği kullanılmıştır. Tek faktörlü varyans analizi. İlişkisiz iki veya daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek için kullanılır. Burada velilerinin Fen Bilimleri öğretmenlerinden bekledikleri duyuşsal alan özelliklerinin eğitim durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır? Eğitim durumuna göre değişim göstermekte midir? Sorusuna cevap aranmıştır. Velilerin ilişkisiz örneklemeler için tek faktörlü varyans analizi (One Way-ANOVA) tekniği sonucu Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

İlişkisiz Örneklemeler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi (One Way- ANOVA) Tekniği Sonucu

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
S-1	Gruplar arası	14.40	4	3.60	3.82	.005
	Gruplar içi	296.58	315	.942		
	Toplam	310.98	319			
S-2	Gruplar arası	12.70	4	3.18	1.965	.100
	Gruplar içi	509.27	315	1.61		
	Toplam	521.98	319			
S-3	Gruplar arası	17.28	4	4.32	2.411	.049
	Gruplar içi	564.66	315	1.79		
	Toplam	581.95	319			
S-4	Gruplar arası	5.85	4	1.46	3.18	.014
	Gruplar içi	145.02	315	.46		
	Toplam	150.88	319			
S-5	Gruplar arası	3.49	4	.87	2.69	.031
	Gruplar içi	102.45	315	.32		
	Toplam	105.95	319			
S-6	Gruplar arası	14.30	4	3.57	3.83	.005
	Gruplar içi	293.69	315	.932		
	Toplam	307.98	319			
S-7	Gruplar arası	31.62	4	7.906	6.01	.000
	Gruplar içi	414.26	315	1.315		
	Toplam	445.88	319			
S-8	Gruplar arası	19.91	4	4.978	5.18	.000
	Gruplar içi	302.97	315	.962		
	Toplam	322.88	319			
S-9	Gruplar arası	56.99	4	14.250	9.37	.000
	Gruplar içi	478.98	315	1.521		
	Toplam	535.98	319			
S-10	Gruplar arası	16.08	4	4.022	2.267	.062
	Gruplar içi	558.79	315	1.774		
	Toplam	574.88	319			
S-11	Gruplar arası	3.83	4	.959	2.207	.068
	Gruplar içi	136.85	315	.434		
	Toplam	140.68	319			
S-12	Gruplar arası	9.34	4	2.336	2.41	.049
	Gruplar içi	305.14	315	.969		
	Toplam	314.48	319			
S-13	Gruplar arası	2.47	4	.620	.449	.773
	Gruplar içi	434.40	315	1.379		
	Toplam	436.88	319			
S-14	Gruplar arası	17.69	4	4.425	3.26	.012
	Gruplar içi	427.78	315	1.358		
	Toplam	445.48	319			
S-15	Gruplar arası	4.21	4	1.052	2.62	.035
	Gruplar içi	126.27	315	.401		
	Toplam	130.48	319			
S-16	Gruplar arası	7.56	4	1.891	4.46	.002
	Gruplar içi	133.62	315	.424		
	Toplam	141.18	319			
S-17	Gruplar arası	20.68	4	5.171	3.51	.008
	Gruplar içi	464.30	315	1.474		
	Toplam	484.98	319			
S-18	Gruplar arası	4.88	4	1.221	2.124	.078
	Gruplar içi	181.10	315	.575		

	Toplam	185.98	319			
S-19	Gruplar arası	17.59	4	4.398	2.99	.019
	Gruplar içi	463.15	315	1.470		
	Toplam	480.75	319			
S-20	Gruplar arası	15.13	4	3.784	1.745	.140
	Gruplar içi	683.05	315	2.168		
	Toplam	698.18	319			
S-21	Gruplar arası	5.32	4	1.330	1.384	.239
	Gruplar içi	302.67	315	.961		
	Toplam	308.00	319			
S-22	Gruplar arası	11.39	4	2.848	2.156	.074
	Gruplar içi	416.09	315	1.321		
	Toplam	427.48	319			
S-23	Gruplar arası	26.03	4	6.509	5.78	.000
	Gruplar içi	354.45	315	1.125		
	Toplam	380.48	319			
S-24	Gruplar arası	23.31	4	5.829	4.90	.001
	Gruplar içi	374.63	315	1.189		
	Toplam	397.95	319			
S-25	Gruplar arası	1.53	4	.383	1.116	.349
	Gruplar içi	107.95	315	.343		
	Toplam	109.48	319			
S-26	Gruplar arası	11.46	4	2.867	2.355	.054
	Gruplar içi	383.51	315	1.218		
	Toplam	394.98	319			
S-27	Gruplar arası	13.82	4	3.457	2.86	.024
	Gruplar içi	381.17	315	1.210		
	Toplam	395.00	319			
S-28	Gruplar arası	3.66	4	.917	.937	.443
	Gruplar içi	308.32	315	.979		
	Toplam	311.98	319			
S-29	Gruplar arası	11.76	4	2.941	1.541	.190
	Gruplar içi	601.12	315	1.908		
	Toplam	612.88	319			
S-30	Gruplar arası	19.28	4	4.821	5.15	.000
	Gruplar içi	294.60	315	.935		
	Toplam	313.88	319			

Anlamlı fark (p)= .05 seviyesi ve daha yüksek olanlar kabul edilmiştir.

Okuyucuyu sıkmamak için anlamlı fark olan soru maddeleri ele alınarak yorumlanıp değerlendirilmiştir.

Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin birinci soru maddesi açısından velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklentilerinin özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 3.82, p < .05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Analiz sonuçlarına dikkat ettiğimizde ölçeğin üçüncü maddesi açısından velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 2.41, p < .05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim

göstermektedir. Yapılan analiz sonuçları incelendiğinde ölçeğin dördüncü soru maddesinde velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 3.18$, $p < .05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir.

Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin beşinci soru maddesi bakımından, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 2.69$, $p < .05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin altıncı soru maddesi bakımından, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 3.83$, $p < .05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin yedinci soru maddesi açısından, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 6.01$, $p < .001$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir.

Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin sekizinci soru maddesi açısından velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 5.18$, $p < .001$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alan özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri, velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin dokuzuncu soru maddesinde. Öğrenci velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 9.37$, $p < .001$). Bu durum velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri, velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin on ikinci soru maddesi bakımından velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile

eğitim durumları arsında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 2.41$, $p < .05$). Yani öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin on dördüncü soru maddesi bakımından, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 3.26$, $p < .05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir.

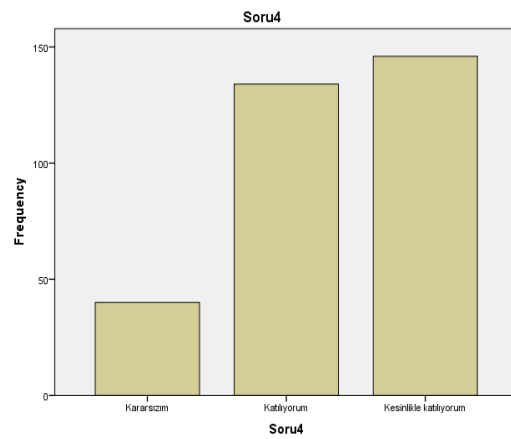
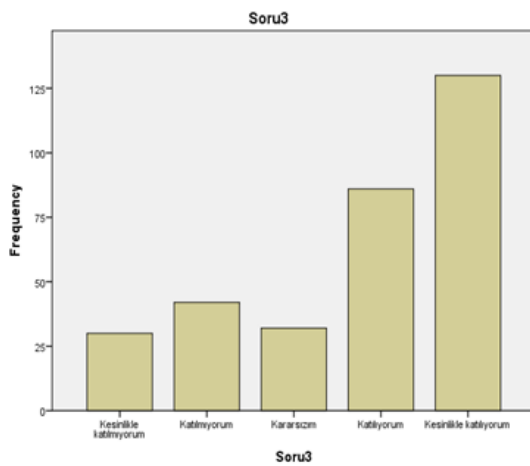
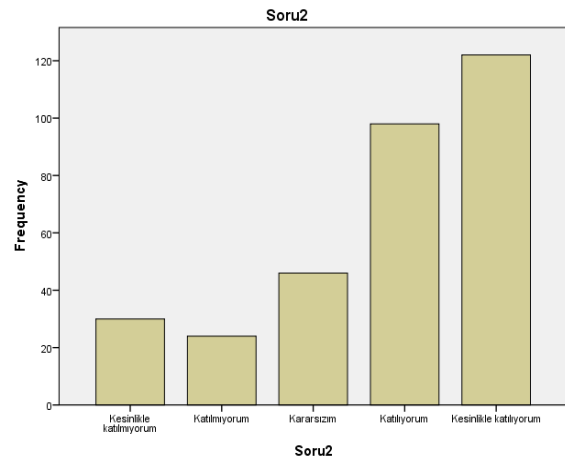
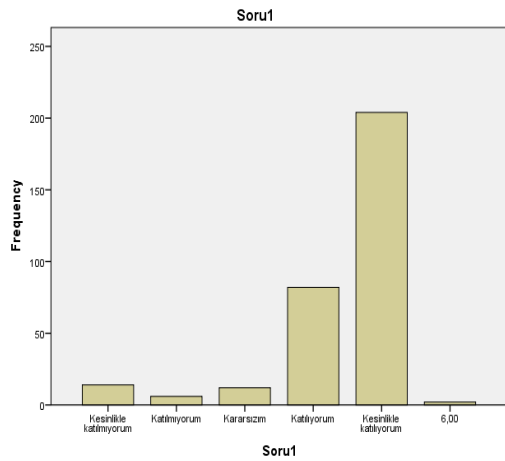
Ölçeğin on beşinci soru maddesi bakımından, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 2.62$, $p < .05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Ölçeğin on altıncı soru maddesi bakımından, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 4.46$, $p < .05$). Yani öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Ölçeğin on yedinci soru maddesi bakımından, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 3.51$, $p < .05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Ölçeğin on dokuzuncu soru maddesi bakımından, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 2.99$, $p < .05$). Öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermekte olduğu söylenebilir.

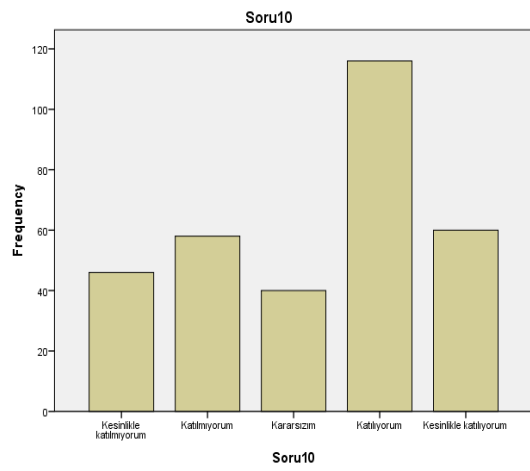
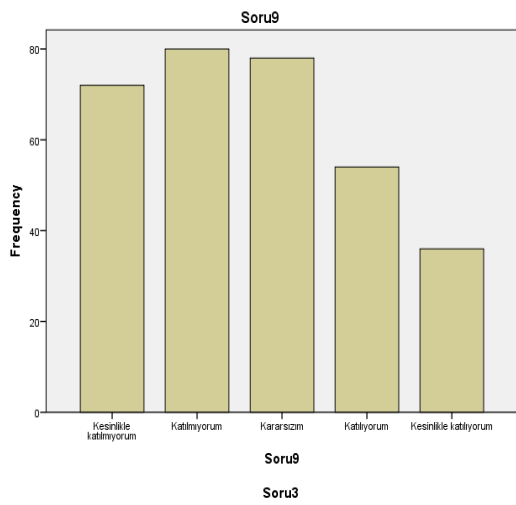
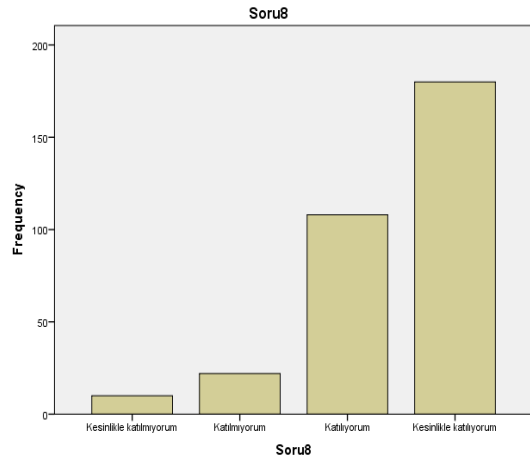
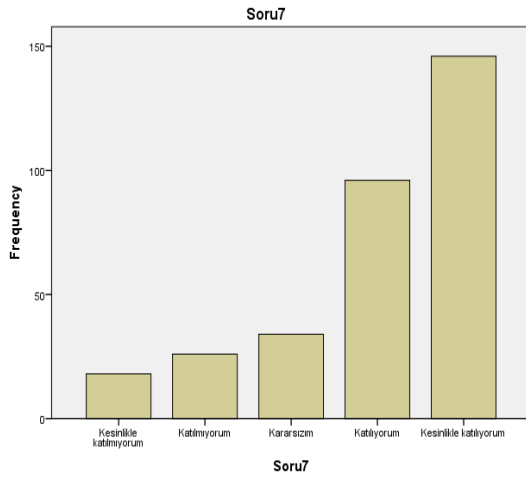
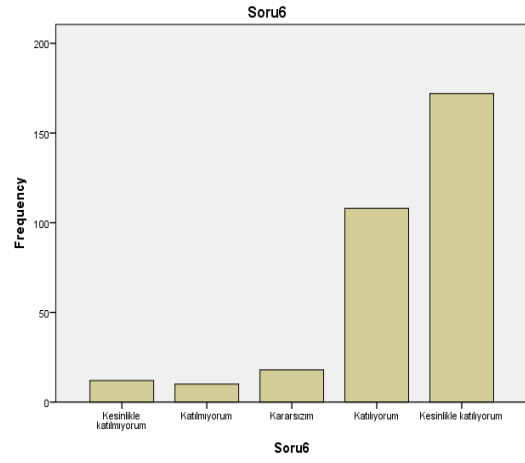
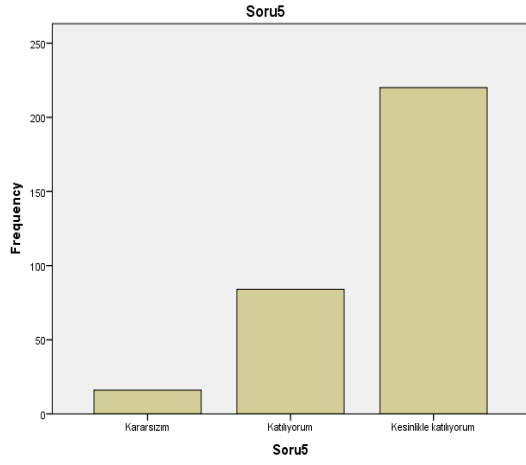
Ölçeğin yirmi üçüncü soru maddesinin analiz sonuçları incelendiğinde, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 5.78$, $p < .001$). Yani öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim gösterdiği söylenebilir. Analiz sonuçları dikkate alındığında ölçeğin yirmi dördüncü soru maddesi bakımından velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 4.90$, $p < .001$). Velilerinin

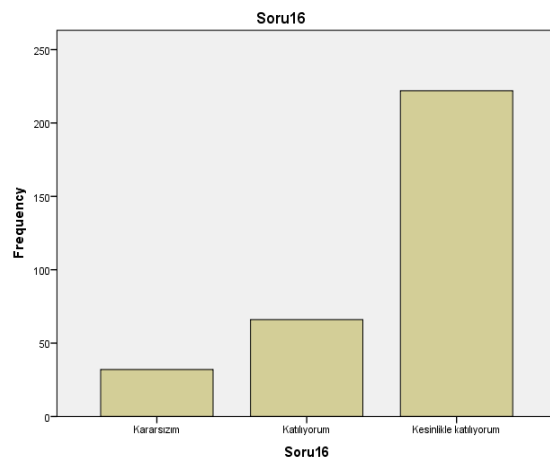
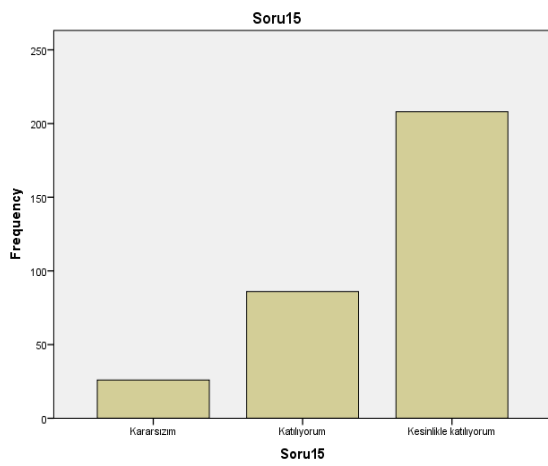
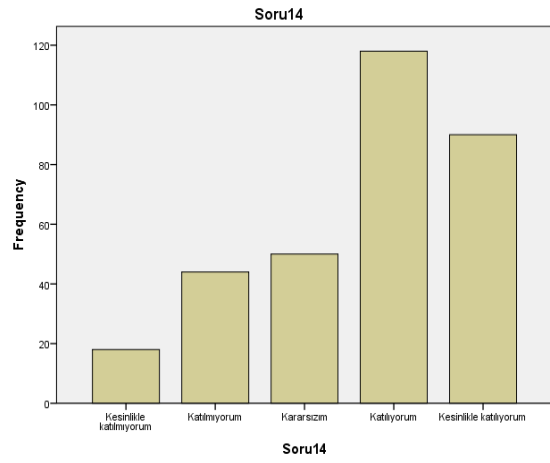
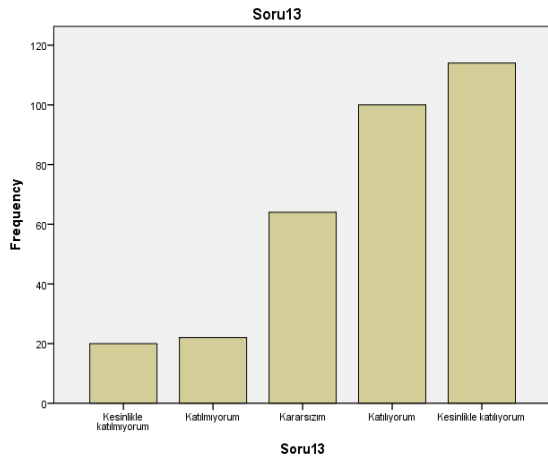
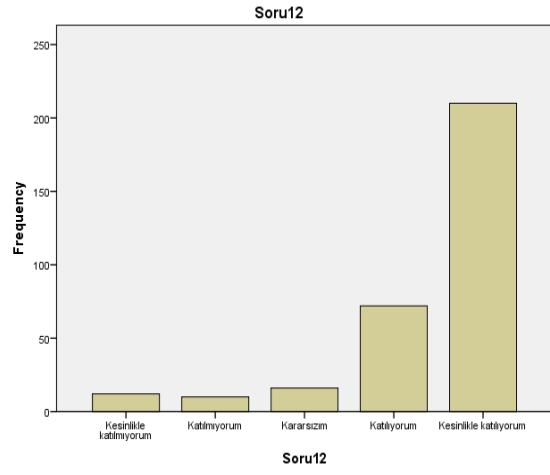
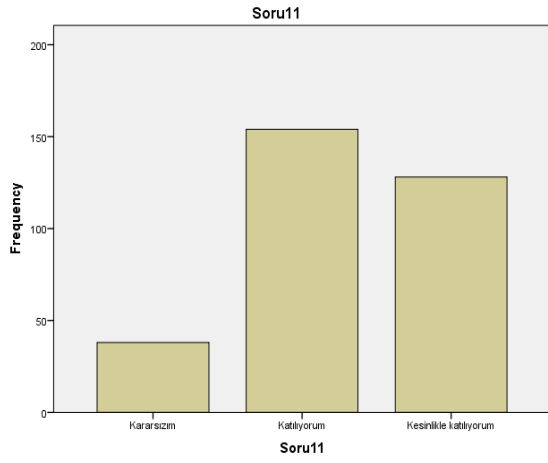
duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermekte olduğu söylenebilir. Ölçeğin yirmi yedinci soru maddesinin analiz sonuçları irdelendiğinde, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)}=2.86$, $p<.05$). Bir başka ifade ile öğrenci velilerinin duyuşsal alanda özelliklerinde öğretmenlerden beklentileri, velilerin eğitim durumlarına göre değişim göstermektedir. Ölçeğin otuzuncu soru maddesinin analiz sonuçları dikkate alındığında, velilerinin öğretmenlerden duyuşsal alanda beklenti özellikleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(4-315)} = 5.15$, $p< .001$).

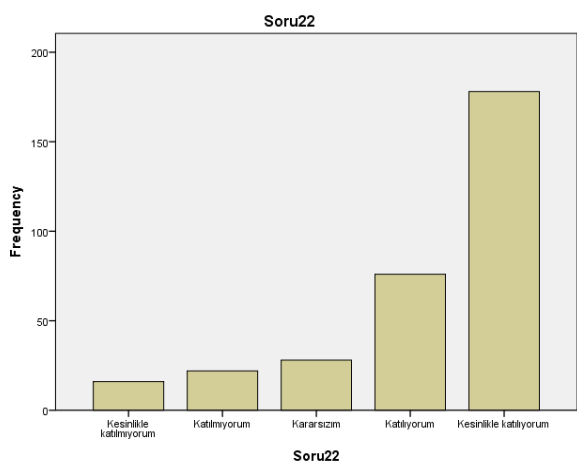
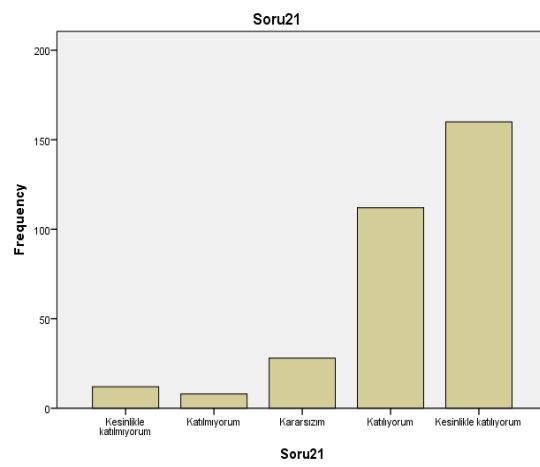
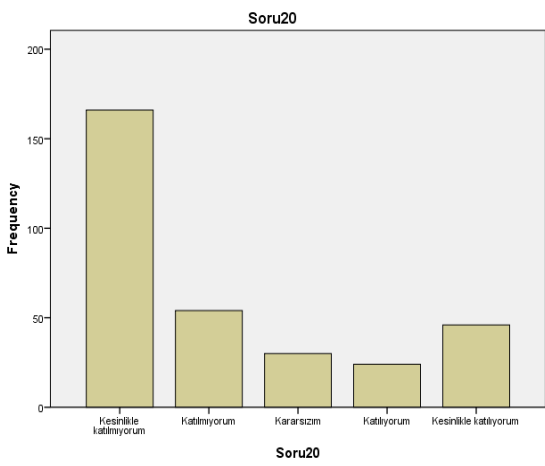
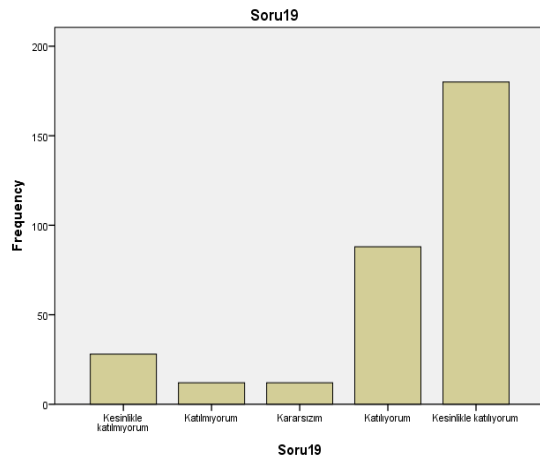
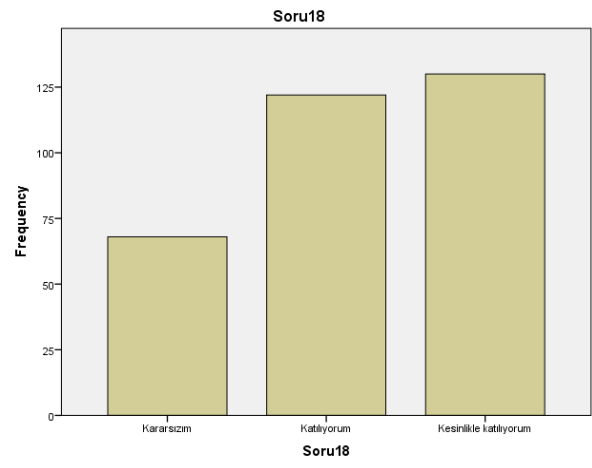
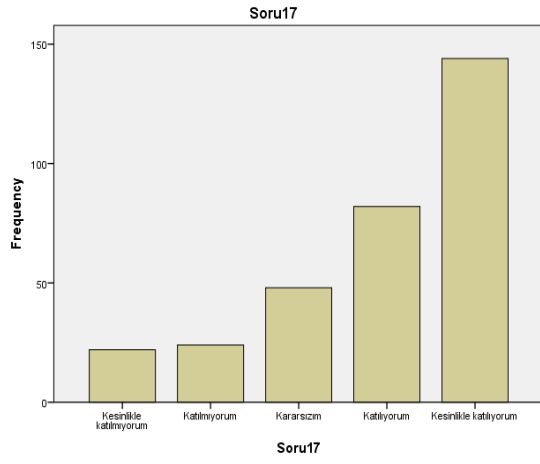
Ölçeğin Her Maddesine Verilen Cevapların Yüzdesi ve Grafikle gösterimi

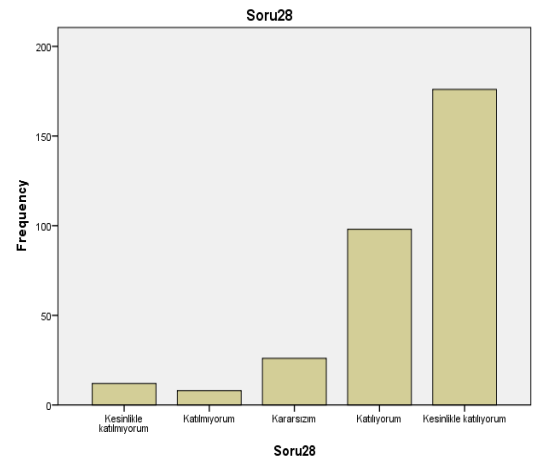
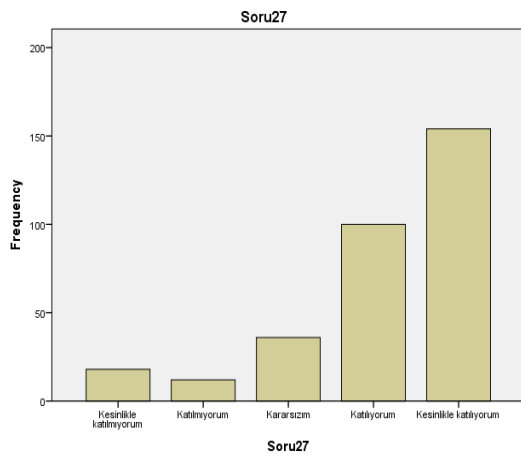
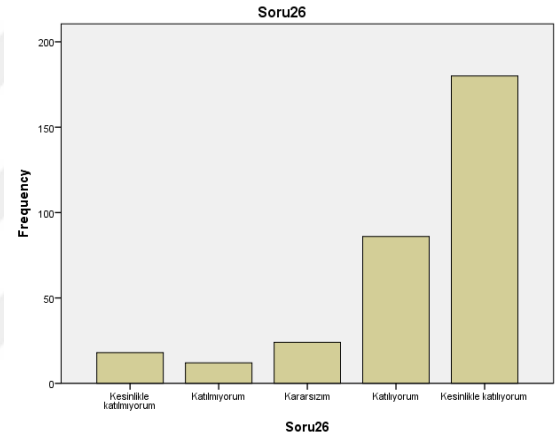
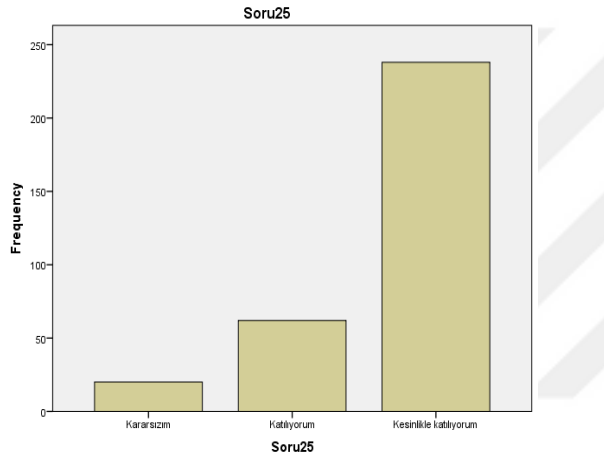
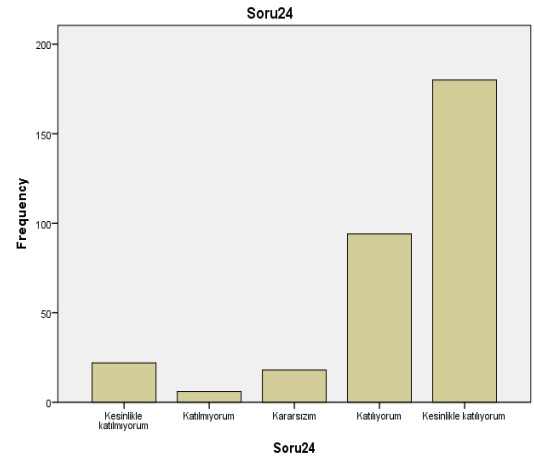
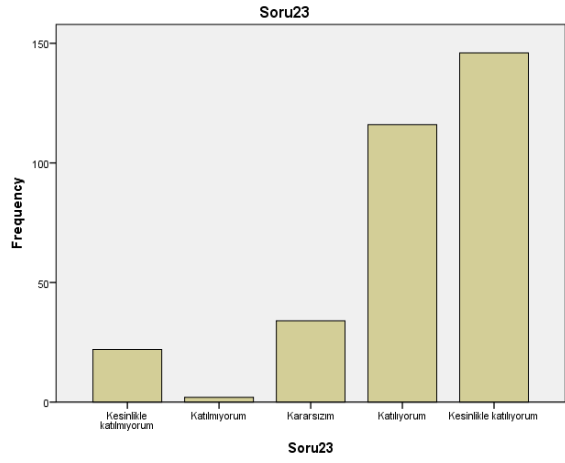
Grafiklerin fazla dağınık olmaması ve karşılaştırmanın yapıla bilmesi için birkaç grafik bir sayfada gösterilmiştir.

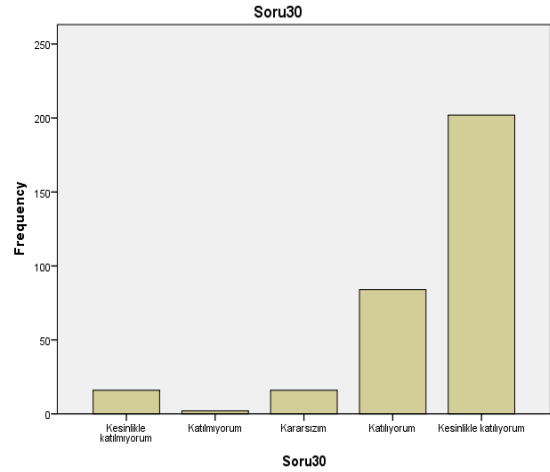
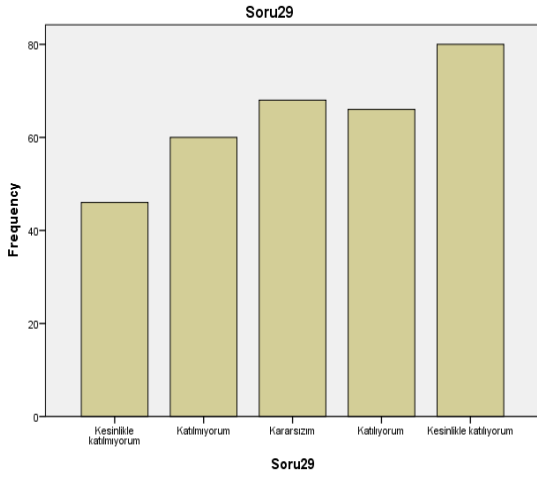

Yapılandırılmış Mülakatta Elde Edilen Bulgular

Yapılandırılmış mülakat formuyla elde edilen veriler, sorulan üç soru başlığı altında sınıflama yapılmıştır.

1) Öğrencinizin dersine giren Fen Bilimleri öğretmeninin, öğrencinize faydalı olması için ne tür duyuşsal özelliklere sahip olmasını arzu edersiniz? Şeklindeki soruya ilişkin velilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilerek oluşturulan tema ve kodlar Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

Fen Bilimleri öğretmenlerinde bulunması gereken duyuşsal özellikler hakkında veli görüşleri

Tema	Kodlar	V ₁	V ₂	V ₃	V ₄	V ₅	V ₆	V ₇	V ₈	V ₉	V ₁₀
Öğretmen Davranışları	Öğrenciyi sahiplenme	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
	Derse zamanında girme	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+
	Argo terimler kullanmama	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Çok kitap okuma	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
	Yardımsaver olma	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Otoriter olma	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Disiplinli olma	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
	Giyim tarzına dikkat etme	-	+	+	+	-	+	-	-	+	-
	Sigara içmeme	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+

Tablo 8 incelendiğinde velilerin birinci soruya verdiği yanıtlar “Öğretmen davranışları” teması altında; öğrenciyi sahiplenme, derse zamanında girme, argo terimler kullanmama, çok kitap okuma, yardımsever olma, otoriter olma, disiplinli olma, giyim tarzına dikkat etme ve sigara içmeme kodları ile yanıt verdikleri görülmektedir. Velilerin bu konuya ilişkin genel bakışını yansıtan bir kısım örnek görüşlere aşağıda ver verilmiştir.

“Bana göre eğer öğrencilerden bir şey istiyorsa öğretmenin önce bunu yapıp sonra öğrenciden istemesi gerektiğini bu şekilde olursa öğrenciye daha iyi örnek olacağını düşünüyorum. Bundan dolayı öğretmenin alkol içmesi ya da sigara içmesini kendim tasvip etmiyorum. Zaman zaman okul bahçelerinde sigara içen öğretmenlere rastlayabiliyoruz. Bu da öğrencilere kötü örnek olduğunu düşünüyorum. Bir öğretmenin ayrıca giyim tarzına da dikkat etmesi gerektiği kanaatindeyim” (V₂).

“Öğretmenin giyim tarzı, konuşması, hal ve hareketleri ister istemez öğrencide bir etki bıraktığı görüşündeyim. Sadece okulda değil okul dışında da eğer öğrencilerin yanlış bir hareketini gördüğünde, bana göre öğretmenin onu uyarması gerekiyor. Çünkü eğitim sadece okul içinde olan bir şey olmadığı görüşündeyim” (V₅).

“Bence öğrenciler, öğretmenler arasındaki iletişime bakarak kendi arkadaşları arasında da aynı iletişimi kurmaya çalışabilir. Onun için öğretmenin sadece derste değil, okul çevresinde, okul bahçesinde, okul sınırları içerisinde, öğretmenler veya öğrencilerle ile olan diyalogu benim için önemlidir. Onun için öğretmen konuşmalarında argo terimler kullanmaması gerektiği, öğrencilere lakap takmasının yanlış olduğunu savunuyorum. Eğer bir insan bir kişiyi eğitmek istiyor ya da örnek olmak istiyorsa öncelikle kendinden, kendi hal ve hareketlerine dikkat etmesi gerektiğini düşünüyorum” (V₉).

2) Öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olması öğrenciler açısından sizce önemli midir? Önemli ise neden? Gerekçenizi açıklayabilir misiniz? Şeklindeki ikinci soruya ilişkin velilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilerek oluşturulan tema ve kodlar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9

Öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olmasının öğrenciler açısından sizce önemi hakkındaki veli görüşleri

Tema	Kodlar	V ₁	V ₂	V ₃	V ₄	V ₅	V ₆	V ₇	V ₈	V ₉	V ₁₀
Öğrenciye	Öğrenciyi güdüleme	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Motive olma	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Dersi sevme	-	+	+	+	-	+	+	-	+	+
Çalışma isteği	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-
Akademik başarı	+	+	-	+	-	-	+	+	+	+
Sosyalleşme	+	+	+	-	-	+	+	+	-	+
Öğretmeni örnek alma	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
Kişisel gelişim	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Tablo 9 incelendiğinde velilerin ikinci soruya verdiği yanıtlar “Öğrenciye etkisi” teması altında; öğrenciyi güdüleme, motive olma, dersi sevme, çalışma isteği, akademik başarı, sosyalleşme, öğretmeni örnek alma ve kişisel gelişim kodları ile cevap verdikleri görülmektedir. Velilerin bu konuya ilişkin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Fen Bilimleri öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olması benim için öğretmen sadece dersine girip, dersini iyi bir şekilde anlatması yeterli değildir. Bence dersi verdiğinde de öğrencinin alıcılarının açık olması gerekir. Bu alıcılarının açık olması için öğrencinin öğretmeni sevmesiyle de ilgilidir. Bence onun için öğretmenin öğrencilere rol model olması ve kendisini öğrencilere sevdirmesi gerektiği düşüncesindeyim” (V₃).

“Öğretmenin, öğrencilere kendini sevdirmesi de öğrencilere değer vermesi, onlarla olan iletişimini dikkat etmesi, arkadaşları önünde onları küçük düşürücü hal ve hareketlerde bulunmaması, onlara arkadaşları içerisinde lakap takmaması ve öğrenciyi rencide edecek davranışlardan uzak durması, öğretmenin öğrenci gözünde büyümesi yani öğrencinin öğretmeni sevip ona saygı göstermesine vesile olur. Onun için öğretmenin hem söylediğinin yanı sıra yaptığı hal ve hareketlerinde öğrenci tarafından örnek alındığını ve bunun için öğretmenin öğrenciye sadece söylemlerle değil, kendi hal ve hareketleri ile de örnek olması gerekli olduğu kanaatindeyim” (V₆).

“Çevrelerinden, anne babalarında, öğretmenlerinde gördükleri şeyleri ayna gibi yansıtırlar. Onun için evde anne babaların okulda da öğretmenlerinin onlara örnek olması gerektiği inancındayım. Benim için çocuğumun iyi bir matematik, fen dersi alması ne kadar önemliyse karakter bakımından iyi bir fert olası, ahlaki açısından düzgün bir kişiliğe sahip olması da önemlidir. İnsanlara değer veren, akranlarını seven, büyüklerine saygılı olan ve ilerde ahlaki değerlere önem veren, topluma yararlı bir birey olması gerektiğini düşünüyorum” (V₈).

3) Öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olması toplum açısından sizce önemli midir? Önemli ise neden? Gerekçenizi açıklayabilir misiniz? Şeklindeki

üçüncü sorusuna ilişkin velilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilerek oluşturulan tema ve kodlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

Öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olmasının toplum açısından önemi hakkındaki veli görüşleri

Tema	Kodlar	V ₁	V ₂	V ₃	V ₄	V ₅	V ₆	V ₇	V ₈	V ₉	V ₁₀
Değerler Eğitimi	Değerlerin korunması	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Toplum yapısının şekillenmesi	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+
	Değerlerin yaşatılması	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Faydalı birey yetiştirme	+	-	-	+	+	+	+	+	+	-
	Toplum yapısının şekillenmesi	+	-	+	+	+	+	-	+	+	-
	Kültüre sahip çıkma	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
	Toplum yapısını koruma	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+
	Ülke gelişimine katkı	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+

Tablo 10 incelendiğinde velilerin ikinci soruya verdiği yanıtlar “Değerler eğitimi” teması altında; değerlerin korunması, toplum yapısının şekillenmesi, değerlerin yaşatılması, faydalı birey yetiştirme, toplum yapısının şekillenmesi, kültüre sahip çıkma, toplum yapısını koruma ve ülke gelişimine katkı kodları ile yanıt verdikleri görülmektedir. Velilerin bu konuya ilişkin görüşlerinden çarpıcı birkaç örneğe aşağıda yer verilmiştir.

“Tabii ki de benim için öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olmasının toplum açısından önemlidir. Nedenine gelirsek; bir öğretmen bir öğrenci yetiştirir, o öğrenci de ileriki yaşantısında başka öğrenci veya öğrencileri yetiştirir. Toplumun geleceğini şimdiki öğrenciler oluşturduğu için iyi bir gelecek iyi bir öğrenci yani iyi bir öğretmen ve öğretimle şekilleneceğini düşünüyorum” (V₄).

“Ben bu süreci kartopuna benzetiyorum. Nasıl yapılan bir iyilik veya kötülük ileride yuvarlanarak daha büyük bir şekilde bizlerin yani toplumumuzun önüne geliyorsa, okullarda iyi bir eğitim alan veyahut alamayan öğrenciler ileride kartopu misali önümüze çıkıp toplumumuzu etkileyeceklerini bekliyorum. Öğretmenin olumsuz bir hal ve hareketi öğrenciye yansır ve öğrenci de kendinden sonrakilere yansıtabilir. Aynı şekilde yapılan olumlu bir hal ve hareket, davranış ta öğrenciye yansıtacağı kanaatindeyim” (V₇).

“Bana göre toplumu şekillendiren, toplumumuza yön verecek olan gençlerdir. Bu gençleri de eğiten öğretmenler olduğu için öğretmenlerdeki duyuşsal özellikler öğrenciye yansır. Bu da ileride topluma yansır. Onun için bence bu konuların birbirinden bağımsız olduğu düşünülemez. Toplum kendi değerleriyle ya var olur ya da başkasının değerleriyle eriyerek yok olur. Birim toplumumuzun kendine özgü inanç sistemine bağlı toplumu toplum yapan kadim değerleri vardır. Bunla nesilden nesle aktarılmazsa biz biz olmaktan çıkarız. Bunun aktarılması da eğitimle, öğretmenle, öğretmenin sözden çok davranış olarak göstermesiyle ilgili bir durum olduğu kanaatindeyim” (V10).

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara yer verilmiş olup, çalışmanın bundan sonraki bölümünde ise elde edilen bulgular alan yazın ışığında tartışılmış ve bu alanda gerçekleştirilecek çalışmalarla ilgili öneriler aktarılmıştır.

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar açıklanmış, tartışılmış ve öğretmen mesleğini ifa eden ve edecek olan bireyler için önerilere yer verilmiştir.

Analiz sonuçları dikkate alındığında velilerin öğretmenlerin toplum değerlerine saygılı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durum toplum olarak değerleri yıllarca önemseydiğimiz ve özellikle son dönemlerde bozulmaya yüz tutmuş değerlerimiz konusunda hepimizin muzdarip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Veliler yapılan bu çalışmada bir eğitici rolünde olan öğretmenin giyim tarzının önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum bireylerin yetişmesinde önemli bir yer tutan okullarda öğretmenlerin özellikle giyim tarzına dikkat edip, öğrencilerden istedikleri davranışları öncelikle kendilerinin uyması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Benzer sonuçlar alanyazın incelendiğinde karşımıza çıkmaktadır (Durmuş, 2014; Seyfullahoğulları, 2012).

Yapılan gözlemlerden elde edilen sonuçlara göre temizlik konusunda dikkatli olması gerektiği, insan ilişkilerinde iletişim kurallarına dikkat etmesi gerektiği ve öğrencilere daima rol model olması gerektiği anlaşılmıştır. Bunlardan hareketle her konuda olduğu gibi özellikle eğitim gerektiren insani ilişkilerde öğretmenin toplumun gözünde bir rol model olduğu sonucuna varılabilir. Görüşmeye katılan velilerin, öğretmenin öğrencilere lakap takmasını ve öğrencilerle olan diyaloglarında ya da ders esnasında argo terimler kullanmasını doğru bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum öğretmenin bir eğitici olarak öğrencilerle olan diyaloglarında ve olan iletişimlerinde şaka yoluyla da olsa argo terimleri kullanmasının doğru olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Dülger (2015) yapmış olduğu çalışmasında buna benzer sonuçlar elde ettiği görülmüştür.

Analiz sonuçları dikkate alındığında velilerin Fen Bilimleri öğretmenlerinin yardımsever olmalarını bekledikleri, sabah okula gelirken öğretmen ve öğrencilere selam vermelerinin yanı sıra kişilik ve karakter bakımından düzgün olmasının önemsendiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu da geçmişten günümüze toplumumuz tarafından eğitimci sıfatında bulunan öğretmenin ahlaki değerlerinin ve davranışlarının da önemsendiğini göstermektedir.

“Eğitici olarak bir öğretmenin sigara içmemesi benim için önemlidir” maddesine verilen cevapla veliler öğretmenlerin öğrencilerine söylemden daha ziyade eylem veya yaşantıyla örnek olmaları gerektiğini ortaya koymuşlardır. Veliler mülakat sorularında özellikle bunu “Öğretmen yaşayarak öğrencilere örnek olmalı, öğrenci duyduğuna değil gördüğüne inanır” diyerek belirtmişlerdir. Öğrenci velilerinin Fen Bilimleri öğretmenlerinin insan sağlığına zarar veren maddeleri (alkol, sigara vb.) kullanmasını doğru bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu duruma özellikle günümüzde zararlı alışkanlıkların artması ve insan sağlığına zarar veren alkol, uyuşturucu ve sigara benzeri maddelerin kullanım yaşının gerilemesi gerekçe gösterilebilir.

Araştırmaya dayalı veriler incelendiğinde öğrenci velilerin Fen Bilimleri öğretmenlerinden öğrencilerin okul dışındaki uygun olmayan davranışlara müdahale etmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu da öğretmenin toplumumuzdaki rolünün sadece okul sınırları içerisinde değil, okul dışında da geçerli olduğunu göstermektedir. Toplumumuzun öğretmene yüklediği görev ve sorumlulukların sadece okul içerisinde değil okul dışında da geçerli görmelerini gösterebiliriz. Yıllardan beri toplumumuzda öğretmenlik mesleği kutsal olarak görülmüş ve öğretmenler saygınlığını korumuştur (Dülger, 2015; Selvitopu, 2014; Özkan, 2018).

Araştırmanın bulgularına baktığımızda velilerin ölçeğin ilgili maddelerine verdikleri cevapların analizinde *“Öğretmenin toplumun değerlerine bence saygılı olması gerekir”* görüşüne katıldıkları görülmüştür. Çünkü verilen cevapların istatistiksel olarak 4.44 çıkması; bu görüşün katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum arasında olması, velilerin Fen Bilimleri öğretmenlerinden beklentilerinin ne olduğunun bir göstergesi olabilir. Özellikle toplumumuzun tarihine baktığımızda dini değerlerine, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan bir yapıda olduğu görülmektedir. Toplum olarak ta dini ve kültürel değerlerimizi nesilden nesile aktarmak için çaba sarf eden bir yapısı olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

“Öğretmenin inançlı olması benim açımdan önemlidir” önerisi veliler tarafından oldukça olumlu karşılanmıştır. Çünkü veliler nasıl bir öğretmen istediklerini, öğretmenin inançlı olması gerektiğini hem anket maddesine hem de mülakat sorusuna verdikleri cevaplarda belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalarda buna benzer görüşlere rastlamak mümkündür (Ayaydın ve Katılmış, 2017; Dülger, 2015; Selvitopu, 2014; Turan, 2017).

Araştırmaya ilişkin veriler incelendiğinde “*Öğretmenin toplumun değerlerine bence saygılı olması gerekir*” maddesine velilerinin genelinin vermiş olduğu cevapların ortalaması yüksek çıktığı görülmüştür. Araştırma verileri analiz edildiğinde ölçekte yer alan “*Öğretmenin inançlı olması benim açımdan önemlidir*” öneri maddesine velilerinin geneli katıldıkları görülmüştür. Bu durum toplumumuzun kültürel değerlerinin yanı sıra dini değerleri önemsedikleri ve bu değerleri aktarmayı önemli gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

“*Öğrenciye model olacağından öğretmenin giyim tarzı çok ta önemlidir*” şeklinde verilen araştırmanın dördüncü öneri cümlesine katılımcı velilerin genelinin dile getirmiş olduğu yanıtların ortalaması yüksek çıktığı görülmüştür. Öğrenciye rol model olacak öğretmenlerin giyim tarzının kültürel ve sosyal saygınlığı yansıtması veliler açısından büyük önem arz etmektedir. Çünkü öğretmenler aileden sonra öğrencilerin en fazla vakit geçirdikleri kişilerdir. Öğrenci öğretmenin davranışları kadar giyim tarzını da taklit etmektedir. Sonuçta öğrenci toplum içerisinde yetişkin bir birey oluncaya kadar etkileşim kurduğu tüm bireylerin sadece davranışlarından değil, aynı zamanda dış görünüşlerinden de etkilenir.

Velilerinin duyuşsal alan ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenleri beklentilerinin tespiti konulu ölçekte yer alan “*Öğretmen temizlik konusunda dikkatli olması gerekir*” öneri maddesine tüm katılımcı velilerin vermiş olduğu cevapların ortalaması büyük çıkmıştır, Bu durum velilerin öğrencilerinin sağlıklarını düşündüklerini göstermektedir. Fen bilimleri branşındaki öğretmenlerin laboratuvar gibi yerlerde hijyene önem vermesi oldukça hassas bir konudur. Çünkü laboratuvar ortamında çeşitli bakterilerin türemesi veya kimyasal malzemelerin temizlenmemesi öğrencilerin deri veya solunumlarına zarar verebilir.

Araştırmada kullanılan ölçekteki “*Öğretmen, öğrenciler için daima rol model olmalıdır*” şeklindeki soruya velilerin hepsinin verdikleri cevap ortalaması yüksek çıktığı görülmüştür. Öğretmenin davranışlarının önemli olduğuna ve rol model olması sonucuna paralel olarak Tuncel ve Balcı (2015) yapmış oldukları araştırmalarında öğretmen davranışlarının öğrenciye yansıdığı sonucuna ulaşmıştır. Özellikle günümüzde maalesef sosyal medyada ve televizyon gibi sanal ortamlarda çok uygun rol modeller bulunmamaktadır. Aile ve çevrede de kitap okuyan ve rol model olan kişi sayısı az ise öğrenciye uygun rol model olabilecek tek kişi öğretmen bulunmaktadır. Öğretmen öğrencinin gönlünü fethedecek rol model olabilirse öğrenci çevredeki ve sanal ortamdaki kötü modellerden

etkilenmeyecektir. Davranışların da önemli bir kısmının öğrencilerin davranışlarına yansdığı belirlenmiştir

Öğretmen insan ilişkilerinde iletişim kurallarına dikkat etmelidir şeklinde verilen ölçeğin sekizinci maddesine katılımcıların tamamının dile getirdikleri yanıtların ortalaması yüksek çıktığı görülmüştür. Çünkü etkili iletişim becerisine sahip öğretmenler öğrencilerinin de iletişimde etkililiğinin artmasına neden olabilir. İletişim kurallarına dikkat; okulda sadece öğrencilerle değil, veli ve okuldaki diğer çalışanlarla da önem arz etmektedir.

Duyuşsal Alan Ölçeğinde yer alan *“Öğrencimin öğretmeninin siyasi görüşü benim için önemli değildir”* şeklindeki soruya velilerinin genelinin verdikleri cevap ortalaması yüksek olduğu tespit edilmiştir. Velilerin öğretmenin özel yaşantısına saygı duyduğunu göstermektedir. Öğretmenin alan bilgisi, duyuşsal özellikleri ve rol model olması veliler tarafından öğretmen seçiminde önemsenirken, siyasi görüş gibi kişisel özelliklerine saygı duyulmakta öğretmen seçimini etkilememektedir.

“Öğretmenin derse zamanında girmesi tertip ve düzen için önemlidir” şeklinde verilen ölçeğin on ikinci maddesine katılımcıların tümünün dile getirdiği yanıtların ortalaması yüksek çıkması; derse zamanında giren öğretmen öğrencilerine beden diliyle, verilen sorumlulukları zamanında yerine getirin demektedir. Ayrıca sınıf içerisinde öğrencilerin düzeninin sağlanmasında da derse girmenin faydası büyüktür. Araştırmada kullanılan ölçekte yer alan *“Öğretmen öğrencilere karşı otoriter olmalıdır”* şeklindeki soruya velilerinin hepsinin verdikleri cevap ortalaması değerinin yüksek olduğunun görülmesi; velilerin büyük bir kısmı otoritenin öğretmende olduğu bir sınıf düzenini tercih etmektedir. Bu da velilerin daha önce böyle bir eğitim öğretimden geçmelerinden kaynaklanıyor olabilmektedir. Karakelle (2005) *“Öğretmenlerin etkili öğretmen tanımlamalarının etkili öğretmenlik boyutlarına göre incelenmesi”* adlı araştırmasında buna paralel sonuçlar elde ettiği görülmüştür.

Öneriler

Öğrenci velilerinin duyuşsal alan ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenleri beklentilerinin tespiti konulu ölçekteki *“Çok kitap okuyan öğretmenleri tercih ederim”* öneri maddesine katılımcı velilerin genelinin katıldıkları görülmüştür. Bu durum Fen bilimleri öğretmenleri çağa ayak uydurmak için, etkili iletişim kurmak

için ve rol model olmak için bol kitap okumaları gerekliliğini velilerin düşünmeleri oldukça doğal karşılanmalıdır. Ayrıca kitap okumak bireylerin başarısını artırdığı günümüzde aşikârdır. Kitap okumak herkeste olduğu gibi öğretmeninde başarısını artıracaktır. Öğretmenin başarısı hiç şüphe yok ki öğrencinin başarısına da yansiyacaktır. Sünbül (1996) yapmış olduğu çalışmada öğretmen başarısının öğrencinin başarı, tutum, ilgi ve becerisine yansıdığı belirtmiş olması bu sonucu desteklemektedir.

Yöneltilen ölçekte geçen “*Öğretmenin öğrencilerine lakap takmasını ahlaki bulmuyorum*” maddesine velilerin tamamının verdikleri cevapların ortalaması oldukça yüksek çıktığı görülmüştür. Veliler öğrencilerinin toplum içinde bir saygınlıklarının olmasını önemsedikleri için öğretmen tarafından öğrenciye lakap takılmasını uygun bulmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Araştırmada kullanılan ölçekte yer on yedinci “*Öğretmenin, öğrencilerin okul dışındaki uygun olmayan davranışlarına müdahale etmesi gerekir*” şeklindeki soruya velilerinin büyük çoğunluğunun katıldığı görülmüştür. Öğretmenlik okul içinde de, okul dışında da yapılan bir meslektir. Veliler öğrencilerinin sadece okul bahçesi sınırlarında değil, bahçe sınırlarının ardında da gözetilmesini istemektedirler. Bu nedenle velilerin büyük bir kısmı öğretmenden sürekli öğrencilerini korumalarını beklemektedirler. İlgili alanyazın incelendiğinde bu sonuca paralel sonuçlar elde edildiği görülmektedir (Dülger, 2015; Karakelle, 2005; Yetim ve Göktaş, 2004).

Veriler analiz edildiğinde ölçek maddelerinde yer alan “*Öğretmenin kişilik ve karakterinin düzgün olmasını önemserim*” ve “*Öğretmen öğrencilerin görgü ve nezaket kurallarına uyması konusunda gerekli takibi yapmalıdır*” öneri maddesine katılımcı velilerin genele yakınının vermiş olduğu cevapların yüksek çıktığı görülmüştür. Bu sonuçlar, birey yetiştirme konusunda birinci derece sorumlu olarak gördüğü aile ve okul ortamının ne kadar önemsendiği sonucuna bizleri ulaştırmaktadır. Bireylerin yetiştirilmesi konusunda okulun sadece akademik bir bilgi veren bir kurum olarak görülmediği, bireylerin kişilik ve karakter yapısının da şekillendiği bir kurum olarak ta görüldüğü şeklinde yorumlanabilir. Bu görüşe paralel olarak Bandura (1969) yapmış olduğu çalışmada Öğretmen karakter özelliklerinin önemine değinmiş ve öğretmenin karakter özelliğinin, öğrencilerin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini etkileyebileceğini söylemiştir.

Yapılan çalışma sonucunda velilerin, öğretmenlerde bilişsel alanın (alan bilgisinin) yanında duyuşsal alana da önem verdikleri görülmektedir. Mesleki

yeterlilik günümüz toplumunda öğrencinin sadece bilişsel kabiliyetlerini geliştirmeyi ön planda tutmaktadır. Ancak velilerin duyuşsal alana verdikleri değere göre de mesleki yeterlilik başarısının yeniden değerlendirilmesi gereklilik gösterebilir.

Öğretmenlerin formasyon bilgilerinde duyuşsal alana çok dikkat edilmesi gerektiği yapılan çalışmayla ortaya konulmaktadır. Öğretmen sadece duyuşsal alan bilgilerine sahip olmakla kalmamalı aynı zamanda öğrencilere bunu benimsetebilmelidir. Her şeyden önce toplumun manevi değerleriyle çelişmeyecek öğretmen yetiştirme programından mezun olan öğretmenler olmasının yanında öğrenciye, topluma yaşantısıyla örnek olmalıdır.

Toplumsal bağların yavaş yavaş azaldığı günümüzde öğretmenlerin ve velilerin bu bağları korumak adına öğretmenlerin daha fazla özen göstermeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Veli toplantıları dışında öğretmenler velilere sürekli görüşme için açık kapı bırakılabilir.

Öğretmenin kitap okuyup ve kitap öneren biri olması; hem veliler hem de öğrenciler üzerinde etkili olduğu yapılan mülakatlar neticesinde ortaya çıkmıştır. Öğretmenin hem üniversite döneminde hem de öğretmenlik mesleği süresince kitap okuma alışkanlığı ve okuduğu kitap türleri üzerine bir araştırma yapılabilir.

Özellikle Fen Bilimleri ders öğretmenleri dersi anlamlı hale getirmek için nasıl deney yapıyorsa, öğrenciye duyuşsal alanda etki sağlayabilmesi içinde okul içerisinde kılık kıyafet, konuşma şekline, öğrenci ve diğer meslektaşları ile olan diyaloglarına dikkat etmelidir.

Yapılan çalışmaya göre veliler; öğretmenin öğrencilere karşı fazla otoriter veya fazla yumuşak davranmasından ziyade tatlı sert bir tutum izlenmesi gerekliliğini savunulabilir. Ortaokul öğrencilerin ergenlik çağında olmaları bu anlayışı fazlasıyla desteklemektedir. Ergenlere karşı tutum üzerine ortaokul 7 ve 8. Sınıf öğrencilerine yönelik bir araştırma yapılabilir.

Kadın ve erkek öğretmenlerin ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerine ne kadar rol model olduğu ile ilgili çalışmalar yapılabilir. Öğretmen güncel dizi ve benzeri programları olumlu ve olumsuz türde eleştirmelerinin öğrenci üzerine etkileri olduğu yapılan çalışmada görülmüştür. Bu çalışma doğrultusunda farklı programlar değerlendirilebilir.

Kaynaklar

- Acat, M. B. (2003). Kavram haritalarının Türkçe öğretiminde kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 34(34), 168-193.
- Açıkgöz, K. (1994). *Eğitimde etkili yönetici davranışları*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Altınışik, İ. ve Peker, H. S. (2012). Eğitimin ekonomik kalkınmaya etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 1-13.
- Atkins, M. J. (1984). Practitioner as researcher: Some techniques for analyzing semi-structured data in small- scale research. *British Journal of Educational Studies*, 17(3), 251-261.
- Ayaydın, Y. ve Katılmış, A. (2017). Okullardaki eğitim-öğretim faaliyetlerine ilişkin velilerin görüşleri. *Journal of Interdisciplinary Educational Research*, 1(1), 11-28.
- Bakioğlu, A. (1998). Lider öğretmen. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10, 1119.
- Balaban-Salı, J. (2006). *İçerik türlerine dayalı öğretim, tutumların öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bandura, A. (1969). *Davranış değiştirme ilkeleri*. Holt: Rinehart ve Winston Publish.
- Bayraktar, H. (2015). Sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu ve motivasyonu etkileyen etmenler. *Turkish Studies*, 10(3), 1079-1100.
- Bell, J. (1989). *Doing your research project, a guide for first-time researchers in education and social science*. New York: Open University Pres.
- Berkowitz, M. W. ve Bier, M. C. (2004). Research based character education. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 72-85.
- Biller, K. (1997). *Sosyal felsefeci olarak 21. yüzyılın öğretmenleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives. The classification of educational goals. Cognitive domain*. New York: Longmans, Gren and Company Inc.
- Broekens, J., Kusters, W. A. ve Verbeek, F. J. (2007). Affect, anticipation, and adaptation: Affect-controlled selection of anticipatory simulation in artificial adaptive agents. *Adaptive Behavior*, 15(4), 397-422.
- Bromley, D. B. (1986). The case-study method in psychology and related disciplines (pp. 39-54). Chichester: Wiley.
- Calderhead, J. (1997). Öğretmenlerin uzmanlığının tanınması ve geliştirilebilmesi. 45. *Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı*, 30 Eylül-5 Ekim 1997, Ankara, Türkiye.
- Celep, C. (1997). Öğretmen yeterlik duygusu. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Ocak-Şubat, 1-10.
- Churchill, G. A. (1987). *Marketing research, methodological foundation*. London: Dryden Pres.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Demirel, Ö. (2011). Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duadepe, A. ve Çilesiz, Ş. (1999). Matematik tutum ölçeği geliştirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(17), 45-52.
- Duman, T. (1987). Öğretmen yetiştirenin sosyal ve kültürel temelleri. *Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü Bugünü-Geleceği Sempozyumu*, 8-11 Haziran 1987, Ankara, Türkiye.
- Durmuş, O. (2014). *Ortaokul kademesindeki öğrenci velilerinin eğitim sürecinden beklentileri*. Hasan Kalyoncu Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Dülger, H. (2015). *İlkokulda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklentiler*. İstanbul Aydın Üniversitesi: Yayımlanmamış doktora tezi.

- Erdemir, N. (2004). *Fizik öğretmen adaylarının öğrenimleri sürecinde başarı ve tutum değişimlerinin belirlenmesi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Erdemir, N. (2009). Fen bilimleri öğretmen adaylarının fen branşlarına karşı tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 165-170.
- Erdoğan, İ. (2004). *Okul yönetimi öğretim liderliği*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2006). *Eğitime yeni yönelimler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Hair, J. F. (1995). *Multivariate data analysis*. New Jersey: Prentice Hall.
- Hovardaoğlu, S. (2000). *Davranış bilimleri için araştırma teknikleri*. We-Ga Yayınları, Ankara.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karakelle, S. (2005). Öğretmenlerin etkili öğretmen tanımlarının etkili öğretmenlik boyutlarına göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 30(135), 1-10.
- Kaya, Y. K. (1984). *İnsan yetiştirme düzenimiz*. Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Korkmaz, A. (2006). *Eğitimin ve ekonomi arasındaki ilişkiler*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Lawrence, M. ve Pallrand, G. (2000). A case study of the effectiveness of teacher experience in the use of explanation-based assessment in high school physics. *School Science and Mathematics*, 100(1), 36-47.
- Lehman, R. (2006). The role of emotion in creating instructor and learner presence in the distance education experience. *Journal of Cognitive Affective Learning*, 2(2), 12-26.
- Lopes, P. N., Brackett, M. A., Nezlek, J. B., Schütz, A., Sellin, I. ve Salovey, P. (2004). Emotional intelligence and social interaction. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(8), 1018-1034.
- Meydan, H, Hasanov, B. ve Dikmen, F. (2015). Nasıl bir çocuk? (Zonguldak ilindeki velilerin çocuklarında görmek istedikleri değerlerin okul türü değişkenine göre analizi). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 149-190.

- Malmivuori, M. L. (2001). *The dynamics of affect, cognition, and social environment in the regulation of personal learning processes: The case of Mathematics*. University of Helsinki Department of Education Research Report 172.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Devlet Basım Evi.
- Merriam, S. B. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Öncü, H. (2004). *Motivasyon ve sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özçelik, D. A. (1997). *Test hazırlama kılavuzu*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları.
- Özçelik, D. A. (1988). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Özkan, Ü. (2018). *Ortaokul 5. sınıf öğrenci velilerinin okul yönetiminden beklentileri*. Pamukkale Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Özmen, F. ve Harktı, H. (2005). Denizli ilindeki ilköğretim ve orta öğretim okullarının çevresiyle bütünleşebilme düzeyleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 165.
- Passos, A. F. J. (2009). *A comparative analysis of teacher competence and its effect on pupil performance in upper primary schools in Mozambique and other sacmeq countries*. University of Pretoria: Unpublished Doctoral thesis.
- Reigeluth, C. M. (1999). *What is instructional-design theory and how is it changing. instructional-design theories and models: a new paradigm of instructional theory*. London: Routledge.
- Ryan, K., & Bohlin, K. E. (1999). *Building character in schools: Practical ways to bring moral instruction to life*. San Francisco: Jossey-Bass Inc. Publishers.
- Seyfullahoğulları, A. (2012). Ailelerin anaokullarından beklentileri üzerine bir araştırma. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 1-15.
- Sanal, M. (1999). Toplumsal değişim süreci içerisinde öğretmenler ve öğretmen rollerindeki değişimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5(1), 53-64.
- Selvi, K. (1999). Sınıf öğretmenlerinin fen bilgisi dersinde duyuşsal davranışları belirleme ve yazma becerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6.

- Simons, H. (1989). Ethics of case study in educational research and evaluation. *The ethics of Educational Research*, 114-140.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(4), 597-608.
- Şişman, M. ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2002). Dünyada eğitim ve yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-26.
- Tuncel, G. ve Balcı, A. (2015). Demokratik toplumlarda öğretmen nitelikleri ve öğrencilere yansımaları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 31, 82-97.
- Turan, E. (2017). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen yeterlikleri: Veli beklentileri. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2) , 185-204.
- Tyler, R. W. (1973). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago and London: University of Chicago Press.
- Yetim, A. ve Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (1989). *Case-study research: Design and methods*. Newbury Park and London: Sage Publishing.

EK-1. Anket Formu

Değerli Velilerimiz,

Bu çalışmanın amacı toplumun öğretmenlerden duyuşsal alan ile ilgili beklentilerini tespit edilmesidir. Vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır, hiç kimseyle paylaşılmayacaktır. Sağlıklı bir çalışma olabilmesi için soruları dikkatli ve samimi bir şekilde cevaplamanız gerekmektedir. İsim yazmayınız. İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Mustafa BAŞAK

Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyet : Bayan () Erkek ()

Eğitim Durumu : Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yükseköğrenim ()

Yaş Aralığı : 25-30 Yıl () 30-35 Yıl () 35-45 Yıl () 45-55 Yıl () 55 Yıl üzeri ()

Madde No	Bu bölümde duyuşsal alana ilişkin ifadeler yer verilmiştir görüşlere katılma düzeyi belirterek bir kutucuk işaretleyiniz ifade karşısına görüşlere katılma düzeyinizi belirten bir tik (X) koyunuz. Şimdiden yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederim.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Öğretmenin toplumun değerlerine bence saygılı olması gerekir					
2	Öğretmenin inançlı olması benim açımdan önemlidir.					
3	Eğitici olarak bir öğretmenin sigara içmemesi benim için önemlidir.					
4	Öğrenciye model olacağından öğretmenin giyim tarzı çok ta önemlidir.					
5	Öğretmen öğrencilerine alkol kullanmayı demesine rağmen kendisinin kullanması önemli değildir.					
6	Öğretmen temizlik konusunda dikkatli olması gerekir.					
7	Öğretmen, öğrenciler için daima rol model olmalıdır.					
8	Öğretmen insan ilişkilerinde iletişim kurallarını dikkat etmelidir.					
9	Öğretmenin ne tür kitaplar okuduğu benim için önemlidir.					
10	Öğretmenin boş vakitlerinde ne yaptığı benim için önemli değildir.					
11	Öğrencimin öğretmenin siyasi görüşü benim için önemli değildir.					
12	Öğretmenin derse zamanında girmesi tertip ve düzen için önemlidir.					
13	Öğretmen öğrencilere karşı otoriter olmalıdır.					
14	Çok kitap okuyan öğretmenleri tercih ederim.					
15	Öğretmenin öğrencilerine lakap takmasını ahlaki bulmuyorum.					
16	Öğretmenin argo terimler kullanmasında benim için bir sakınca yoktur.					
17	Öğretmenin, öğrencilerin okul dışındaki uygun olmayan davranışlarına müdahale etmesi gerekir.					
18	Öğretmenin neye inandığı beni fazla ilgilendirmez.					
19	Öğretmen israf konusunda öğrencileri özenli davranmaya teşvik etmelidir.					
20	Öğretmenin öğrenci karşısında sevgilisiyle laubali konuşmasında bir sakınca görmüyorum.					
21	Öğretmenin öğrencisini koruyucu ve sahiplenici olması gerekir.					
22	Öğretmenin kişilik ve karakterinin düzgün olmasını önemserim.					
23	Öğretmen laboratuvar malzemelerini kullanırken temizliğe dikkat etmelidir					
24	Öğretmen öğrencilerin görgü ve nezaket kurallarına uyması konusunda gerekli takibi yapmalıdır.					
25	Öğretmen izlediği kötü bir diziyi sınıf ortamında paylaşabilir.					
26	Öğretmen önce faydalı kurallara kendisi uymalı sonra öğrenciye uygulamalıdır.					
27	Öğretmenin hangi dinden olması benim için önemli değildir.					
28	Öğretmen sabah okula geldiğinde öğretmen ve öğrencilere selam vermelidir.					
29	Öğretmen yardımsever olmalıdır.					
30	Öğretmenin toplumun ahlak kurallarına saygılı olması ve değer vermesi önemlidir.					

Özel önerilerinizi yazabilirsiniz. Göstermiş olduğunuz hassasiyetinizden dolayı teşekkür ederim.

EK-2: Mülakat Gözlem Formu

Merhaba, ben Mustafa Başak. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Eğitimi bilim dalında yüksek lisans yapıyorum. Yürütmüş olduğum çalışma kapsamında öğrenci velilerinin duyuşsal alan ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenleri beklentilerinin tespiti ile ilgili görüşme yapıyorum. Bu görüşmedeki amacın öğrenci velilerinin duyuşsal alan ile Fen Bilimleri öğretmenleri beklentilerini tespit etmek için veri toplamaktır.

Özellikle bu konuda sizin değerli görüşlerinizi önemli olduğunu düşünüyorum görüşmemize başlamadan önce konuşulanların gizli olduğunu Araştırma sonuçlarını yazarken kimliğinizle ilgili herhangi bir bilginin rapora Kesinlikle işleyeceğini ve görüşme sonuçlarının sadece araştırma amaçlı kullanılmayacağını belirtmek isterim Ayrıca araştırma sonuçları belirtirken görüşme yapılan kişilerin isimleri kesinlikle belirtilmeyecektir.

- Görüşmemize başlamadan önce sormak istediğiniz ya da belirtmek istediğiniz herhangi bir düşünceniz var mı?

- Görüşmeye İzin verirseniz yazılı olarak kaydetmek istiyorum bunun sizin için bir mahsuru var mıdır?

- Bu görüşme yaklaşık 20 30 dakika süreceğini tahmin ediyorum Müsaadenizle sorulara başlamak istiyorum.

Görüşlerinizi benimle paylaşacağınız için şimdiden teşekkür ediyorum.

- Cinsiyetiniz
- Eğitim durumunuz
- Yaşınız

Ek-3. Mülakat Görüşme Soruları

- 1) Öğrencinizin dersine giren Fen Bilimleri öğretmenin, öğrencinize faydalı olması için ne tür duyuşsal özelliklere sahip olmasını arzu edersiniz?
- 2) Öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olması öğrenciler açısından sizce önemli midir? Önemli ise neden? Gerekçenizi açıklayabilir misiniz?
3. Öğretmenin duyuşsal özelliklere sahip olması toplum açısından sizce önemli midir? Önemli ise neden? Gerekçenizi açıklayabilir misiniz?

EK-4: Etik Beyanı

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin bütününi kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

18/06/2020

Mustafa BAŞAK

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mustafa BAŞAK

Doğum Yeri ve Tarihi : Mardin-1992

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi : Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı, Fen Bilimleri Eğitimi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : **Başak, M.**, Erdemir, N. , Zengin, J. ve Akengin, N.(2019). Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların tespiti. *5. Uluslararası Mühendislik ve Fen Bilimleri Kongresi* 20-22 Aralık 2019, Van.

Erdemir, N. , Zengin, J. ve **Başak, M.** (2019). Geçmişten günümüze öğretmen seçimi ve kabul şartlarının tespiti. *5. Uluslararası Mühendislik ve Fen Bilimleri Kongresi* 20-22 Aralık 2019, Van.

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Milli Eğitim Bakanlığı'nda ücretli Fen Bilimleri öğretmeni

İletişim

E-Posta Adresi : mustafa.basak.021@gmail.com